แผนปฏิบัติการ
โครงการขยายผลโครงการหลวง
ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551-2554)

HIGHLAND RESEARCH AND DEVELOPMENT INSTITUTE | PUBLIC ORGANIZATION

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ 1 ความเป็นมาและสภาพทั่วไปของพื้นที่

1.1 โครงการหลวง 1
1.2 นโยบายของรัฐ 1
1.3 โครงการขยายผลโครงการหลวง 2
1.4 ผลการดำเนินงานในระยะเริ่มต้น 8

ส่วนที่ 2 กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการของพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง

2.1 วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนปฏิบัติการ 10
2.2 กรอบแนวคิดการจัดทำแผนปฏิบัติการ 10
2.3 หลักการสำคัญในการจัดทำแผนปฏิบัติการ 10
2.4 กระบวนการในการจัดทำแผนปฏิบัติการ 11

ส่วนที่ 3 องค์กรบริหารแผนปฏิบัติการ

3.1 คณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนงานโครงการหลวง 15
3.2 คณะกรรมการภายใต้ความร่วมมือกับส่วนราชการในพื้นที่และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 15
3.3 องค์กรที่เป็นกลไกการขับเคลื่อนกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน 15
3.4 องค์กรประสานงานและติดตามผลการปฏิบัติงาน 16
3.5 การบริหารจัดการระดับโครงการ 16

ส่วนที่ 4 การขับเคลื่อนการพัฒนาของโครงการขยายผลโครงการหลวง

4.1 กรอบแนวคิด 18
4.2 เป้าหมายของการพัฒนา 18
4.3 แนวทางการพัฒนาของโครงการขยายผลโครงการหลวง 18
4.4 ระยะเวลาโครงการ 21
4.5 หน่วยงานรับผิดชอบ 22
4.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับ 22

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ส่วนที่ 5 แผนงาน โครงการ และกิจกรรม

5.1 ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ของประเทศ 24

5.2 แผนงาน โครงการ และกิจกรรมภายใต้แนวทางการพัฒนา 25

5.3 ตารางสรุปความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ของประเทศ ของแผนงานและกิจกรรม ภายใต้แนวทางการพัฒนาโครงการขยายผลโครงการหลวง 29

ส่วนที่ 6 สรุปกรอบแผนปฏิบัติการ งบประมาณ และตัวชี้วัด

6.1 ตารางสรุปกรอบแผนปฏิบัติการโครงการขยายผลโครงการหลวงและตัวชี้วัด 39

6.2 งบประมาณของแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 – 2554) จำแนกตามแนวทางการพัฒนา 42

6.3 รายละเอียดงบประมาณของแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 – 2554) จำแนกตามแนวทางการพัฒนา แผนงาน โครงการ และกิจกรรม 43

6.4 งบประมาณของแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 – 2554) จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน 49

6.5 งบประมาณของแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 – 2554) จำแนกตามพื้นที่โครงการ 51

6.6 งบประมาณของแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 - 2554) จำแนกตามหน่วยงาน 52

ภาคผนวก

1. ข้อมูลที่ตั้งและประชากรของโครงการขยายผลโครงการหลวง 17 แห่ง
2. สรุปกิจกรรมและงบประมาณของแผนปฏิบัติงานพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2550 – 2554) จำแนกตามพื้นที่โครงการ

ส่วนที่ 1
ความเป็นมาและสภาพทั่วไปของพื้นที่

1. ความเป็นมา

1.1 โครงการหลวง

พ.ศ. 2512 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งโครงการหลวง ทรงมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเขา ลดการปลูกพืชเสพติด และฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำลำธาร การดำเนินงานตามแนวพระราชดำริประสบผลสำเร็จเป็นอย่างสูง ปัจจุบันการปลูกฝิ่นหมดไปจากพื้นที่โครงการหลวงและพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศ โครงการหลวงได้ดำเนินงานวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผลของงานวิจัยดังกล่าวได้นำไปถ่ายทอดแก่ชาวเขาในพื้นที่โครงการหลวงทั้งหมด 38 แห่ง ในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ซึ่งมีประชากร 26,223 ครัวเรือน จำนวน 134,399 คน จนมีรายได้เฉลี่ย 68,596 บาทต่อครัวเรือน (พ.ศ. 2548) ส่งผลให้เกษตรกรในพื้นที่โครงการหลวงมีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับชาวเขาในพื้นที่สูงส่วนใหญ่ นอกจากนี้โครงการหลวงยังได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำระบบการอนุรักษ์ดินและน้ำ รวมทั้งกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธารอย่างต่อเนื่องอีกด้วย

อย่างไรก็ตามปัจจุบันพื้นที่สูงส่วนใหญ่ของประเทศที่ครอบคลุมพื้นที่ 67.22 ล้านไร่ ใน 20 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน พะเยา ลำพูน แพร่ น่าน ลำปาง ตาก เพชรบูรณ์ พิษณุโลก เลย สุโขทัย กำแพงเพชร กาญจนบุรี อุทัยธานี สุพรรณบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และเพชรบุรี ซึ่งมีประชากรถึง 1,203,149 คน (พ.ศ. 2545) ส่วนใหญ่เป็นชาวเขาที่มีสภาพยากจน มีรายได้เฉลี่ยปีละเพียง 31,126 บาทต่อครัวเรือนต่อปี (รายได้เฉลี่ยของเกษตรกรบนพื้นที่สูงภาคเหนือตอนบน 9 จังหวัด พ.ศ. 2547) มีพฤติกรรมการเกษตรที่ต้องบุกรุกทำลายป่าเพื่อหาที่ทำกินใหม่ เนื่องจากพื้นที่การเกษตรเดิมเสื่อมความอุดมสมบูรณ์ ผลผลิตต่ำ และมีการปลูกพืชโดยใช้สารเคมีการเกษตรปริมาณมากทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นและกำลังสร้างปัญหาต่อทั้งสุขภาพของเกษตรกรเอง ผู้บริโภค และสร้างปัญหาความขัดแย้งของชุมชนระหว่างพื้นที่ต้นน้ำและปลายน้ำ รวมทั้งความขัดแย้งระหว่างรัฐกับชุมชนในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

1.2 นโยบายของรัฐ

(1) คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2547 ให้จัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง โดยมีภารกิจสำคัญในการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาของโครงการหลวง และขยายผลความสำเร็จของโครงการหลวงไปยังพื้นที่สูงส่วนใหญ่ของประเทศ โดยนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบท สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งการกระตุ้นชุมชนให้เกิดจิตสำนึกในการพึ่งพาตนเอง สามารถผสมผสานองค์ความรู้จากโครงการหลวงกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

ได้อย่างเหมาะสม ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนานวัตกรรมใหม่ของชุมชน ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธาร ดูแลมิให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธารเพิ่มขึ้น และส่งเสริมให้ชุมชนมีความรู้และทักษะในการใช้สารเคมีเกษตรที่เหมาะสม ไม่กระทบต่อสภาพแวดล้อมและสุขอนามัยของประชาชน

(2) ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 24 เมษายน 2550 เห็นชอบยุทธศาสตร์ของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ประกอบด้วย

ก. ยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนา

ข. ยุทธศาสตร์การถ่ายทอดความรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

ค. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

ยุทธศาสตร์สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงดังกล่าว เน้นการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาบนพื้นที่สูงและมุ่งขยายผลความสำเร็จของโครงการหลวงไปสู่ชุมชนบนพื้นที่สูงส่วนใหญ่ของประเทศ เพื่อแก้ปัญหาในระดับพื้นที่ตามยุทธศาสตร์ของจังหวัดและชุมชน โดยนำองค์ความรู้และต้นแบบการพัฒนาที่ยั่งยืนจากโครงการหลวงไปปรับใช้เพื่อก่อให้เกิดการสร้างเศรษฐกิจชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงให้มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจสังคมท้องถิ่นและสภาพแวดล้อม ควบคู่ไปกับการลดการใช้สารเคมี การฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินและป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดินบนพื้นที่สูง ตลอดจนการเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและการพัฒนาองค์กรของชุมชนให้เข้มแข็ง เพื่อเป็นกลไกในการพัฒนาในอนาคต

1.3 โครงการขยายผลโครงการหลวง

สืบเนื่องจากประชาชนบนพื้นที่สูงและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้เห็นถึงผลสำเร็จของโครงการหลวงในการนำความรู้จากผลงานวิจัยไปถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรให้มีชีวิตและความเป็นอยู่ดีขึ้น หน่วยงานและชุมชนจำนวนมากจึงได้แจ้งขอรับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากโครงการหลวง ซึ่งประธานมูลนิธิโครงการหลวงได้มอบหมายให้สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงรับผิดชอบดำเนินการเพื่อนำความรู้และประสบการณ์จากโครงการหลวงไปขยายผลในพื้นที่ดังกล่าวรวม 17 แห่ง ในพื้นที่ 6 จังหวัด ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวเขา รวม 9 ชนเผ่า และคนไทย จำนวน 51 กลุ่มบ้าน จำนวน 8,011 ครัวเรือน ประชากร 35,549 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณหุบเขาและไหล่เขา ในจำนวนนี้มี 8 แห่ง อยู่ใกล้กับพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง (ประมาณ 3 - 20 กิโลเมตร)

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มบ้านและจำนวนประชากรในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง 17 แห่ง

จังหวัด	จำนวน				
	พื้นที่ขยายผล	อำเภอ	ตำบล	กลุ่มบ้าน	ประชากร (คน)
เชียงใหม่	9	6	10	25	12,934
เชียงราย	1	1	1	3	4,508
แม่ฮ่องสอน	2	1	2	2	5,339
น่าน	3	3	4	13	7,768
กำแพงเพชร	1	3	4	6	2,180
กาญจนบุรี	1	1	1	8	2,820
รวม 6 จังหวัด	**17 พื้นที่**	**15 อำเภอ**	**22 ตำบล**	**57 กลุ่มบ้าน**	**35,549**

(1) ภูมิประเทศ

ที่ตั้งของชุมชนในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงตามตารางที่ 1 อยู่บนพื้นที่ภูเขาสูง พื้นที่ลาดเชิงเขา และพื้นที่ราบบางส่วน พื้นที่เหล่านี้อยู่ห่างไกลและทุรกันดาร รวมทั้งมีความหลากหลายทางชีวภาพที่แตกต่างกันไปในแต่ละแห่ง โดยพื้นที่เหล่านี้ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ และเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า โดยจำแนกได้ดังนี้

ก. กลุ่มพื้นที่โครงการตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 9 แห่ง ได้แก่

1) โครงการขยายผลโครงการหลวงผาแตก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
2) โครงการขยายผลโครงการหลวงสบโขง อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่
3) โครงการขยายผลโครงการหลวงปางมะโอ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
4) โครงการขยายผลโครงการหลวงปางแดงใน อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
5) โครงการขยายผลโครงการหลวงวาวี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย
6) โครงการขยายผลโครงการหลวงสบเมย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
7) โครงการขยายผลโครงการหลวงถ้ำเวียงแก อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน
8) โครงการขยายผลโครงการหลวงโป่งคำ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน
9) โครงการขยายผลโครงการหลวงคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร

ข. กลุ่มพื้นที่โครงการตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ จำนวน 5 แห่ง ได้แก่

1) โครงการขยายผลโครงการหลวงป่ากล้วย อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
2) โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่มะลอ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
3) โครงการขยายผลโครงการหลวงดอยปุย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

4) โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

5) โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ค. กลุ่มพื้นที่โครงการตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติและเขตอุทยานแห่งชาติ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่

1) โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเป้า อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

2) โครงการขยายผลโครงการหลวงสะเนียน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

ง. กลุ่มพื้นที่โครงการตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จำนวน 1 แห่ง คือ โครงการขยายผลโครงการหลวงป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

พื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงส่วนใหญ่อยู่ในเขตป่าอนุรักษ์ (โซน C) และอยู่ในเขตลุ่มน้ำคุณภาพชั้น 2 มีสภาพป่าเป็นป่าดิบเขา ป่าเป็นป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง หมู่บ้านหลักตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีระดับความสูงระหว่าง 150 – 1,380 เมตรจากระดับน้ำทะเล แบ่งกลุ่มพื้นที่ตามระดับความสูงเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1) กลุ่มพื้นที่ที่มีระดับความสูงเกิน 1,000 เมตร มีจำนวน 6 แห่ง ประกอบด้วย

จังหวัด	พื้นที่	ระดับความสูง (เมตร)
เชียงใหม่	โครงการขยายผลโครงการหลวงป่ากล้วย ตำบลแม่สอย อำเภอจอมทอง	1,380
	โครงการขยายผลโครงการหลวงดอยปุย ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง	1,270
	โครงการขยายผลโครงการหลวงสบโขง ตำบลสบโขง อำเภออมก๋อย	1,100
	โครงการขยายผลโครงการหลวงปางมะโอ ตำบลแม่นะ อำเภอเชียงดาว	1,100
	โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่มะลอ ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม	1,000
เชียงราย	โครงการขยายผลโครงการหลวงวาวี ตำบลวาวี อำเภอแม่สรวย	1,290

พื้นที่กลุ่มนี้มีสภาพพื้นที่เป็นภูเขาหรือหุบเขาสลับซับซ้อน มีความลาดชันสูง ล้อมรอบด้วยพื้นที่ป่าไม้ พื้นที่บางแห่งเป็นพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน พื้นที่เพาะปลูกเป็นพื้นที่ราบระหว่างหุบเขาตามแนวลำห้วยหรือพื้นที่ตามไหล่เขา ดินมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างสูง มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยปีละประมาณ 1,500 มิลลิเมตร และมีอากาศหนาวเย็น โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ย 20 องศาเซลเซียส

2) กลุ่มพื้นที่ที่มีระดับความสูงปานกลาง (700 – 1,000 เมตร) มีจำนวน 4 แห่ง ประกอบด้วย

จังหวัด	พื้นที่	ระดับความสูง (เมตร)
เชียงใหม่	โครงการขยายผลโครงการหลวงป่าแป๋ ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง	800
	โครงการขยายผลโครงการหลวงผาแตก ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง	700
แม่ฮ่องสอน	โครงการขยายผลโครงการหลวงสบเมย ตำบลสบเมย อำเภอสบเมย	700
น่าน	โครงการขยายผลโครงการหลวงถ้ำเวียงแก ตำบลนาไร่หลวง อำเภอสองแคว	740

พื้นที่กลุ่มนี้มีสภาพพื้นที่เป็นภูเขาหรือหุบเขาสลับซับซ้อนเช่นเดียวกัน พื้นที่เพาะปลูกเป็นพื้นที่ราบระหว่างเขาตามแนวลำห้วยหรือพื้นที่ตามไหล่เขา บางแห่งมีพื้นที่ลอนลาดเป็นคลื่น ดินมีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง มีปริมาณน้ำฝนน้อยกว่ากลุ่มแรก มักขาดน้ำในฤดูแล้ง

3) กลุ่มพื้นที่ที่มีระดับความสูงค่อนข้างต่ำ (ต่ำกว่า 700 เมตร) มีจำนวน 7 แห่ง ประกอบด้วย

จังหวัด	พื้นที่	ระดับความสูง (เมตร)
เชียงใหม่	โครงการขยายผลโครงการหลวงปางแดงใน ตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว	490
	โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเป้า ตำบลทุ่งข้าวพวง อำเภอเชียงดาว	468

จังหวัด	พื้นที่	ระดับความสูง (เมตร)
แม่ฮ่องสอน	โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่สามแลบ ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย	370
น่าน	โครงการขยายผลโครงการหลวงสะเนียน ตำบลสะเนียน อำเภอเมือง	400
	โครงการขยายผลโครงการหลวงโป่งคำ ตำบลดู่พงษ์ อำเภอสันติสุข	285
กำแพงพชร	โครงการขยายผลโครงการหลวงคลองลาน อำเภอคลองลาน	150
กาญจนบุรี	โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเขย่ง ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ	250

พื้นที่กลุ่มนี้ยังมีสภาพพื้นที่บางส่วนเป็นพื้นที่บริเวณเชิงเขาและไหล่เขา มีพื้นที่ราบมาก และบางส่วนเป็นเนินเตี้ย ๆ สภาพอากาศค่อนข้างร้อน เนื่องจากสภาพพื้นที่ถูกบุกรุกทำลาย พื้นที่โครงการบางแห่ง เช่น คลองลานซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ 4 ตำบล 3 อำเภอ ในจังหวัดกำแพงเพชร เป็นพื้นที่ที่จัดสรรให้ชาวเขาที่อพยพจากพื้นที่ป่าอุทยานแห่งชาติแม่วงค์ โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มูลนิธิโครงการหลวงเข้าไปสนับสนุนการดำเนินงานต่อเนื่องจากโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา พื้นที่ดังกล่าวมีสภาพภูมิอากาศแห้งแล้งและดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ที่ตั้งของหมู่บ้านอยู่ห่างไกลจากตัวเมือง แต่การเดินทางเข้าถึงสะดวก

เมื่อพิจารณาความเชื่อมโยงของพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแล้ว พบว่าโครงการขยายผลโครงการหลวง 8 แห่ง อยู่ในบริเวณที่ใกล้เคียงกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยส้มป่อย อินทนนท์ แม่หลอด แม่สาใหม่ และห้วยลึก ซึ่งจะสามารถอาศัยการสนับสนุนด้านพันธุ์ การตลาด และองค์ความรู้จากศูนย์พัฒนาโครงการหลวงได้อย่างเต็มที่ สำหรับพื้นที่โครงการขยายผลฯ อีก 9 แห่งที่เหลือซึ่งอยู่ห่างไกลจากศูนย์พัฒนาโครงการหลวง จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาตามศักยภาพแบบค่อยเป็นค่อยไป เนื่องจากไม่สามารถได้รับการสนับสนุนจากโครงการหลวงได้อย่างเต็มที่

พื้นที่ขยายผล	ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงที่อยู่ใกล้เคียง	ระยะทาง (กิโลเมตร)
1. โครงการขยายผลโครงการหลวงป่ากล้วย อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่	ห้วยส้มป่อย อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่	10
2. โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่มะลอ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่	อินทนนท์ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่	20
3. โครงการขยายผลโครงการหลวงผาแตก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่	แม่หลอด อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่	3
4. โครงการขยายผลโครงการหลวงป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่	แม่หลอด อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่	15
5. โครงการขยายผลโครงการหลวงดอยปุย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่	แม่สาใหม่ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่	5
6. โครงการขยายผลโครงการหลวงปางมะโอ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่	ห้วยลึก อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่	46
7. โครงการขยายผลโครงการหลวงปางแดงใน อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่	ห้วยลึก อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่	24
8. โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเป้า อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่	ห้วยลึก อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่	35

(2) การใช้ประโยชน์ที่ดิน

จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นพบว่าโครงการขยายผลโครงการหลวงทั้ง 17 แห่ง มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 464.74 ตารางกิโลเมตร คิดเป็น 290,259.05 ไร่ จำแนกเป็นพื้นที่เกษตร 146.74 ตารางกิโลเมตร คิดเป็น 91,714.90 ไร่ หรือ ร้อยละ 31.50 ของพื้นที่ ที่เหลือเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ พื้นที่ป่าชุมชน พื้นที่อยู่อาศัย และที่ตั้งของหน่วยงาน/องค์กร และที่สาธารณะทั่วไป

(3) สภาพเศรษฐกิจและสังคม

ประชากรในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง มีจำนวนทั้งสิ้น 8,011 ครัวเรือน 35,549 คน จำแนกเป็นชาย 18,036 คน และหญิง 17,486 คน ส่วนใหญ่เป็นชาวเขา ประกอบด้วย ชาวเขา 9 เผ่า และคนไทย จำแนกเป็นเผ่ากะเหรี่ยง ไทยใหญ่ ม้ง ลีซอ ปะหล่อง อาข่า เย้า มูเซอ และคนเมือง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลัก คือ เกษตรกรรม ได้แก่ การปลูกพืชผัก เช่น กะหล่ำปลี มะเขือเทศ พริก ฯ พืชไร่ เช่น ข้าวโพด ถั่วต่าง ๆ และมันฝรั่ง, ข้าวไร่ และข้าวนาดำ ไม้ผล เช่น ลิ้นจี่, ส้มโอ, เสาวรส กาแฟอราบิก้า และการเลี้ยงสัตว์ เช่น กระบือ โค สุกรและไก่ โดยมีอาชีพรอง หรือ อาชีพนอกภาคเกษตร ได้แก่ รับจ้าง และจำหน่ายสินค้า (หัตถกรรมและของป่า) มีรายได้โดยเฉลี่ย 29,300.60 บาทต่อครัวเรือนต่อปี

(4) สภาพปัญหา

(4.1) เกษตรกรส่วนใหญ่มีความยากจน ผลผลิตการเกษตรต่ำ ส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย และมีการใช้สารเคมีเกษตรมาก

(4.2) สภาพพื้นที่การเกษตรเป็นพื้นที่ลาดชัน มีการชะล้างพังทลายของหน้าดิน ทำให้ดินเสื่อมความอุดมสมบูรณ์ และขาดแคลนน้ำ

(4.3) เกษตรกรชาวเขาในพื้นที่ส่วนใหญ่ยังบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตร

(5) ความต้องการของชุมชน

จากการจัดเวทีชุมชนในพื้นที่ สรุปประเด็นความต้องการเพื่อการพัฒนาของชุมชนในระยะต่อไปได้ดังนี้

(5.1) การพัฒนาและส่งเสริมอาชีพการเกษตรและนอกภาคเกษตรที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่โดยการนำองค์ความรู้ของโครงการหลวงไปแนะนำและถ่ายทอดสู่ชุมชนเพื่อให้มีรายได้และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

(5.2) การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อให้สามารถใช้ในการเกษตรและอุปโภคบริโภค

(5.3) การกำหนดแนวเขตที่ดินเพื่อการเกษตร การฟื้นฟูป่าไม้ การพัฒนาระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปรับปรุงบำรุงดิน

1.4 ผลการดำเนินงานในระยะเริ่มต้น

การดำเนินงานของโครงการขยายผลโครงการหลวงในปีพ.ศ.2550 ซึ่งเป็นปีแรกของโครงการ ส่วนใหญ่เป็นการเตรียมความพร้อมของชุมชน การวิเคราะห์ปัญหา และการระดมความคิดกับชุมชน รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการถ่ายทอดความรู้จากโครงการหลวงในเบื้องต้น เพื่อเตรียมการสำหรับดำเนินงานพัฒนาในด้านต่าง ๆ ในระยะต่อไป สรุปผลการดำเนินงานได้ดังนี้

1) การศึกษาและวิเคราะห์พื้นที่ เพื่อทราบข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา และความต้องการของชุมชน จำนวน 17 แห่ง ใน 6 จังหวัด

2) การจัดเวทีชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนและระดมความคิดเห็นจากผู้นำชุมชน ราษฎร หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ในการจัดเตรียมการดำเนินงานต่าง ๆ ได้แก่ การจัดทำแผนปฏิบัติงาน การพัฒนาชุมชนด้านต่าง ๆ และการแก้ไขปัญหาของชุมชนในเรื่องต่างๆ ทั้ง 17 แห่ง

3) การประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนแบบบูรณาการ โดยการประสานงานและจัดประชุมคณะกรรมการระดับจังหวัดและระดับอำเภอเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของชุมชนแบบบูรณาการระหว่าง พ.ศ. 2551 - 2554

4) การทดสอบเทคโนโลยีโครงการหลวงในการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ รวมทั้ง การวิจัยแนวทางการฟื้นฟูแหล่งอาหารและความหลากหลายทางชีวภาพของป่ารอบชุมชน เพื่อพัฒนาอาชีพและสนับสนุนให้คนอยู่ร่วมกับป่า รวมทั้งการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่า

5) การถ่ายทอดความรู้จากโครงการหลวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสู่ชุมชน โดยการจัดฝึกอบรมและศึกษาดูงานแก่ผู้นำชุมชนและเกษตรกรเพื่อให้ได้รับความรู้และความเข้าใจในการทำการเกษตรและอาชีพนอกภาคเกษตร และด้านอื่นๆ เช่น การปรับปรุงบำรุงดิน การปลูกป่าชาวบ้าน ฯลฯ รวมทั้งการเตรียมสร้างศูนย์ประสานงานของโครงการในพื้นที่และจัดทำแปลงสาธิต เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของเกษตรกร

6) การกระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อพัฒนาให้เป็นองค์กรพึ่งตนเองที่สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ รวมทั้งแหล่งทุนต่าง ๆ

1.5 สิ่งที่ต้องให้ความสนใจในการพัฒนาระยะต่อไป

1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพ

จากสภาพปัญหาที่เกษตรกรส่วนใหญ่มีความยากจน ผลผลิตการเกษตรต่ำ มีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย และมีการใช้สารเคมีเกษตรมาก จึงต้องให้ความสนใจการวิจัยโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแปลงทดลองและสาธิตองค์ความรู้จากโครงการหลวง รวมถึงการศึกษาและฟื้นฟูแหล่งอาหารชุมชนตามแนวทางพระราชดำริ การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ โดยเฉพาะระบบการเพาะปลูกที่ดี เกษตรอินทรีย์ การรณรงค์ลดการใช้สารเคมี และการส่งเสริมอาชีพนอกภาคการเกษตร

2) ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สภาพปัญหาที่พบคือ มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินทำให้ดินเสื่อมความอุดมสมบูรณ์ รวมทั้งยังมีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตร จึงต้องดำเนินการกำหนดแนวกันเขตพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่ทำกินโดยกระบวนการมีส่วนร่วม รวมถึงการจัดทำมาตรการฟื้นฟูพื้นที่ที่ถูกบุกรุกและหยุดยั้งการบุกรุกเพิ่ม ให้ความสนใจการสำรวจและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน การฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน

สภาพปัญหาหลักที่พบคือ การขาดแคลนน้ำ จึงต้องให้ความสนใจการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและเพื่ออุปโภคบริโภค รวมถึงการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง รวมทั้งส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบำรุงรักษา

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด

เป็นการสนับสนุนและเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรพึ่งตนเองในระดับชุมชน เพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงระบบตลาดที่เป็นธรรม

5) ด้านการบริหารจัดการ

เป็นสิ่งที่ต้องให้ความสนใจอย่างยิ่งเพื่อกำกับดูแลและสนับสนุนให้เกิดการบูรณาการภารกิจของหน่วยงานต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ 2
กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการของพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง

1. วัตถุประสงค์ของแผนปฏิบัติการ

1) เพื่อให้การปฏิบัติการของโครงการขยายผลโครงการหลวงทุกพื้นที่สอดคล้องกับแนวทางของโครงการหลวงและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตอบสนองต่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 – 2554 และแผนพัฒนาของจังหวัด

2) เพื่อบูรณาการกิจกรรมพัฒนาชุมชนของหน่วยงานรัฐทั้งในระดับกรมและในระดับจังหวัดให้สอดคล้องกับกิจกรรมขององค์กรท้องถิ่นและเอกชนในพื้นที่

3) เพื่อใช้เป็นกรอบและตัวชี้วัดในการกำกับและติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน

2. กรอบแนวคิดการจัดทำแผนปฏิบัติการ

กรอบแนวคิดในการจัดทำแผนปฏิบัติการโครงการขยายผลโครงการหลวงอาศัยยุทธศาสตร์และแนวทางการดำเนินงานของมูลนิธิโครงการหลวงที่ประกอบด้วยวงของการปฏิบัติงาน 5 วง ได้แก่

1) การสำรวจและการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อให้เกิดการใช้ที่ดินตามความเหมาะสมของพื้นที่ทั้งพื้นที่การเกษตรและพื้นที่ป่า

2) การปลูกป่าในที่ที่ควรเป็นป่า เป็นขั้นตอนต่อจากข้อ 1) เพื่อให้การใช้ที่ดินส่วนที่เหมาะแก่การเกษตร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ลาดชัน ต้องทำขั้นบันได ทางระบายน้ำ ปลูกหญ้าแฝก รวมทั้งมีการชลประทานและการคมนาคม ส่วนพื้นที่ควรเป็นพื้นที่ป่าให้มีการฟื้นฟูสภาพป่าในรูปแบบต่าง ๆ

3) การวิจัย เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเทคโนโลยีที่จะนำไปใช้ระดับชุมชนในการเพาะปลูกพืชชนิดต่าง ๆ

4) การส่งเสริมการนำผลการวิจัยไปให้เกษตรกร ได้แก่ การปรับปรุงการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ รวมถึงการอารักขาพืช การพัฒนาคนด้านการศึกษาและสาธารณสุข

5) วงสุดท้ายเป็นการจัดการผลผลิตและการตลาด ได้แก่ การขนส่ง การคัดบรรจุ การเก็บรักษา และการจำหน่าย

3. หลักการสำคัญในการจัดทำแผนปฏิบัติการ

กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการของพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ดำเนินภายใต้หลักการสำคัญ 3 ประการ คือ

1) มุ่งแก้ปัญหาความยากจนของประชากรบนพื้นที่สูง ควบคู่ไปกับการฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูงที่อาศัยฐานความรู้จากโครงการหลวงผสมผสานกับองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2) เน้นการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่สูงด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งส่วนกลางและในระดับพื้นที่

3) มีระยะเวลาดำเนินงานตามแผนงาน 4 ปี และจะส่งมอบพื้นที่แก่ชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่ดำเนินการต่อไปในที่สุด

4. กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการ

การยกร่างแผนปฏิบัติการโครงการขยายผลโครงการหลวงเป็นแผนปฏิบัติการที่เกิดจากการดำเนินงานโครงการและการบูรณาการ โดยกระบวนการยกร่างดำเนินไปโดยอาศัยกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วน ขั้นตอนกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการสรุปได้ดังนี้

4.1 ขั้นตอนการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน

การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชนอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานส่วนกลาง หน่วยงานระดับจังหวัด และหน่วยงานในพื้นที่ตามลำดับดังนี้

1) รวบรวมและสังเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ จากหน่วยงานในส่วนกลางและจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เช่น กรม จังหวัด อำเภอและ อบต. ประกอบด้วยข้อมูลทางกายภาพและขอบเขตของพื้นที่ ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน และทิศทางการพัฒนาชุมชน ตามแผนพัฒนาตำบลและแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้อง

2) จัดเวทีชุมชน เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจกับชุมชนเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการรวมทั้งเพื่อค้นหาและแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของชุมชน

3) จัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) กับผู้นำหรือแกนนำชุมชน ผู้นำเกษตรกร กลุ่มเพื่อการพึ่งพาตนเองในชุมชน รวมทั้งประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อค้นหาปัญหาและความต้องการของชุมชน

4) นำผลการศึกษาและวิเคราะห์สภาพพื้นที่มาประมวลและสังเคราะห์ในกรอบเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การตรวจสอบย้อนกลับ โดยการนำเสนอข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบ นำข้อมูลที่ตรวจสอบแล้วไปจัดทำเป็นแนวทางในการพัฒนาของพื้นที่แต่ละแห่งต่อไป

4.2 ขั้นตอนการประชุมระดมความคิดในการพัฒนาเชิงบูรณาการ

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ได้ระดมความคิดเห็นร่วมกับหน่วยงานภาครัฐทั้งในระดับพื้นที่และส่วนกลางในการวิเคราะห์ถึงศักยภาพ โอกาส และข้อจำกัดใน การพัฒนาพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงทั้ง 17 พื้นที่ รวมทั้งจัดทำแผนพัฒนาชุมชนแบบบูรณาการในแต่ละพื้นที่ ระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2549 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550

4.3 ขั้นตอนการจัดทำ “ร่าง” แผนปฏิบัติการ

เพื่อให้การจัดทำแผนปฏิบัติการรายพื้นที่มีความชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งในเชิงประเด็นและสาระ รวมทั้งวิธีการได้มาของแผนปฏิบัติการที่เหมาะสม จึงมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดร่างแผนปฏิบัติการ โดยคณะผู้บริหารและคณะอนุกรรมการกำกับแผนปฏิบัติการพื้นที่สูง สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) เป็นที่ปรึกษาดำเนินงานระหว่างวันที่ 1-3 มิถุนายน 2550 โดยมีการดำเนินงานย่อยดังนี้

1) การสำรวจเพื่อศึกษาสภาพพื้นที่และรับฟังความคิดเห็นจากผู้นำชุมชนในสภาพพื้นที่จริงในพื้นที่บ้านห้วยเป้า อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

2) การประชุมคณะอนุกรรมการกำกับแผนปฏิบัติการพัฒนาพื้นที่สูง เมื่อวันที่ 1 และ 2 มิถุนายน 2550 โดยการร่วมวิเคราะห์ข้อมูลทางกายภาพและพื้นที่ตามกฎหมาย เพื่อกำหนดเขตที่ดินทำกินและจัดทำแผนการใช้ที่ดินโครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนบ้านห้วยเป้า อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ตามที่กรมพัฒนาที่ดินนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ GIS โดยใช้ฐานข้อมูล 7 ชั้นข้อมูล และร่วมสังเคราะห์แนวทางพัฒนาและกิจกรรมที่ต้องดำเนินการ

3) การยกร่างแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง โดยจัดทำ “แผนปฏิบัติการพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเป้า อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่” เป็นต้นแบบ มีสาระสำคัญประกอบด้วย กำหนดแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนบ้านห้วยเป้า และศักยภาพการพัฒนา รวม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านอาชีพและงานวิจัย และด้านสังคม กำหนดเป้าหมายการพัฒนาเป็น 2 ลักษณะ คือ เป้าหมายรวมและเป้าหมายแต่ละด้านตามแนวทาง กำหนดระยะเวลาโครงการโดยรวม 7 ปี แบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะเริ่มต้น ระยะปฏิบัติการ และระยะส่งมอบ กำหนดข้อตกลงกับส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานในลักษณะเป็นโครงการพัฒนาแบบบูรณาการ รวมทั้งกำหนดแผนงานและงบประมาณ ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 – 2554) จำนวน 9 แผนงาน งบประมาณ 25,991,500 บาท และหน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติงาน จำนวน 7 หน่วยงาน รวม 40 กิจกรรม

4) การยกร่างแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวงเพิ่มเติมจนครบ 17 แห่ง โดยใช้แผนปฏิบัติการพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเป้าเป็นต้นแบบ

4.4 ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการพิจารณารายละเอียดแผนงานกิจกรรมและงบประมาณร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

1) การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2550 ณ สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง โดยมีส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งจากส่วนกลางและผู้ปฏิบัติในพื้นที่เข้าร่วมการสัมมนาจำนวน 25 คน ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณารายละเอียดแผนปฏิบัติการโครงการขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 – 2554)

2) การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2550 ณ โรงแรมอิมพิเรียลแม่ปิง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเข้าร่วม จำนวน 12 หน่วยงาน รวม 40 คน ที่ประชุมได้ร่วมกันปรับแผนงาน กิจกรรม และงบประมาณของแต่ละส่วนราชการให้ถูกต้องและเหมาะสม

4.5 ขั้นตอนการอนุมัติแผนปฏิบัติการ

เพื่อให้แผนปฏิบัติการโครงการขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 – 2554) เป็นแผนปฏิบัติการที่ได้รับการยอมรับของส่วนราชการทั้งในระดับส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ที่จะใช้เป็นกรอบในการปฏิบัติงานตามระยะเวลาของแผนต่อไป สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง จึงได้เสนอขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการระดับต่าง ๆ คือ

1. เสนอขอความเห็นชอบแผนปฏิบัติการโครงการขยายผลโครงการหลวงต่อคณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนโครงการหลวง (กปส.)

2. นำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีขอความเห็นชอบในหลักการเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการและงบประมาณของโครงการ

สรุปหลักการสำคัญในการจัดทำแผนปฏิบัติการ

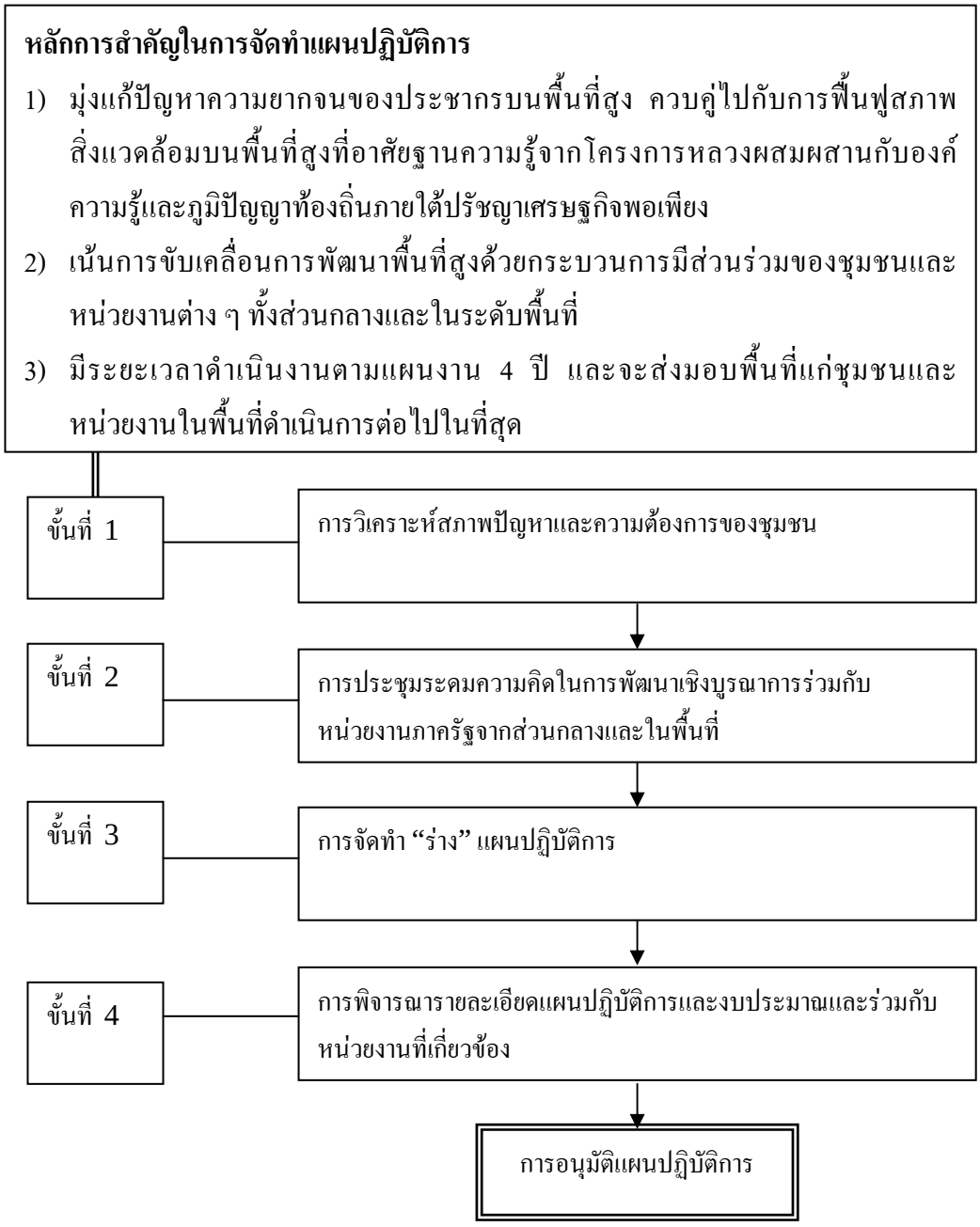

ส่วนที่ 3
องค์กรบริหารแผนปฏิบัติการ

เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาและกระบวนการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าร่วมปฏิบัติงานในพื้นที่ขยายผลโครงการหลวงให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนปฏิบัติการ จึงอาศัยองค์กรการดำเนินงานทั้งในระดับส่วนกลาง ระดับจังหวัด และระดับพื้นที่ ดังนี้

1. คณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนงานโครงการหลวง (กปส.) เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการหลวง พ.ศ. 2550 ที่กำหนดให้มีคณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนงานโครงการหลวง (กปส.) โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ มีอำนาจหน้าที่พิจารณาและกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับงานโครงการหลวง รวมถึงพิจารณาและกำหนดแผนงาน งานโครงการ และกิจกรรมใด ๆ ให้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของมูลนิธิโครงการหลวง เพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการ

2. คณะกรรมการภายใต้ความร่วมมือกับส่วนราชการในพื้นที่และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่

1) คณะกรรมการระดับจังหวัด ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ และมีองค์ประกอบของคณะกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นคณะกรรมการ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการประสานงานการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม และติดตามประเมินผลเพื่อแก้ไขปัญหาและปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงาน

2) คณะกรรมการระดับพื้นที่ ประกอบด้วยนายอำเภอเป็นประธานกรรมการ และมีองค์ประกอบคณะกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐในระดับอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบลและหมู่บ้านเป็นคณะกรรมการ ทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานในระดับพื้นที่

3. องค์กรที่เป็นกลไกในการขับเคลื่อนกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) โดยเจ้าหน้าที่โครงการในพื้นที่ทำหน้าที่เป็นแกนหลักในการจัดเวทีชุมชนเพื่อวิเคราะห์สภาพการณ์และรับฟังปัญหาในพื้นที่ด้านต่าง ๆ พร้อมทั้งระดมความคิดเห็นในการกำหนดแนวทางการพัฒนา ร่วมกับผู้นำชุมชน ผู้แทนกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบลและหมู่บ้าน และองค์กรเอกชนในพื้นที่

4. องค์กรประสานงานและติดตามผลการปฏิบัติงาน สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) โดยคณะอนุกรรมการกำกับและติดตามแผนพัฒนาพื้นที่สูง ซึ่งมีประธานกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงเป็นประธานอนุกรรมการ และมีคณะกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทนกรมต่าง ๆ ที่สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และบุคลากรสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ทำหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติงาน และติดตามกำกับดูแลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และแผนปฏิบัติการของพื้นที่ขยายผลโครงการหลวงทั้ง 17 แห่ง ให้สอดคล้องกับการดำเนินตามแนวทางโครงการหลวง

1) สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ในฐานะสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนงานโครงการหลวง (กปส.) และในฐานะองค์กรประสานงานและสนับสนุนการปฏิบัติงานในพื้นที่ขยายผลโครงการหลวงทั้ง 17 แห่ง ทำหน้าที่ติดตาม รวบรวม และสรุปผลการดำเนินงานเสนอคณะกรรมการสถาบัน และคณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนงานโครงการหลวง (กปส.) เพื่อทราบ รวมทั้งพิจารณาแก้ไขปัญหาอุปสรรค วินิจฉัยและสั่งการอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งติดตามประสานงานในพื้นที่ทั้งระดับอำเภอ และระดับจังหวัดอย่างต่อเนื่อง

2) ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติการเมื่อสิ้นสุดปีที่ 3 (สิ้นสุดปีงบประมาณ พ.ศ. 2552) เพื่อปรับทิศทางและกิจกรรมของแผนงานให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และเงื่อนไขตามสภาพภูมิสังคม ตลอดจนสภาพปัญหาที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาของแต่ละพื้นที่ แล้วนำผลการประเมินไปปรับปรุง แก้ไขแผนปฏิบัติการในระยะเวลาที่เหลืออยู่ของแผน

3) ดำเนินการประเมินแผนปฏิบัติการเมื่อสิ้นสุดโครงการในปีที่ 5 (สิ้นสุดปีงบประมาณ พ.ศ. 2554) เพื่อสรุปผลการปฏิบัติงานและสรุปบทเรียนสำหรับนำไปปรับใช้ในพื้นที่ขยายผลแห่งใหม่ต่อไป

5. การบริหารจัดการระดับโครงการ

กระบวนการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติ มี 2 ระดับ คือ การบูรณาการกับหน่วยงานภาครัฐและท้องถิ่น อาศัยคณะกรรมการระดับจังหวัดซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานเพื่อการกำกับดูแลให้เกิดการบูรณาการการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ และคณะทำงานโครงการระดับพื้นที่ซึ่งมีนายอำเภอเป็นประธานเพื่อการสนับสนุนการดำเนินงานและติดตามผลการปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ สำหรับการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานระดับพื้นที่อาศัยองค์กรและกลุ่มของเกษตรกรเป้าหมาย โดยสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงเป็นองค์กรทำหน้าที่ในการประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจัดให้มีผู้จัดการกลุ่มโครงการทำหน้าที่บริหารงานโครงการและมีเจ้าหน้าที่โครงการในระดับพื้นที่เพื่อทำหน้าที่ในการสนับสนุนการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการ การให้คำปรึกษาแนะนำ การรวบรวมองค์ความรู้ รวมทั้งรับทราบปัญหาและความต้องการของเกษตรกรเป้าหมาย เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนปฏิบัติการที่ได้กำหนดไว้ โดยมีโครงสร้างการบริหารจัดการดังนี้

โครงสร้างการบริหารจัดการโครงการขยายผลโครงการหลวง

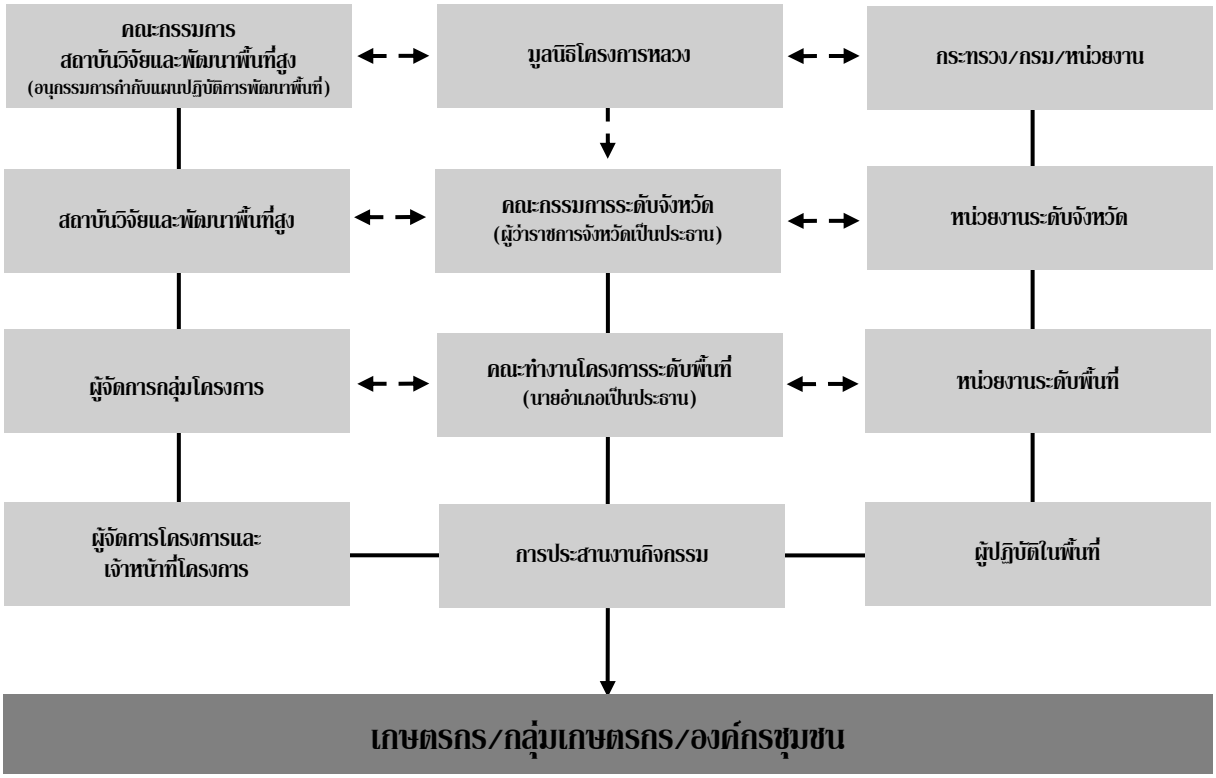

ส่วนที่ 4
การขับเคลื่อนการพัฒนาของโครงการขยายผลโครงการหลวง

1. กรอบแนวคิด

นับตั้งแต่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งโครงการหลวงเมื่อ พ.ศ. 2512 ปัจจุบันผลงานวิจัยและพัฒนาของโครงการหลวงเป็นที่ยอมรับทั้งภายในและต่างประเทศ โครงการหลวงถือได้ว่าเป็นแหล่งองค์ความรู้ที่สำคัญในการพัฒนาพื้นที่สูง สมควรอย่างยิ่งที่องค์ความรู้เหล่านี้จะได้รับการถ่ายทอดไปสู่ชุมชนบนพื้นที่สูงส่วนใหญ่ของประเทศ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้และการนำองค์ความรู้ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้กับภูมิปัญญาดั้งเดิมของท้องถิ่นตามความเหมาะสมของสภาพภูมิสังคม ผลงานของโครงการหลวงก็จะเกิดประโยชน์อย่างกว้างขวาง

2. เป้าหมายของการพัฒนา

1) ประชาชนในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงมีการประกอบอาชีพโดยอาศัยฐานความรู้จากโครงการหลวงที่มีการปรับใช้อย่างเหมาะสมกับสภาพภูมิสังคมและภูมิปัญญาเดิมของท้องถิ่นและสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเกษตรกรอย่างน้อย ร้อยละ 60 มีรายได้เพียงพอกับรายจ่ายเมื่อสิ้นสุดแผน

2) ชุมชนในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงมีความเข้มแข็งโดยกระบวนการรวมกลุ่มและการจัดการกลุ่มเพื่อการพึ่งพาตนเอง มีการจัดตั้งกลุ่มต้นแบบในทุกพื้นที่โครงการ ทั้งกลุ่มอาชีพ กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มเยาวชน กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมของท้องถิ่น

3) การบุกรุกพื้นที่ป่าในพื้นที่โครงการลดลงอย่างเป็นรูปธรรม โดยการกำหนดเขตป่าไม้และพื้นที่ทำกิน และการจัดการเชิงพื้นที่ที่อาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมทั้งการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้เกษตรกรสามารถดำรงชีพอยู่กับป่าได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

3. แนวทางการพัฒนาของโครงการขยายผลโครงการหลวง

การพัฒนาในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงอาศัยยุทธศาสตร์และแนวทางการดำเนินงานของโครงการหลวง โดยมีทิศทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาดังนี้

ทิศทางการขับเคลื่อนการพัฒนา

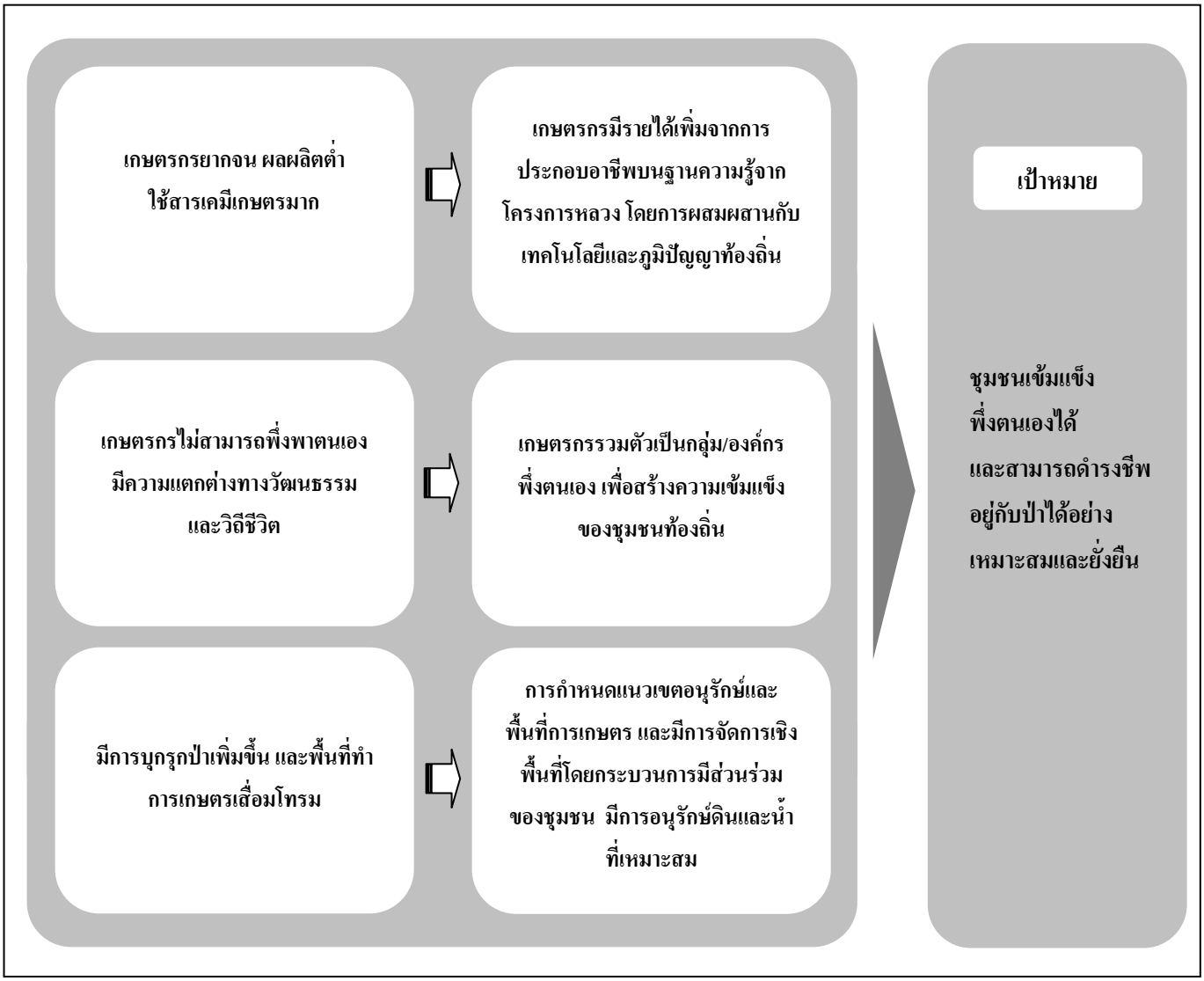

โดยกำหนดแนวทางการพัฒนาออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย

3.1 ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร

1) แนวทางการพัฒนา

เน้นการวิจัยโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแปลงทดสอบและสาธิตองค์ความรู้จากโครงการหลวง รวมถึงการศึกษาและฟื้นฟูแหล่งอาหารชุมชนตามแนวทางพระราชดำริ ธนาคารอาหารชุมชน (Food bank) เพื่อการบริโภคในครัวเรือนและชุมชน ตลอดจนการส่งเสริมการประกอบอาชีพการเกษตรโดยอาศัยฐานความรู้จากโครงการหลวง โดยเฉพาะในการพัฒนาและส่งเสริมระบบการเพาะปลูกที่ดี เกษตรอินทรีย์ การรณรงค์การลดการใช้สารเคมีการเกษตร และการส่งเสริมอาชีพนอกภาคการเกษตรเพื่อสร้างรายได้แก่ครัวเรือน

2) แผนงาน ประกอบด้วย

(1) แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

(2) แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

(3) แผนงานส่งเสริมการเกษตรและอาชีพนอกการเกษตร

3.2 ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1) แนวทางการพัฒนา

เน้นการสำรวจและการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน การฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลาดชัน การกำหนดแนวกันเขตพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่ทำกิน โดยการจัดทำข้อตกลงร่วมกับท้องถิ่น รวมถึงการจัดทำมาตรการเพื่อฟื้นฟูพื้นที่ที่บุกรุกบริเวณที่มีความลาดชันสูง และมาตรการหยุดยั้งการบุกรุกทำลายป่าเพิ่มเติม

2) แผนงาน ประกอบด้วย

(1) แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน

(2) แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธารและการปรับปรุงระบบนิเวศต้นน้ำ

(3) แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก

3.3 ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน

1) แนวทางการพัฒนา

เน้นการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและแหล่งน้ำสะอาดเพื่ออุปโภคบริโภค รวมทั้งส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบำรุงรักษา การจัดการความสะอาด และการกระจายโอกาสในการใช้น้ำอย่างทั่วถึง รวมถึงการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง

2) แผนงาน ประกอบด้วย

(1) แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค

(2) แผนงานการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง

3.4 ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด

1) แนวทางการพัฒนา

เน้นการสนับสนุนและเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรพึ่งตนเองในระดับชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ เพื่อเป็นองค์กรที่จะขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาอย่าง

ต่อเนื่องในอนาคต รวมถึงการพัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตรแบบมีข้อตกลง ซึ่งเกษตรกรได้ทำอยู่ในปัจจุบันให้เกิดความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ

2) แผนงาน ประกอบด้วย

(1) แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด

(2) แผนงานส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์

3.5 ด้านการบริหารจัดการ

1) แนวทางการพัฒนา

เน้นการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดการบูรณาการของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและในพื้นที่ รวมทั้งการติดตามและประเมินผลเพื่อการสรุปบทเรียนและการปรับปรุงการพัฒนาในระยะ ต่าง ๆ

2) แผนงาน ประกอบด้วย

(1) แผนงานสนับสนุนการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

4. ระยะเวลาโครงการ

การดำเนินงานโครงการขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 – 2554) มีระยะเริ่มต้นโครงการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 ซึ่งมีกิจกรรมสำคัญประกอบด้วย การจัดหางบประมาณและบุคลากร การศึกษาสภาพภูมิสังคมและเศรษฐกิจในพื้นที่โครงการฯ การประชุมหารือกับชุมชนโดยการจัดเวทีชุมชน การประชุมหารือกับนายอำเภอ/อบต./ผู้นำชุมชน การประชุมร่วมกับผู้เชี่ยวชาญโครงการหลวง การประชุมคณะทำงานเพื่อระดมความคิดเห็นจากทุกฝ่ายในการจัดทำแผนปฏิบัติการชุมชน และการเรียนรู้การประกอบอาชีพเบื้องต้นจากโครงการหลวง การจัดทำแผนปฏิบัติการชุมชนแบบบูรณาการ

ระยะเวลาของแผนปฏิบัติการ แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

1) ระยะปฏิบัติการ (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554) มีกิจกรรมสำคัญประกอบด้วย การปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติการโครงการ โดยการให้ความสำคัญในการพัฒนาองค์กรพึ่งตนเองของชุมชน เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาของชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการติดตาม/ประเมินผลให้เข้มแข็งและปรับแผนปฏิบัติการในระยะกึ่งกลางของแผน

2) ระยะส่งมอบโครงการต่อหน่วยงานปกติและองค์กรชุมชนในแต่ละท้องถิ่น (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 - 2556) เพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยองค์กรพึ่งตนเองของชุมชนเป็นองค์กรสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาดังกล่าว จำเป็นต้องให้การสนับสนุนกิจกรรมด้านต่าง ๆ ขององค์กรชุมชนข้างต้นเพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างคล่องตัวและต่อเนื่อง และการเยี่ยมเยียนการถ่ายทอดความรู้และให้คำปรึกษา รวมทั้งการประเมินผลและสรุปบทเรียนของโครงการ

5. หน่วยงานรับผิดชอบ ประกอบด้วย

1) กรมทรัพยากรน้ำ
2) กรมทรัพยากรน้ำบาดาล
3) กรมชลประทาน
4) กรมป่าไม้
5) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช
6) กรมพัฒนาที่ดิน
7) กรมส่งเสริมการเกษตร
8) กรมปศุสัตว์
9) กรมประมง
10) กรมส่งเสริมสหกรณ์
11) สำนักงานบริหารการศึกษานอกโรงเรียน
12) สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

6. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร

(1) เกิดการฟื้นฟูแหล่งอาหารและสมุนไพรท้องถิ่น (Food Bank) ตามแนวพระราชดำริ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่โครงการขยายผลทั้ง 17 แห่ง

(2) ร้อยละ 60 ของครัวเรือนเกษตรกรในพื้นที่โครงการ มีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย โดยเกษตรกรมีความรู้ในการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และการแปรรูปผลผลิตที่เหมาะสม มีการลดการใช้สารเคมีและการส่งเสริมอาชีพนอกภาคการเกษตร ตามศักยภาพของชุมชนแต่ละแห่ง

2) ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(1) พื้นที่โครงการ จำนวน 51 กลุ่มบ้าน จะได้รับการสำรวจและวางแผนการใช้ที่ดิน รวมทั้งกำหนดเขตพื้นที่ป่าและพื้นที่การเกษตรด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน พร้อมมีข้อตกลงร่วมกันในการกำหนดมาตรการหยุดยั้งการบุกรุกทำลายป่า และจัดกิจกรรมร่วมในการปลูกป่า 2,550 ไร่ เพื่อฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร มีการปล่อยสัตว์น้ำจืดในแหล่งน้ำธรรมชาติ 150 แหล่ง และจัดทำแนวกันไฟ 1,688 กิโลเมตร

(2) พื้นที่โครงการจำนวน 51 กลุ่มบ้าน จะได้รับการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ 16,000 ไร่ และการปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่ลาดชัน

(3) เกษตรกรจะได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการจัดทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด และปุ๋ยอินทรีย์น้ำจากเศษพืช เศษวัชพืช เป็นการลดการเผาเศษพืชบนพื้นที่สูง นอกจากนี้เกษตรกรจะได้รับความรู้ในการปรับปรุงคุณภาพดินในพื้นที่ของตนเอง

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน

ชุมชนในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง 17 แห่ง มีน้ำเพื่อการเกษตรและเพื่อการอุปโภคบริโภคพร้อมมีศักยภาพในการจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีการเจาะบ่อน้ำบาดาลเพิ่มเติม 52 แห่ง ระบบประปา 19 แห่ง พร้อมระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำ 16 แห่ง ในขณะที่แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรใน 35 กลุ่มบ้าน จะได้รับการฟื้นฟูพร้อมทั้งมีการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อบริหารจัดการในระยะยาว

4) ด้านการพัฒนาสังคมและชุมชน

ชุมชนในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง 17 แห่ง จำนวน 51 กลุ่มบ้านจะได้รับการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้วยการพัฒนากลุ่มพึ่งตนเอง วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มสหกรณ์ ในรูปแบบต่าง ๆ จำนวนอย่างน้อย 17 กลุ่ม/องค์กร และชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ส่วนที่ 5
แผนงาน โครงการ และกิจกรรม และความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ของประเทศ

1. ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ของประเทศ

1.1 ทิศทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของประเทศ

แนวทางการพัฒนาภายใต้โครงการขยายผลโครงการหลวง เป็นการดำเนินงานตามแนวคิดและทิศทางการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 โดยเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ของประเทศใน 3 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1) ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ ตามแนวทาง

(1) การบริหารจัดการกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง

(1.1) จัดให้มีกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

(1.2) สนับสนุนการจัดการองค์ความรู้และการทำวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับความหลากหลายของทุนในชุมชน ควบคู่กับการฟื้นฟูความรู้พื้นบ้าน

(2) การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน

(2.1) สนับสนุนให้ชุมชนมีการรวมกลุ่มรูปแบบต่าง ๆ

(2.2) สนับสนุนการนำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการที่มีโอกาสทางการตลาดสูง

(3) การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูลกัน

(3.1) สร้างความตระหนักรู้ของชุมชนในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีต่อวิถีชีวิตและการมีส่วนร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(3.2) สนับสนุนกลไกชุมชนและเครือข่ายในการจัดการและปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เชื่อมโยงกับการผลิตเพื่อการยังชีพของชุมชนอย่างเป็นธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการกำหนดขอบเขตที่ดินทำกินโดยการทำข้อตกลงกับท้องถิ่น

2) ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน ตามแนวทาง

(1) การปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มผลิตภาพและคุณค่าของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และความเป็นไทย

(1.1) การปรับโครงสร้างทางการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจัยและพัฒนาอาหารปลอดภัยและสินค้าเกษตรที่ไม่ใช่อาหาร เช่น สมุนไพร เส้นใย เป็นต้น

(1.2) การปรับโครงสร้างภาคบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น

(1.3) การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนการปรับโครงสร้างการผลิต เช่น การจัดระบบการใช้ที่ดินและแหล่งน้ำตามศักยภาพของพื้นที่ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่ง ภายใต้การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย

3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ตามแนวทาง

(1) การรักษาฐานทรัพยากรและความสมดุลของระบบนิเวศ

(1.1) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร

(1.2) พัฒนาระบบการจัดการร่วมเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ

(2) การพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น

(2.1) ส่งเสริมการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพในการสร้างความมั่นคงของภาคเศรษฐกิจท้องถิ่นและชุมชน

2. แผนงาน โครงการ และกิจกรรมภายใต้แนวทางการพัฒนา

เพื่อให้การดำเนินงานของโครงการขยายผลโครงการหลวงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และเป้าหมายของการพัฒนาพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง จึงกำหนดแผนการดำเนินงานและกิจกรรม ดังนี้

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน/ โครงการ/กิจกรรม
1. <u>ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร</u> ● ด้านการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการทดสอบวิจัยเพื่อปรับใช้องค์ความรู้จากโครงการหลวงให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ตลอดจนการศึกษาวิจัยเพื่อฟื้นฟูป่าและ	1. <u>แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน</u> (1) โครงการการศึกษาเชิงนโยบายแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูง (2) โครงการวิจัยการฟื้นฟูแหล่งอาหารและความหลากหลายทางชีวภาพของป่ารอบชุมชน

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน/ กิจกรรม
ความหลากหลายทางชีวภาพสำหรับเป็นแหล่งอาหารสมุนไพร และแหล่งพลังงาน เพื่อการบริโภคในครัวเรือนและชุมชนและการวิจัยเพื่อพัฒนาอาชีพหัตถกรรม • ด้านการส่งเสริมการประกอบอาชีพการเกษตรโดยอาศัยฐานความรู้จากโครงการหลวง และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาและส่งเสริมระบบการเพาะปลูกที่ดี ระบบเกษตรอินทรีย์ ตลอดจนการรณรงค์การลดการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตร และการส่งเสริมอาชีพนอกภาคการเกษตรที่เหมาะสมเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน	(3) โครงการวิจัยรวบรวมองค์ความรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์จากความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่นบนพื้นที่สูง (4) โครงการรวบรวมและศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมของชนเผ่าในพื้นที่โครงการหลวงและพื้นที่สูง (5) โครงการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการสังเคราะห์องค์ความรู้กฎระเบียบของชุมชน และวิธีปฏิบัติที่ดีของเครือข่ายชุมชนที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูง (6) โครงการวิเคราะห์องค์ความรู้ทางชีวกายภาพและการประยุกต์ใช้เพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศน์ในพื้นที่โครงการหลวงและพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง : กรณีศึกษาสถานีวิจัยเกษตรหลวงอ่างขาง ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงบ้านวัดจันทร์ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ทาเหนือ พื้นที่ขยายผลสบโขง ป่าแป๋ และโป่งคำ (7) โครงการการจัดการธาตุอาหารพืชและการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ดิน (8) โครงการวิจัยและพัฒนาปัจจัยการผลิตชีวภาพเพื่อทดแทนสารเคมีเกษตรบนพื้นที่สูง (9) การทดสอบชนิดไม้ที่เหมาะสมในการปลูกเพื่อฟื้นฟูพื้นที่เสื่อมโทรมในจังหวัดน่าน (10) การศึกษาระบบการปลูกข้าวโพดเหลื่อมด้วยพืชตระกูลถั่วโดยวิธีการไม่ไถพรวนบนพื้นที่ลาดชัน (11) โครงการวิจัยและพัฒนาการปลูกกัญชง 2. <u>แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น</u> (1) โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาการปลูกพืช (2) โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาการเลี้ยงสัตว์

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน/ กิจกรรม
	(3) โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบคุณภาพผลผลิตตามมาตรฐานอาหารปลอดภัย (4) การส่งเสริมการเรียนรู้การปลูกป่าชาวบ้าน (5) การฟื้นฟู การอนุรักษ์ และการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น (6) โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน 3. <u>แผนงานส่งเสริมการเกษตรและอาชีพนอกการเกษตร</u> (1) ส่งเสริมการปลูกพืชอาหารและพืชเศรษฐกิจ (2) ส่งเสริมงานเคหะกิจเกษตร (3) ส่งเสริมการปลูกไม้ผลยืนต้น (4) ส่งเสริมการป้องกันการกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM)
2. <u>ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</u> เน้นการสำรวจและสนับสนุนวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน การสร้างแนวกันเขตพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่ทำกินโดยการจัดทำข้อตกลงร่วมกับท้องถิ่น รวมถึงการจัดทำมาตรการเพื่อฟื้นฟูพื้นที่บุกรุกบริเวณที่มีความลาดชันสูง และมาตรการหยุดยั้งการบุกรุกทำลายป่าเพิ่มเติม รวมทั้งการรณรงค์และให้ความรู้แก่ชุมชนในการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลาดชัน	1. <u>แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน</u> (1) การกำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าและพื้นที่ทำการเกษตร (2) การกำหนดมาตรการหยุดยั้งการบุกรุกพื้นที่ป่า จัดทำมาตรการเพื่อฟื้นฟูพื้นที่ที่บุกรุกบริเวณที่มีความลาดชันสูง (3) การจัดทำแผนที่และการจัดทำระบบฐานข้อมูล GIS เพื่อการพัฒนาพื้นที่สูง 2. <u>แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร และการปรับปรุงระบบนิเวศต้นน้ำ</u> (1) การปลูกป่าฟื้นฟูต้นน้ำ (2) การก่อสร้างฝายต้นน้ำ (3) การจัดทำแนวกันไฟ (4) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปลูกป่าฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร 3. <u>แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก</u> (1) การพัฒนาระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลาดชันสูง (2) การปรับปรุงความอุดมสมบูรณ์ของดิน (3) การส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน/ กิจกรรม
3. <u>ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน</u> มุ่งเน้นการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและแหล่งน้ำสะอาดเพื่ออุปโภคบริโภค รวมทั้งส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบำรุงรักษา การจัดการความสะอาดและการกระจายโอกาสในการใช้น้ำอย่างทั่วถึง รวมทั้งการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	1. <u>แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค</u> (1) การจัดหาแหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคและจัดระบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบำรุงรักษา (2) การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและปรับปรุงเหมืองฝาย 2. <u>แผนงานการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง</u> (1) สำรวจออกแบบล่วงหน้าเส้นทางลำเลียง (2) ก่อสร้างเส้นทางลำเลีย
4. <u>ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด</u> เน้นการสนับสนุนองค์กรพึ่งตนเองในระดับชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ เพื่อเป็นองค์กรที่จะขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในอนาคต รวมถึงการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการเข้าถึงตลาด	1. <u>แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด</u> (1) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและองค์กรชุมชน (2) การสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด (3) การพัฒนาระบบการผลิต/การตลาดปศุสัตว์ (4) การส่งเสริมการรู้หนังสือ (5) การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต 2. <u>แผนส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์</u> (1) การส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรในรูปแบบต่าง ๆ และสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มสหกรณ์ (2) การส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์
5. <u>ด้านการบริหารจัดการ</u> เน้นการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ รวมทั้งการติดตามและประเมินผลเพื่อ การสรุปบทเรียนและการปรับใช้	1. <u>แผนงานสนับสนุนการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน</u> (1) การปฏิบัติงานสนับสนุนและการประสานงาน (2) การติดตาม/ประเมินผล

3. ตารางสรุปความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ของประเทศ ของแผนงานและกิจกรรมภายใต้แนวทางการพัฒนาโครงการขยายผลโครงการหลวง

แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554)		แผนงาน/กิจกรรมของโครงการขยายผลโครงการหลวง	
ยุทธศาสตร์ของประเทศ	**แนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์**	**แผนงาน**	**กิจกรรม/โครงการหลัก**
1. ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ	**(1) การบริหารจัดการกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง** (1.1) จัดให้มีกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ	1. แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด	(1) การส่งเสริมการรู้หนังสือ (2) การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต
	(1.2) สนับสนุนการจัดการองค์ความรู้และการทำวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับความหลากหลายของทุนในชุมชนควบคู่กับการฟื้นฟูความรู้พื้นบ้าน	2. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	(1) โครงการการศึกษาเชิงนโยบายแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูง (2) โครงการวิจัยการฟื้นฟูแหล่งอาหารและความหลากหลายทางชีวภาพของป่ารอบชุมชน (3) โครงการวิจัยรวบรวมองค์ความรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์จากความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่นบนพื้นที่สูง (4) โครงการรวบรวมและศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมของชนเผ่าในพื้นที่โครงการหลวงและพื้นที่สูง

แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554)		แผนงาน/กิจกรรมของโครงการขยายผลโครงการหลวง	
ยุทธศาสตร์ของประเทศ	**แนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์**	**แผนงาน**	**กิจกรรม/โครงการหลัก**
			(5) โครงการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการสังเคราะห์องค์ความรู้กฎระเบียบของชุมชน และวิธีปฏิบัติที่ดีของเครือข่ายชุมชนที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูง (6) โครงการวิเคราะห์องค์ความรู้ทางชีวกายภาพและการประยุกต์ใช้เพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศน์ในพื้นที่โครงการหลวงและพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง : กรณีศึกษาสถานีวิจัยเกษตรหลวงอ่างขาง ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงบ้านวัดจันทร์ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ทาเหนือ พื้นที่ขยายผลสบโขง ป่าแป๋ และโป่งคำ (7) โครงการการจัดการธาตุอาหารพืชและการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ดิน (8) โครงการวิจัยและพัฒนาปัจจัยการผลิตชีวภาพเพื่อทดแทนสารเคมีเกษตรบนพื้นที่สูง

แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554)		แผนงาน/กิจกรรมของโครงการขยายผลโครงการหลวง	
ยุทธศาสตร์ของประเทศ	**แนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์**	**แผนงาน**	**กิจกรรม/โครงการหลัก**
	(2) การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน (2.1) สนับสนุนให้ชุมชนมีการรวมกลุ่มรูปแบบต่าง ๆ	1. <u>แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด</u>	(1) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและองค์กรชุมชน (2) การสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด (3) การพัฒนาระบบการผลิต/การตลาดปศุสัตว์
	(2.2) สนับสนุนการนำภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการที่มีโอกาสทางการตลาดสูง	2. <u>แผนงานส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์</u>	(1) การส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรในรูปแบบต่าง ๆ และสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มสหกรณ์ (2) การส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์
	(3) การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูลกัน (3.1) สร้างความตระหนักรู้ของชุมชนในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีต่อวิถีชีวิตและการมีส่วนร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	1. <u>แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธารและการปรับปรุงระบบนิเวศต้นน้ำ</u>	(1) การปลูกป่าฟื้นฟูต้นน้ำ (2) การก่อสร้างฝายต้นน้ำ (3) การจัดทำแนวกันไฟ (4) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปลูกป่าฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร

แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554)		แผนงาน/กิจกรรมของโครงการขยายผลโครงการหลวง	
ยุทธศาสตร์ของประเทศ	**แนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์**	**แผนงาน**	**กิจกรรม/โครงการหลัก**
		2. <u>แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก</u>	(1) การพัฒนาระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลาดชันสูง (2) การปรับปรุงความอุดมสมบูรณ์ของดิน (3) การส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก
	(3.2) สนับสนุนกลไกชุมชนและเครือข่ายในการจัดการและปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เชื่อมโยงกับการผลิตเพื่อการยังชีพของชุมชนอย่างเป็นธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการกำหนดขอบเขตที่ดินทำกินโดยการทำข้อตกลงกับท้องถิ่น	3. <u>แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน</u>	(1) การกำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าและพื้นที่ทำการเกษตร (2) การกำหนดมาตรการหยุดยั้งการบุกรุกพื้นที่ป่า จัดทำมาตรการเพื่อฟื้นฟูพื้นที่ที่บุกรุกบริเวณที่มีความลาดชันสูง (3) การจัดทำแผนที่และการจัดทำระบบฐานข้อมูล GIS เพื่อการพัฒนาพื้นที่สูง
2. ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน	**(1) การปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มผลิตภาพและคุณค่าของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และความเป็นไทย** (1.1) การปรับโครงสร้างทางการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจัยและพัฒนาสินค้าเกษตรที่ไม่ใช่อาหาร เช่น สมุนไพร เส้นใย เป็นต้น	1. <u>แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน</u>	(1) โครงการการศึกษาเชิงนโยบายแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูง (2) โครงการวิจัยรวบรวมองค์ความรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์จากความหลากหลายทางชีวภาพ และ ภูมิปัญญาท้องถิ่นบนพื้นที่สูง

แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554)		แผนงาน/กิจกรรมของโครงการขยายผลโครงการหลวง	
ยุทธศาสตร์ของประเทศ	**แนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์**	**แผนงาน**	**กิจกรรม/โครงการหลัก**
			(3) โครงการรวบรวมและศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมของชนเผ่าในพื้นที่โครงการหลวงและพื้นที่สูง (4) การทดสอบชนิดไม้ที่เหมาะสมในการปลูกเพื่อฟื้นฟูพื้นที่เสื่อมโทรมในจังหวัดน่าน (5) การศึกษาระบบการปลูกข้าวโพดเหลื่อมด้วยพืชตระกูลถั่วโดยวิธีการไม่ไถพรวนบนพื้นที่ลาดชัน (6) โครงการการจัดการธาตุอาหารพืชและการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ดิน (7) โครงการวิจัยและพัฒนาปัจจัยการผลิตชีวภาพเพื่อทดแทนสารเคมีเกษตรบนพื้นที่สูง (8) โครงการวิจัยและพัฒนาการปลูกกัญชง
		2. <u>แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น</u>	(1) โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาการปลูกพืช (2) โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาการเลี้ยงสัตว์ (3) โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบคุณภาพผลผลิตตามมาตรฐานอาหารปลอดภัย

แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554)		แผนงาน/กิจกรรมของโครงการขยายผลโครงการหลวง	
ยุทธศาสตร์ของประเทศ	**แนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์**	**แผนงาน**	**กิจกรรม/โครงการหลัก**
		3. <u>แผนงานส่งเสริมการเกษตรและอาชีพนอกการเกษตร</u>	(1) ส่งเสริมการปลูกพืชอาหารและพืชเศรษฐกิจ (2) ส่งเสริมงานเคหะกิจเกษตร (3) ส่งเสริมการปลูกไม้ผลยืนต้น (4) ส่งเสริมการป้องกันการกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM)
	(1.2) การปรับโครงสร้างภาคบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรมท้องถิ่น	1. <u>แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น</u>	(1) โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (2) การฟื้นฟู การอนุรักษ์ และการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น
	(1.3) การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนการปรับโครงสร้างการผลิต เช่น การจัดระบบการใช้ที่ดินและแหล่งน้ำตามศักยภาพของพื้นที่ สนับสนุนการทำวิจัยและพัฒนานวัตกรรมต่อยอดองค์ความรู้พื้นถิ่น และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่ง ภายใต้การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย	1. <u>แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก</u>	(1) การพัฒนาระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลาดชันสูง (2) การปรับปรุงความอุดมสมบูรณ์ของดิน (3) การส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก

แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554)		แผนงาน/กิจกรรมของโครงการขยายผลโครงการหลวง	
ยุทธศาสตร์ของประเทศ	**แนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์**	**แผนงาน**	**กิจกรรม/โครงการหลัก**
		2. <u>แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค</u>	(1) การจัดหาแหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคและจัดระบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบำรุงรักษา (2) การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและปรับปรุงเหมืองฝาย
		3. <u>แผนงานการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง</u>	(1) สำรวจออกแบบล่วงหน้าเส้นทางลำเลียง (2) ก่อสร้างเส้นทางลำเลียง
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	**(1) การรักษาฐานทรัพยากรและความสมดุลของระบบนิเวศ** (1.1) ส่งเสริมสิทธิชุมชนและการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร (1.2) พัฒนาระบบการจัดการร่วมเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ	1. <u>แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น</u>	(1) การส่งเสริมการเรียนรู้การปลูกป่าชาวบ้าน (2) การฟื้นฟู การอนุรักษ์ และการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น
	(2) การพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น (2.1) ส่งเสริมการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพในการสร้างความมั่นคงของภาคเศรษฐกิจท้องถิ่นและชุมชน	2. <u>แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมี ส่วนร่วมของชุมชน</u>	(1) โครงการวิจัยการฟื้นฟูแหล่งอาหารและความหลากหลายทางชีวภาพของป่ารอบชุมชน (2) โครงการวิจัยรวบรวมองค์ความรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์จากความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่นบนพื้นที่สูง

แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554)		แผนงาน/กิจกรรมของโครงการขยายผลโครงการหลวง	
ยุทธศาสตร์ของประเทศ	**แนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์**	**แผนงาน**	**กิจกรรม/โครงการหลัก**
			(3) โครงการรวบรวมและศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมของชนเผ่าในพื้นที่โครงการหลวงและพื้นที่สูง (4) โครงการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการสังเคราะห์องค์ความรู้กฎระเบียบของชุมชน และวิธีปฏิบัติที่ดีของเครือข่ายชุมชนที่ ดำเนินงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูง (5) การทดสอบชนิดไม้ที่เหมาะสมในการปลูกเพื่อฟื้นฟูพื้นที่เสื่อมโทรมในจังหวัดน่าน (6) โครงการวิจัยและพัฒนาปัจจัยการผลิตชีวภาพเพื่อทดแทนสารเคมีเกษตรบนพื้นที่สูง

ส่วนที่ 6
สรุปกรอบแผนปฏิบัติการ งบประมาณ และตัวชี้วัด

1. รายละเอียดแผนงาน งบประมาณ และตัวชี้วัดรายปี

เพื่อให้การดำเนินงานของโครงการขยายผลโครงการหลวง บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกรอบแผนปฏิบัติการที่ได้กำหนดไว้ รวมทั้งตัวชี้วัดต่าง ๆ (ดังตารางสรุป) จึงกำหนดกรอบงบประมาณของแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 – 2554) สำหรับการดำเนินงานภายใต้แนวทางการพัฒนาของแผนปฏิบัติการโดยมีหน่วยงานต่างๆ ร่วมปฏิบัติงาน 12 หน่วยงาน มีโครงการ/กิจกรรม ทั้งหมด 77 โครงการ วงเงินงบประมาณรวม 1,152,966,259 บาท ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ตารางสรุปกรอบแผนปฏิบัติการโครงการขยายผลโครงการหลวงและตัวชี้วัด

2) งบประมาณของแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 - 2554) จำแนกตามแนวทางการพัฒนา

3) รายละเอียดงบประมาณของแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 - 2554) จำแนกตามแนวทางการพัฒนา แผนงาน โครงการ และกิจกรรม

4) งบประมาณของแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 - 2554) จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

5) งบประมาณของแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 - 2554) จำแนกตามรายพื้นที่โครงการ

6) งบประมาณของแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 - 2554) จำแนกตามหน่วยงาน

2. การบูรณาการแผนปฏิบัติการสู่ตัวชี้วัดรายปี

เพื่อให้การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงทั้ง 17 แห่ง สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างเป็นรูปธรรม สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ในฐานะหน่วยประสานงานได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดแนวทางบูรณาการกระบวนการทำงาน ดังนี้

1) การบูรณาการแผนงาน/โครงการ/งบประมาณ

เพื่อให้เกิดการบูรณาการแผนงานและโครงการที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและสภาพภูมิสังคมของชุมชนแต่ละแห่ง หน่วยงานที่รับผิดชอบแนวทางการพัฒนาและเป้าประสงค์ (ดังรายละเอียดในตารางที่ 6.1) ได้ศึกษาสภาพภูมิสังคมของพื้นที่ขยายผลโครงการหลวงทั้ง 17 แห่ง และร่วมประชุมในเวทีชุมชน เพื่อรวบรวมและสังเคราะห์ปัญหาและความต้องการของแต่ละชุมชน

รวมทั้งการวิเคราะห์กับจุดเด่น จุดด้อย และโอกาสในการพัฒนาพื้นที่ของแต่ละแห่ง รวมถึงพิจารณาขีดความสามารถและภารกิจของแต่ละหน่วยงานนำมากำหนดกรอบแผนงานและโครงการ พร้อมตัวชี้วัดรายปีและงบประมาณที่จำเป็นดังแสดงในตารางที่ 6.1 – 6.4

2) การบูรณาการแผนปฏิบัติการเชิงพื้นที่

เพื่อให้เกิดการบูรณาการแผนงาน/โครงการและงบประมาณของแต่ละหน่วยงานลงสู่พื้นที่ได้อย่างเหมาะสมและมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่แต่ละแห่ง จึงได้กำหนดการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการรายพื้นที่โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมในระดับต่าง ๆ ดังนี้

(1) คณะกรรมการระดับจังหวัด ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน เพื่อกำหนดการมีส่วนร่วมและกำกับติดตามผลการบูรณาการกิจกรรมของหน่วยงานในระดับจังหวัด

(2) คณะทำงานโครงการระดับพื้นที่ ซึ่งมีนายอำเภอเป็นประธานเพื่อสนับสนุนการบูรณาการแผนปฏิบัติการระดับหมู่บ้านและตำบล รวมทั้งกำกับติดตามผลการดำเนินงานสู่ตัวชี้วัดรายปี

(3) สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) สนับสนุนบุคลากรร่วมดำเนินงานในพื้นที่ (Change Agent) เพื่อประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและรวบรวมข้อมูลแสดงผลตามตัวชี้วัด

3) การบูรณาการแผนปฏิบัติการในแต่ละปีงบประมาณ

เพื่อให้ทุกหน่วยงานสามารถร่วมกันปรับแผนปฏิบัติการเพื่อตอบสนองต่องบประมาณที่ได้รับการจัดสรรในแต่ละปี จึงจะจัดให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติงานแต่ละปีร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับส่วนกลางและระดับพื้นที่ รวมทั้งกระบวนการบูรณาการแผนปฏิบัติการให้ความสอดคล้องกับแผนงานขององค์กรท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงและส่งเสริมซึ่งกันและกัน

6.1 ตารางสรุปกรอบแผนปฏิบัติการโครงการขยายผลโครงการหลวงและตัวชี้วัด

แนวทางการพัฒนา	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด (พ.ศ. 2551 - 2554)	เป้าหมาย 2551 - 2554	ปีงบประมาณ 2551	2552	2553	2554	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก
1. ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร	1. มีการวิจัยโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแปลงทดสอบและสาธิตองค์ความรู้จากโครงการหลวง	1. จำนวนแปลงทดสอบวิจัยและสาธิตองค์ความรู้จากโครงการหลวงด้านการผลิตพืช - สัตว์ จำนวนอย่างน้อย 17 แปลง	17 แห่ง	16	17	17	17	1. <u>แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมี ส่วนร่วมของชุมชน</u> 1) โครงการทดสอบเทคโนโลยีโครงการหลวงในการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ในท้องถิ่น 2) โครงการวิจัยการฟื้นฟูแหล่งอาหารและความหลากหลายทางชีวภาพของป่ารอบชุมชน	สวพส. สวพส.
	2. มีการศึกษาวิจัยเพื่อฟื้นฟูแหล่งอาหารชุมชนตามแนวทางพระราชดำริธนาคารอาหารชุมชน (Food bank) เพื่อการบริโภคในครัวเรือนและชุมชน	2. จำนวนโครงการวิจัยเพื่อฟื้นฟูแหล่งอาหารชุมชนและการอนุรักษ์ทรัพยากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพ จำนวน 16 แห่ง	16 แห่ง	9	10	13	9	3) โครงการการจัดการธาตุอาหารพืชและการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ดิน 4) โครงการศึกษาศักยภาพการผลิตปศุสัตว์ในพื้นที่แบบมีส่วนร่วม 5) โครงการทดสอบและสาธิตการปลูกพืชตระกูลถั่วเหลื่อมข้าวโพดโดยไม่ไถพรวน	สวพส. กปศ. กพด.
	3. มีการส่งเสริมการประกอบอาชีพการเกษตรโดยอาศัยฐาน ความรู้จากโครงการหลวง โดยเฉพาะในการพัฒนาและส่งเสริมระบบการเพาะปลูกที่ดี การเกษตรอินทรีย์	3. จำนวนของเกษตรกรที่นำองค์ความรู้การเกษตรจากโครงการหลวงและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติจริงหลังจากได้รับการถ่ายทอดความรู้อย่างน้อยร้อยละ 60	51 กลุ่มบ้าน	12	12	13	14	2. <u>แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น</u> 1) โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาการปลูกพืช 2) โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาการเลี้ยงสัตว์ 3) โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบคุณภาพผลผลิตตามมาตรฐานอาหารปลอดภัย 4) การส่งเสริมการเรียนรู้การปลูกป่าชาวบ้านการฟื้นฟูการอนุรักษ์ และการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	สวพส. สวพส. สวพส. สวพส.
	4. มีการรณรงค์การลดการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตร	4. จำนวนเกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้วิธีการลดสารเคมีเกษตรในการผลิตตามแนวทางการเพาะปลูกที่ดี รวม 1,000 คน ในพื้นที่ 17 แห่ง	17 แห่ง	10	13	15	17	3. <u>แผนงานส่งเสริมการเกษตรและอาชีพนอกการเกษตร</u> 1) ส่งเสริมการปลูกพืชอาหารและพืชเศรษฐกิจ 2) ส่งเสริมงานเคหะกิจเกษตร 3) ส่งเสริมการปลูกไม้ผลยืนต้น	กสก. กสก.
	5. มีการส่งเสริมอาชีพนอกภาคการเกษตรที่เหมาะสมเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน	5. จำนวนชุมชนได้รับการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพนอกภาคการเกษตรเพื่อเป็นรายได้เสริม จำนวน 10 กลุ่มบ้าน ในพื้นที่ 10 แห่ง	10 แห่ง	10	10	10	10	4) ส่งเสริมการป้องกันการกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM) 5) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพและเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร 6) ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเลี้ยงปลา	กสก. กสก. กปศ.

แนวทางการพัฒนา	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด (พ.ศ. 2551 - 2554)	เป้าหมาย 2551 - 2554	ปีงบประมาณ 2551	2552	2553	2554	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก
2. ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. มีการกำหนดแนวกันเขตพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่ทำกิน	1. จำนวนพื้นที่ป่าและพื้นที่การเกษตรในพื้นที่ 51 กลุ่มบ้าน ใน 6 จังหวัด ได้รับการกำหนด แนวเขตโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยจำแนกเป็นพื้นที่เกษตร 198,543.80 ไร่ พื้นที่ป่า 91,714.90 ไร่	51 กลุ่มบ้าน	51	-	-	-	3. <u>แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน</u> 1) การกำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าและพื้นที่ทำการเกษตร 2) การกำหนดมาตรการหยุดยั้งการบุกรุกพื้นที่ป่า จัดทำมาตรการเพื่อฟื้นฟูพื้นที่ที่บุกรุกบริเวณที่มีความลาดชันสูง 3) การจัดทำแผนที่และการจัดทำระบบฐานข้อมูล GIS เพื่อการพัฒนาพื้นที่สูง	กป. สวพส.
	2. มีมาตรการเพื่อฟื้นฟูพื้นที่ที่บุกรุกบริเวณที่มีความลาดชันสูงและมาตรการหยุดยั้งการบุกรุกทำลายป่าเพิ่มเติม	2. ชุมชนจำนวน 51 กลุ่มบ้าน ใน 6 จังหวัด มีมาตรการควบคุมการบุกรุกทำลายป่าเพิ่มเติมโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาครัฐ	51 กลุ่มบ้าน	11	12	13	15	2. <u>แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธารและการปรับปรุงระบบนิเวศต้นน้ำ</u> 1) การปลูกป่าฟื้นฟูต้นน้ำ 2) การก่อสร้างฝายต้นน้ำ 3) การจัดทำแนวกันไฟ 4) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปลูกป่าฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	 กอท. กอท. กอท. สวพส.
	3. การวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน การฟื้นฟู ความอุดมสมบูรณ์ของดิน การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลาดชัน	3. พื้นที่การเกษตร 16,824 ไร่ มีระบบการอนุรักษ์ดินและน้ำโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	16,824 ไร่	200	6,620	5,284	4,720	1. <u>แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำและการปลูกหญ้าแฝก</u> 1) การพัฒนาระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลาดชันสูง 2) การปรับปรุงความอุดมสมบูรณ์ของดิน 3) การส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก	 กพด. กพด. กพด.
3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน	1. มีการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและแหล่งน้ำสะอาดเพื่ออุปโภคบริโภค รวมทั้งส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบำรุงรักษา การจัดการความสะอาด และการกระจายโอกาสในการใช้น้ำอย่างทั่วถึง 2. มีการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	1. จำนวนชุมชนที่มีแหล่งน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภคในชุมชน 17 แห่ง 2. จำนวนชุมชนที่มีการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการชลประทานในการเพิ่มผลผลิต 17 กลุ่มบ้าน	17 แห่ง 17 แห่ง	11 2	17 5	7 5	13 5	1. <u>แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค</u> 1) การจัดหาแหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคและจัดระบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบำรุงรักษา 2) การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและปรับปรุงเหมืองฝาย 2. <u>แผนงานการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง</u> 1) สำรวจออกแบบล่วงหน้าเส้นทางลำเลียง 2) ก่อสร้างเส้นทางลำเลียง	 กทบ./ กทน./ กพด./ กชป. กพด.

แนวทางการพัฒนา	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด (พ.ศ. 2551 - 2554)	เป้าหมาย 2551 - 2554	ปีงบประมาณ 2551	2552	2553	2554	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก
4. ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด	1. มีการสนับสนุนและเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรพึ่งตนเองในระดับชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ เพื่อเป็นองค์กรที่จะขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในอนาคต รวมถึงการพัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตรแบบมีข้อตกลงซึ่งเกษตรกรได้ทำอยู่ในปัจจุบันให้เกิด ความเป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ	1. จำนวนองค์กรพึ่งพาตนเองที่ได้รับการเสริมสร้างความเข้มแข็งรวมอย่างน้อย 17 กลุ่ม/องค์กร	17 กลุ่ม/องค์กร	9	12	17	17	1. <u>แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด</u> 1) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและองค์กรชุมชน 2) การสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด 3) พัฒนาระบบการผลิต/การตลาดปศุสัตว์ 4) การส่งเสริมการรู้หนังสือ 5) การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต 2. <u>แผนส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์</u> 1) การส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรในรูปแบบ ต่าง ๆ และสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มสหกรณ์การส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ 2) การส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	สวพส. สวพส. กปศ. กศน. กศน. สวพส. กสส./สวพส.
5. ด้านบริหารจัดการ	1. มีการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดการบูรณาการของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและ ในพื้นที่ รวมทั้งการติดตามและประเมินผลเพื่อการสรุปบทเรียนและการปรับปรุงการพัฒนาในระยะต่าง ๆ	1. จำนวนกิจกรรมที่มีการบูรณาการภารกิจและงบประมาณของภาครัฐและชุมชนอย่างน้อย 77 กิจกรรม 2. จำนวนรายงานในการประชุมติดตามกำกับและบริหารโครงการ 17 รายงาน	17 แห่ง	17	17	17	17	1. <u>แผนงานสนับสนุนการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน</u> 1) การปฏิบัติงานสนับสนุนการพัฒนาประสิทธิภาพการประสานงาน	สวพส.

6.2 งบประมาณของแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 - 2554) จำแนกตามแนวทางการพัฒนา

แนวทางการพัฒนา	จำนวนโครงการ/กิจกรรม	ปีงบประมาณ				รวม (บาท)
		ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร	29	20,719,622	22,033,092	21,682,322	21,325,902	85,760,938
2. ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	21	61,605,587	103,231,870	94,442,530	72,216,070	331,496,057
3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน	11	28,441,000	355,973,530	151,192,250	113,416,600	649,023,380
4. ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด	11	5,045,800	5,409,480	5,986,529	6,213,936	22,655,745
5. ด้านการบริหารจัดการ	5	14,402,100	16,730,420	15,990,329	16,907,290	64,030,139
รวมทั้งสิ้น	**77**	**130,214,109**	**503,378,392**	**289,293,960**	**230,079,798**	**1,152,966,259**

6.3 รายละเอียดงบประมาณของแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 - 2554) จำแนกตามแนวทางการพัฒนา แผนงาน โครงการ และกิจกรรม

แนวทางการพัฒนา/แผนงาน/โครงการ กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย	ปีงบประมาณ				รวม งบประมาณ	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2551	2552	2553	2554		
แนวทางที่ 1 ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร								
แผนงานที่ 1 แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน								
กิจกรรมที่ 1 การวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	โครงการ	8	-	800,000	-	-	800,000	กรมทรัพยากรน้ำ
กิจกรรมที่ 2 ทดสอบและสาธิตการปลูกพืชตระกูลถั่วเหลื่อมข้าวโพดโดยไม่ไถพรวน	ไร่	360	97,200	97,200	97,200	97,200	388,800	กรมพัฒนาที่ดิน
กิจกรรมที่ 3 ศึกษาศักยภาพการผลิตปศุสัตว์ในพื้นที่ แบบมีส่วนร่วม	เรื่อง	17	510,000	30,000	-	-	540,000	กรมปศุสัตว์
กิจกรรมที่ 4 โครงการทดสอบเทคโนโลยีโครงการหลวงในการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์	เรื่อง	1	1,950,000	2,880,000	2,900,000	2,900,000	10,630,000	สวพส.
กิจกรรมที่ 5 โครงการวิจัยการฟื้นฟูแหล่งอาหารและความหลากหลายทางชีวภาพของป่ารอบชุมชน	เรื่อง	1	1,800,000	1,800,000	1,820,000	1,020,000	6,440,000	สวพส.
กิจกรรมที่ 6 โครงการการจัดการธาตุอาหารพืชและการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ดิน	เรื่อง	1	1,950,002	1,950,002	1,950,002	1,950,002	7,800,008	สวพส.
รวมงบประมาณแผนงานที่ 1			**6,307,202**	**7,557,202**	**6,767,202**	**5,967,202**	**26,598,808**	
แผนงานที่ 2 แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและ								
การพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น								
กิจกรรมที่ 1 โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาการปลูกพืช	ชนิด	30	4,371,200	4,808,320	5,287,950	5,816,230	20,283,700	สวพส.
กิจกรรมที่ 2 โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาการเลี้ยงสัตว์	ชนิด	5	812,700	894,000	983,300	1,081,670	3,771,670	สวพส.
กิจกรรมที่ 3 โครงการการส่งเสริมการพัฒนามาตรฐานระบบคุณภาพผลผลิตตามมาตรฐานอาหารปลอดภัย	ชนิด	10	131,000	144,100	158,510	174,300	607,910	สวพส.
กิจกรรมที่ 4 การส่งเสริมการเรียนรู้และการปลูกป่าชาวบ้าน	ชนิด	4	431,800	474,980	522,400	574,640	2,003,820	สวพส.
กิจกรรมที่ 5 การฟื้นฟู การพัฒนาต่อยอด และการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น	เรื่อง	10	290,000	319,000	350,900	385,840	1,345,740	สวพส.
รวมงบประมาณแผนงานที่ 2			**6,036,700**	**6,640,400**	**7,303,060**	**8,032,680**	**28,012,840**	
แผนงานที่ 3 แผนงานส่งเสริมการเกษตร								
กิจกรรมที่ 1 ส่งเสริมการปลูกพืชอาหารบริเวณบ้าน	ราย	3,400	470,000	470,000	470,000	470,000	1,880,000	กรมส่งเสริมการเกษตร
กิจกรรมที่ 2 ส่งเสริมงานเคหกิจเกษตร	กลุ่ม	136	1,410,000	1,410,000	1,410,000	1,410,000	5,640,000	กรมส่งเสริมการเกษตร
กิจกรรมที่ 3 ส่งเสริมการปลูกไม้ผลยืนต้น	กลุ่ม	272	1,880,000	1,880,000	1,880,000	1,880,000	7,520,000	กรมส่งเสริมการเกษตร
กิจกรรมที่ 4 การฝึกอบรมเกษตรกร	ราย	4,080	705,000	705,000	705,000	705,000	2,820,000	กรมส่งเสริมการเกษตร
กิจกรรมที่ 5 ส่งเสริมการป้องกันการกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM)	ครั้ง	136	1,410,000	1,410,000	1,410,000	1,410,000	5,640,000	กรมส่งเสริมการเกษตร
กิจกรรมที่ 7 อบรมเกษตรกรการใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมี	ราย	3,660	115,200	115,200	115,200	115,200	460,800	กรมพัฒนาที่ดิน
กิจกรรมที่ 8 ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาที่ดิน	แห่ง	16	1,040,000	-	-	-	1,040,000	กรมพัฒนาที่ดิน

แนวทางการพัฒนา/แผนงาน/โครงการ กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย	ปีงบประมาณ				รวม งบประมาณ	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2551	2552	2553	2554		
กิจกรรมที่ 9 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพและเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร								
(1) ฟาร์มสาธิตการเลี้ยงสัตว์ปีก	แห่ง	105	380,520	380,520	353,340	353,340	1,467,720	กรมปศุสัตว์
(2) ฟาร์มสาธิตการเลี้ยงสุกร	แห่ง	92	675,500	702,520	702,520	648,480	2,729,020	กรมปศุสัตว์
(3) กองทุนยาสัตว์	แห่ง	54	140,000	160,000	140,000	160,000	600,000	กรมปศุสัตว์
(4) กองทุนโคพื้นเมือง	แห่ง	2	-	200,000	200,000	-	400,000	กรมปศุสัตว์
(5) ฝึกอบรมเกษตรกร	ราย	2,025	54,500	59,500	54,000	54,000	222,000	กรมปศุสัตว์
(6) ปรับปรุงพื้นที่เลี้ยงสัตว์สาธารณะ	ไร่	800	-	96,000	32,000	-	128,000	กรมปศุสัตว์
(7) ฟาร์มสาธิตการเลี้ยงแพะเนื้อ	แห่ง	1	-	30,850	-	-	30,850	กรมปศุสัตว์
(8) ฟาร์มสาธิตการเลี้ยงกระต่าย	แห่ง	1	-	10,900	-	-	10,900	กรมปศุสัตว์
กิจกรรมที่ 10 จัดตั้งฟาร์มไก่พื้นเมืองประจำถิ่น	ฟาร์ม	21	20,000	130,000	40,000	20,000	210,000	กรมปศุสัตว์
กิจกรรมที่ 11 ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเลี้ยงปลาในบ่อพลาสติก	ตัว/ราย	2,000/20	-	-	25,000	25,000	50,000	กรมประมง
กิจกรรมที่ 12 ผลิตพันธุ์ปลาเพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้กับเกษตรกรเลี้ยง	ตัว/ราย	75,000/75	75,000	75,000	75,000	75,000	300,000	กรมประมง
รวมงบประมาณแผนงานที่ 3			**8,375,720**	**7,835,490**	**7,612,060**	**7,326,020**	**31,149,290**	
แนวทางที่ 2 ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม								
แผนงานที่ 4 แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน								
กิจกรรมที่ 1 จัดระเบียบและควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน								
1.1 จัดทำเวทีประชาคม การใช้ที่ดินป่าไม้ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมจากแผนที่	หมู่บ้าน	51	1,080,000	-	-	-	1,080,000	กรมป่าไม้
การแปรภาพถ่ายทางอากาศกรมพัฒนาที่ดิน							-	กรมป่าไม้
(1) สำรวจภาคสนามการใช้ที่ดินป่าไม้	ไร่	1,149,109	14,019,137	-	-	-	14,019,137	กรมป่าไม้
(2) วิเคราะห์ และสังเคราะห์การใช้ที่ดินป่าไม้ภาพรวม	หมู่บ้าน	51						กรมป่าไม้
(3) จัดทำเงื่อนไข ข้อตกลงการใช้ที่ดินป่าไม้	หมู่บ้าน	51						กรมป่าไม้
(4) หมายแนวเขตการใช้ที่ดินป่าไม้	กม.	14						กรมป่าไม้
1.2 ฝึกอบรมผู้นำการอนุรักษ์เชิงพัฒนา	รุ่น	15	900,000	900,000	480,000	240,000	2,520,000	กรมป่าไม้
1.3 สำรวจรังวัดรายแปลงเพื่อรับรองสิทธิ์ (สทก.) (ใช้งบปกติของกรมป่าไม้)							-	กรมป่าไม้
รวมงบประมาณแผนงานที่ 4			**15,999,137**	**900,000**	**480,000**	**240,000**	**17,619,137**	
แผนงานที่ 5 แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร								
กิจกรรมที่ 1 การปลูกป่าฟื้นฟูต้นน้ำ	ไร่	2,550	5,875,000	500,000	-	-	6,375,000	กรมอุทยานฯ
กิจกรรมที่ 2 การบำรุงป่า 2 - 6 ปี	ไร่	2,550	-	1,598,000	1,734,000	1,734,000	5,066,000	กรมอุทยานฯ
กิจกรรมที่ 3 การปรับปรุงระบบนิเวศต้นน้ำ	ไร่	6,900	3,234,000	1,320,000	-	-	4,554,000	กรมอุทยานฯ

แนวทางการพัฒนา/แผนงาน/โครงการ กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย	ปีงบประมาณ				รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2551	2552	2553	2554	งบประมาณ	
กิจกรรมที่ 4 การปรับปรุงระบบนิเวศต้นน้ำปีที่ 2 - 6	ไร่	12,900	-	2,646,000	3,726,000	3,726,000	10,098,000	กรมอุทยานฯ
กิจกรรมที่ 5 การก่อสร้างฝายต้นน้ำแบบผสมผสาน	แห่ง	6,560	10,400,000	11,200,000	11,200,000	-	32,800,000	กรมอุทยานฯ
กิจกรรมที่ 6 การก่อสร้างฝายต้นน้ำแบบกึ่งถาวร	แห่ง	220	1,800,000	1,850,000	1,850,000	-	5,500,000	กรมอุทยานฯ
กิจกรรมที่ 7 การก่อสร้างฝายต้นน้ำแบบถาวร	แห่ง	110	1,800,000	1,850,000	1,850,000	-	5,500,000	กรมอุทยานฯ
กิจกรรมที่ 8 การจัดทำแนวกันไฟ	กม.	2,208	1,890,400	1,890,400	1,890,400	-	5,671,200	กรมอุทยานฯ
กิจกรรมที่ 9 การเพาะชำกล้าไม้ขนาดใหญ่	กล้า	292,500	487,500	487,500	487,500	-	1,462,500	กรมอุทยานฯ
กิจกรรมที่ 10 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	หมู่บ้าน	39	6,025,000	3,970,000	2,020,000	2,020,000	14,035,000	กรมอุทยานฯ
กิจกรรมที่ 11 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	กลุ่มบ้าน	51	580,000	638,000	701,800	771,980	2,691,780	สวพส.
กิจกรรมที่ 12 การฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ								
12.1 การปลูกป่าตามแนวพระราชดำริ								
(1) ส่งเสริมและสาธิตการปลูกไม้ 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง	ไร่	2,250	-	3,217,050	3,217,050	3,217,050	9,651,150	กรมป่าไม้
(2) การปลูกไม้ใช้สอย	ไร่	2,250	-	2,550,000	2,550,000	2,550,000	7,650,000	กรมป่าไม้
(3) การปลูกป่าทั่วไป	ไร่	6,700	-	3,750,000	6,750,000	6,750,000	17,250,000	กรมป่าไม้
(4) ธนาคารอาหารชุมชนและพืชสมุนไพร	งาน	45	-	750,000	750,000	750,000	2,250,000	กรมป่าไม้
(5) ส่งเสริมการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ	งาน	45	-	750,000	750,000	750,000	2,250,000	กรมป่าไม้
(6) ส่งเสริมและสาธิตระบบวนเกษตร	งาน	45	-	750,000	750,000	750,000	2,250,000	กรมป่าไม้
12.2 การสร้างฝายตามแนวพระราชดำริ								
(1) ฝายแบบผสมผสาน	ฝาย	900	-	1500000	1500000	1,500,000	4,500,000	กรมป่าไม้
(2) ฝายกึ่งถาวร	ฝาย	84	-	700,000	700,000	700,000	2,100,000	กรมป่าไม้
12.3 การป้องกันไฟป่า								
(1) แนวกันไฟ	กม.	539	-	683,400	683,400	717,400	2,084,200	กรมป่าไม้
(2) การประชาสัมพันธ์การป้องกันไฟ	งาน	45	-	150,000	150,000	150,000	450,000	กรมป่าไม้
(3) การเฝ้าระวังไฟป่า	งาน	45	-	300000	300000	300,000	900,000	กรมป่าไม้
(4) ฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันไฟป่า	รุ่น	78	-	270,000	270,000	270,000	810,000	กรมป่าไม้
12.4 การเพาะชำกล้าไม้								
(1) เพาะชำกล้าไม้มีค่า	กล้า	560,000	-	750,000	750,000	1,300,000	2,800,000	กรมป่าไม้
(2) เพาะชำกล้าไม้ทั่วไป	กล้า	2,250,000	-	1,447,500	1,447,500	1,447,500	4,342,500	กรมป่าไม้
(3) เพาะชำกล้าแฝก	กล้า	4,500,000	-	2,475,000	2,475,000	2,475,000	7,425,000	กรมป่าไม้
รวมงบประมาณแผนงานที่ 5			**32,091,900**	**47,992,850**	**48,502,650**	**31,878,930**	**160,466,330**	

แนวทางการพัฒนา/แผนงาน/โครงการ กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย	ปีงบประมาณ				รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2551	2552	2553	2554	งบประมาณ	
แผนงานที่ 6 แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก								
กิจกรรมที่ 1 สำรวจออกแบบล่วงหน้าเพื่อจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	ไร่	25,437	1,985,200	1,743,820	1,551,160	219,440	5,499,620	กรมพัฒนาที่ดิน
กิจกรรมที่ 2 ก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	ไร่	16,824	1,086,000	35,946,600	28,692,120	25,629,600	91,354,320	กรมพัฒนาที่ดิน
กิจกรรมที่ 3 ปรับปรุงบำรุงดิน								
(1) สาธิตการอนุรักษ์ดินและน้ำ	ไร่	5,800	1,022,500	1,022,500	1,022,500	1,022,500	4,090,000	กรมพัฒนาที่ดิน
(2) สาธิตการทำ/การใช้ปุ๋ยหมักและปุ๋ยอินทรีย์น้ำ	ไร่	2,670	536,000	536,000	536,000	536,000	2,144,000	กรมพัฒนาที่ดิน
(3) สาธิตการใช้ปุ๋ยพืชสด	ไร่	2,800	487,500	487,500	487,500	487,500	1,950,000	กรมพัฒนาที่ดิน
(4) ส่งเสริมการทำ/การใช้ปุ๋ยหมักและปุ๋ยอินทรีย์น้ำ	ไร่	21,680	253,600	253,600	253,600	253,600	1,014,400	กรมพัฒนาที่ดิน
(5) ส่งเสริมการใช้เมล็ดพันธุ์ปุ๋ยพืชสด	ไร่	18,249	1,140,500	1,109,250	1,109,250	1,109,250	4,468,250	กรมพัฒนาที่ดิน
(6) ส่งเสริมการใช้สารปรับปรุงบำรุงดินและปูนทางการเกษตร	ตัน	200	86,250	84,750	60,750	59,250	291,000	กรมพัฒนาที่ดิน
(7) ปัจจัยการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ	ราย	12,800	1,600,000	1,600,000	1,600,000	1,600,000	6,400,000	กรมพัฒนาที่ดิน
กิจกรรมที่ 4 ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก	กล้า	24,920,000	4,800,000	11,052,000	9,672,000	8,700,000	34,224,000	กรมพัฒนาที่ดิน
กิจกรรมที่ 5 อบรมหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน	ราย	1,880	160,000	159,000	159,000	158,000	636,000	กรมพัฒนาที่ดิน
กิจกรรมที่ 6 ผลิตพันธุ์สัตว์น้ำจืด	ตัว	8,220,000	357,000	344,000	316,000	322,000	1,339,000	กรมประมง
กิจกรรมที่ 7 เพิ่มผลผลิตในแหล่งน้ำธรรมชาติ	แห่ง	150						กรมประมง
กิจกรรมที่ 8 ปล่อยพันธุ์สัตว์ในแหล่งน้ำธรรมชาติ	ตัว	2,820,000						กรมประมง
รวมงบประมาณแผนงานที่ 6			**13,514,550**	**54,339,020**	**45,459,880**	**40,097,140**	**153,410,590**	
แนวทางที่ 3 ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน								
แผนงานที่ 7 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค								
กิจกรรมที่ 1 การจัดหาแหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบำรุงรักษา	แห่ง	170	5,100,000	190,510,000	19,000,000	-	214,610,000	กรมทรัพยากรน้ำ
กิจกรรมที่ 2 การปรับปรุงฟื้นฟูแหล่งน้ำและฝายเสริมระบบนิเวศ	แห่ง	56	-	31,500,000	9,500,000	8,500,000	49,500,000	กรมทรัพยากรน้ำ
กิจกรรมที่ 3 การเสริมสร้างความเข้มแข็งกลุ่มผู้ใช้น้ำในการบริหารจัดการน้ำและการตรวจวัดคุณภาพน้ำ	หมู่บ้าน	35	-	2,000,000	6,500,000	7,500,000	16,000,000	กรมทรัพยากรน้ำ
กิจกรรมที่ 4 เจาะบ่อน้ำบาดาล	แห่ง	52	2,420,000	9,020,000	-	-	11,440,000	กรมทรัพยากรน้ำบาดาล
กิจกรรมที่ 5 ก่อสร้างระบบประปา	แห่ง	19	2,400,000	800,000	12,000,000	5,600,000	20,800,000	กรมทรัพยากรน้ำบาดาล
กิจกรรมที่ 6 ก่อสร้างระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำ	แห่ง	16	-	2,400,000	-	6,000,000	8,400,000	กรมทรัพยากรน้ำบาดาล
กิจกรรมที่ 7 การจัดหาแหล่งน้ำสนับสนุนพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง	แห่ง	17	9,140,000	30,000,000	30,000,000	30,000,000	99,140,000	กรมชลประทาน
กิจกรรมที่ 8 สำรวจออกแบบล่วงหน้าระบบส่งน้ำชลประทาน	กม.	258	4,171,000	3,913,000	3,526,000	-	11,610,000	กรมพัฒนาที่ดิน
กิจกรรมที่ 9 ก่อสร้างระบบส่งน้ำชลประทาน	กม.	164	-	51,981,000	42,812,000	37,460,500	132,253,500	กรมพัฒนาที่ดิน
รวมงบประมาณแผนที่ 7			**23,231,000**	**322,124,000**	**123,338,000**	**95,060,500**	**563,753,500**	

แนวทางการพัฒนา/แผนงาน/โครงการ กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย	ปีงบประมาณ				รวม งบประมาณ	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2551	2552	2553	2554		
แผนงานที่ 8 การปรับปรุงเส้นทางขนส่งผลผลิต								
กิจกรรมที่ 1 สำรวจออกแบบล่วงหน้าเส้นทางลำเลียง	กม.	917	5,210,000	4,270,400	3,729,400	-	13,209,800	กรมพัฒนาที่ดิน
กิจกรรมที่ 2 ก่อสร้างเส้นทางลำเลียง	กม.	648	-	29,579,130	24,124,850	18,356,100	72,060,080	กรมพัฒนาที่ดิน
รวมงบประมาณแผนที่ 8			**5,210,000**	**33,849,530**	**27,854,250**	**18,356,100**	**85,269,880**	
แนวทางที่ 4 ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด								
แผนงานที่ 9 แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด								
กิจกรรมที่ 1 พัฒนาระบบการผลิต/การตลาดปศุสัตว์	กลุ่ม	9	-	30,000	240,000	-	270,000	กรมปศุสัตว์
กิจกรรมที่ 2 โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและองค์กรชุมชน	แห่ง	17	850,000	935,000	1,028,500	1,131,350	3,944,850	สวพส.
กิจกรรมที่ 3 การสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด	แห่ง	17	810,000	891,000	980,100	1,078,110	3,759,210	สวพส.
กิจกรรมที่ 4 การส่งเสริมการรู้หนังสือ	แห่ง	17	340,000	340,000	340,000	340,000	1,360,000	สำนักบริหารงานการศึกษา
								นอกโรงเรียน
กิจกรรมที่ 5 การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต	แห่ง	17	204,000	204,000	204,000	204,000	816,000	สำนักบริหารงานการศึกษา
								นอกโรงเรียน
รวมงบประมาณแผนงานที่ 9			**2,204,000**	**2,400,000**	**2,792,600**	**2,753,460**	**10,150,060**	
แผนงานที่ 10 แผนงานส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์								
กิจกรรมที่ 1 การส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	แห่ง	17	292,000	321,200	353,320	452,190	1,418,710	สวพส.
กิจกรรมที่ 2 แนะนำส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์	ครั้ง	408	654,500	719,950	791,945	871,148	3,037,543	กรมส่งเสริมสหกรณ์
กิจกรรมที่ 3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มดำเนินกิจกรรม/ธุรกิจการผลิตและ	กลุ่มบ้าน	51	449,800	494,780	544,259	598,784	2,087,623	กรมส่งเสริมสหกรณ์
การตลาด ในรูปแบบสหกรณ์								
กิจกรรมที่ 4 การประชุมหรือประสานงานกับมูลนิธิโครงการหลวง และ	ครั้ง	4	280,500	308,550	339,405	373,354	1,301,809	กรมส่งเสริมสหกรณ์
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง								
กิจกรรมที่ 5 แนะนำส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม/ธุรกิจการผลิตและการตลาด	ครั้ง	408	952,000	952,000	952,000	952,000	3,808,000	กรมส่งเสริมสหกรณ์
ของสหกรณ์/กลุ่ม/สถาบันเกษตรกร								
กิจกรรมที่ 6 จัดเวทีเสวนาชุมชนและสนับสนุนให้มีการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสหกรณ์	ครั้ง	71	213,000	213,000	213,000	213,000	852,000	กรมส่งเสริมสหกรณ์
กลุ่มสหกรณ์ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง								
รวมงบประมาณแผนงานที่ 10			**2,841,800**	**3,009,480**	**3,193,929**	**3,460,476**	**12,505,685**	

แนวทางการพัฒนา/แผนงาน/โครงการ กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย	ปีงบประมาณ				รวม งบประมาณ	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2551	2552	2553	2554		
แนวทางที่ 5 ด้านการบริหารจัดการ								
แผนงานที่ 11 แผนงานสนับสนุนการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน								
กิจกรรมที่ 1 การประสานงานและการปฏิบัติงานสนับสนุน	แห่ง	17	6,634,800	7,298,280	8,025,069	8,827,450	30,785,599	สวพส.
กิจกรรมที่ 2 การติดตาม/ประเมินผล	แห่ง	17	949,300	1,044,140	1,147,260	1,261,840	4,402,540	สวพส.
กิจกรรมที่ 3 ติดตามการปฏิบัติงาน	แห่ง	17	68,000	1,638,000	68,000	68,000	1,842,000	กรมปศุสัตว์
กิจกรรมที่ 4 งานอำนวยการและประสานการดำเนินงานโครงการ	โครงการ	1	5,050,000	5,050,000	5,050,000	5,050,000	20,200,000	กรมป่าไม้
กิจกรรมที่ 5 งานอำนวยการ	โครงการ	1	1,700,000	1,700,000	1,700,000	1,700,000	6,800,000	กรมส่งเสริมการเกษตร
รวมงบประมาณแผนที่ 11			**14,402,100**	**16,730,420**	**15,990,329**	**16,907,290**	**64,030,139**	
รวมงบประมาณ			**130,214,109**	**503,378,392**	**289,293,960**	**230,079,798**	**1,152,966,259**	

6.4 งบประมาณของแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 - 2554) จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

แนวทางการพัฒนา	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/กิจกรรม	ปีงบประมาณ				รวม (บาท)
			ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร	1. กรมส่งเสริมการเกษตร	5	5,875,000	5,875,000	5,875,000	5,875,000	23,500,000
	2. กรมปศุสัตว์	10	1,780,520	1,800,290	1,521,860	1,235,820	6,338,490
	3. กรมประมง	2	75,000	75,000	100,000	100,000	350,000
	4. กรมพัฒนาที่ดิน	3	1,252,400	212,400	212,400	212,400	1,889,600
	5. กรมทรัพยากรน้ำ	1	-	800,000	-	-	800,000
	6. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	8	11,736,702	13,270,402	13,973,062	13,902,682	52,882,848
รวม	**6 หน่วยงาน**	**29**	**20,719,622**	**22,033,092**	**21,682,322**	**21,325,902**	**85,760,938**
2. ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. กรมพัฒนาที่ดิน	5	13,157,550	53,995,020	45,143,880	39,775,140	152,071,590
	2. กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	10	31,511,900	27,311,900	24,757,900	7,480,000	91,061,700
	3. กรมป่าไม้	2	15,999,137	20,942,950	23,522,950	23,866,950	84,331,987
	4. กรมประมง	3	357,000	344,000	316,000	322,000	1,339,000
	5. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	580,000	638,000	701,800	771,980	2,691,780
รวม	**5 หน่วยงาน**	**21**	**61,605,587**	**103,231,870**	**94,442,530**	**72,216,070**	**331,496,057**
3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน	1. กรมทรัพยากรน้ำ	3	5,100,000	224,010,000	35,000,000	16,000,000	280,110,000
	2. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	3	4,820,000	12,220,000	12,000,000	11,600,000	40,640,000
	3. กรมชลประทาน	1	9,140,000	30,000,000	30,000,000	30,000,000	99,140,000
	4. กรมพัฒนาที่ดิน	4	9,381,000	89,743,530	74,192,250	55,816,600	229,133,380
รวม	**4 หน่วยงาน**	**11**	**28,441,000**	**355,973,530**	**151,192,250**	**113,416,600**	**649,023,380**

แนวทางการพัฒนา	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/กิจกรรม	ปีงบประมาณ				รวม (บาท)
			ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
4. ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด	1. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	2,549,800	2,688,280	2,840,609	3,008,286	11,086,975
	2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	1,952,000	2,147,200	2,361,920	2,661,650	9,122,770
	3. สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน	2	544,000	544,000	544,000	544,000	2,176,000
	4. กรมปศุสัตว์	1	-	30,000	240,000	-	270,000
รวม	**4 หน่วยงาน**	**11**	**5,045,800**	**5,409,480**	**5,986,529**	**6,213,936**	**22,655,745**
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. กรมป่าไม้	1	5,050,000	5,050,000	5,050,000	5,050,000	20,200,000
	2. กรมปศุสัตว์	1	68,000	1,638,000	68,000	68,000	1,842,000
	3. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	1,700,000	1,700,000	1,700,000	1,700,000	6,800,000
	4. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	7,584,100	8,342,420	9,172,329	10,089,290	35,188,139
รวม	**4 หน่วยงาน**	**5**	**14,402,100**	**16,730,420**	**15,990,329**	**16,907,290**	**64,030,139**
รวมทั้งสิ้น		**77**	**130,214,109**	**503,378,392**	**289,293,960**	**230,079,798**	**1,152,966,259**

6.5 งบประมาณของแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 – 2554) จำแนกตามพื้นที่โครงการ

ลำดับ	โครงการ	จำนวนโครงการ /กิจกรรม	ปีงบประมาณ				รวม (บาท)
			ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1	โครงการขยายผลโครงการหลวงป่ากล้วย	60	3,974,896	12,948,006	9,669,629	13,009,238	39,601,769
2	โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่มะลอ	66	5,697,541	23,291,196	11,758,728	14,926,608	55,674,073
3	โครงการขยายผลโครงการหลวงผาแตก	67	3,727,391	23,428,306	13,030,519	13,916,798	54,103,014
4	โครงการขยายผลโครงการหลวงป่าแป๋	76	5,095,937	29,812,956	23,109,425	21,562,311	79,580,629
5	โครงการขยายผลโครงการหลวงดอยปุย	63	4,597,616	13,244,216	7,166,169	12,095,008	37,103,009
6	โครงการขยายผลโครงการหลวงสบโขง	76	5,548,916	38,550,136	16,196,102	12,121,505	72,416,659
7	โครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนบ้านปางมะโอ	68	4,724,372	18,993,726	11,269,869	15,880,718	50,868,685
8	โครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนบ้านปางแดงใน	63	3,178,798	17,012,926	10,285,269	14,103,578	44,580,571
9	โครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนบ้านห้วยเป้า	71	11,095,602	20,064,986	13,230,069	12,065,998	56,456,655
10	โครงการขยายผลโครงการหลวงวาวี	84	15,308,711	42,295,876	29,003,822	20,270,435	106,878,844
11	โครงการขยายผลโครงการหลวงสบเมย	76	9,412,341	34,931,866	18,678,269	10,653,458	73,675,934
12	โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่สามแลบ	97	11,043,291	37,907,476	22,937,119	8,535,858	80,423,744
13	โครงการขยายผลโครงการหลวงถ้ำเวียงแก	71	17,823,251	18,088,366	16,699,512	13,668,575	66,279,704
14	โครงการขยายผลโครงการหลวงโป่งคำ	57	5,400,153	31,942,816	10,476,529	10,154,058	57,973,556
15	โครงการขยายผลโครงการหลวงสะเนียน	74	8,836,101	18,649,266	14,806,942	11,865,665	54,157,974
16	โครงการขยายผลโครงการหลวงคลองลาน	62	6,802,516	15,429,606	39,010,882	8,738,185	69,981,189
17	โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเขย่ง	64	7,946,676	106,786,666	21,965,106	16,511,802	153,210,250
	รวมงบประมาณ	**1,195**	**130,214,109**	**503,378,392**	**289,293,960**	**230,079,798**	**1,152,966,259**

6.6 งบประมาณของแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 - 2554) จำแนกตามหน่วยงาน

หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	ปีงบประมาณ				รวม (บาท)
		ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. กรมส่งเสริมการเกษตร	6	7,575,000	7,575,000	7,575,000	7,575,000	30,300,000
2. กรมปศุสัตว์	12	1,848,520	3,468,290	1,829,860	1,303,820	8,450,490
3. กรมประมง	5	432,000	419,000	416,000	422,000	1,689,000
4. กรมชลประทาน	1	9,140,000	30,000,000	30,000,000	30,000,000	99,140,000
5. กรมพัฒนาที่ดิน	12	23,790,950	143,950,950	119,548,530	95,804,140	383,094,570
6. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	2,549,800	2,688,280	2,840,609	3,008,286	11,086,975
7. กรมทรัพยากรน้ำ	4	5,100,000	224,810,000	35,000,000	16,000,000	280,910,000
8. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	3	4,820,000	12,220,000	12,000,000	11,600,000	40,640,000
9. กรมอุทยานแห่งชาติ	10	31,511,900	27,311,900	24,757,900	7,480,000	91,061,700
สัตว์ป่าและพันธุ์พืช						
10. กรมป่าไม้	3	21,049,137	25,992,950	28,572,950	28,916,950	104,531,987
11. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง	14	21,852,802	24,398,022	26,209,111	27,425,602	99,885,537
(องค์การมหาชน)						
12. สำนักบริหารงานการศึกษา	2	544,000	544,000	544,000	544,000	2,176,000
นอกโรงเรียน						
รวม	**77**	**130,214,109**	**503,378,392**	**289,293,960**	**230,079,798**	**1,152,966,259**

ภาคผนวก

ข้อมูลที่ตั้งและประชากรของโครงการขยายผลโครงการหลวง 17 แห่ง

ที่ตั้งโครงการขยายผลโครงการหลวง 17 แห่งในพื้นที่ภาคเหนือ

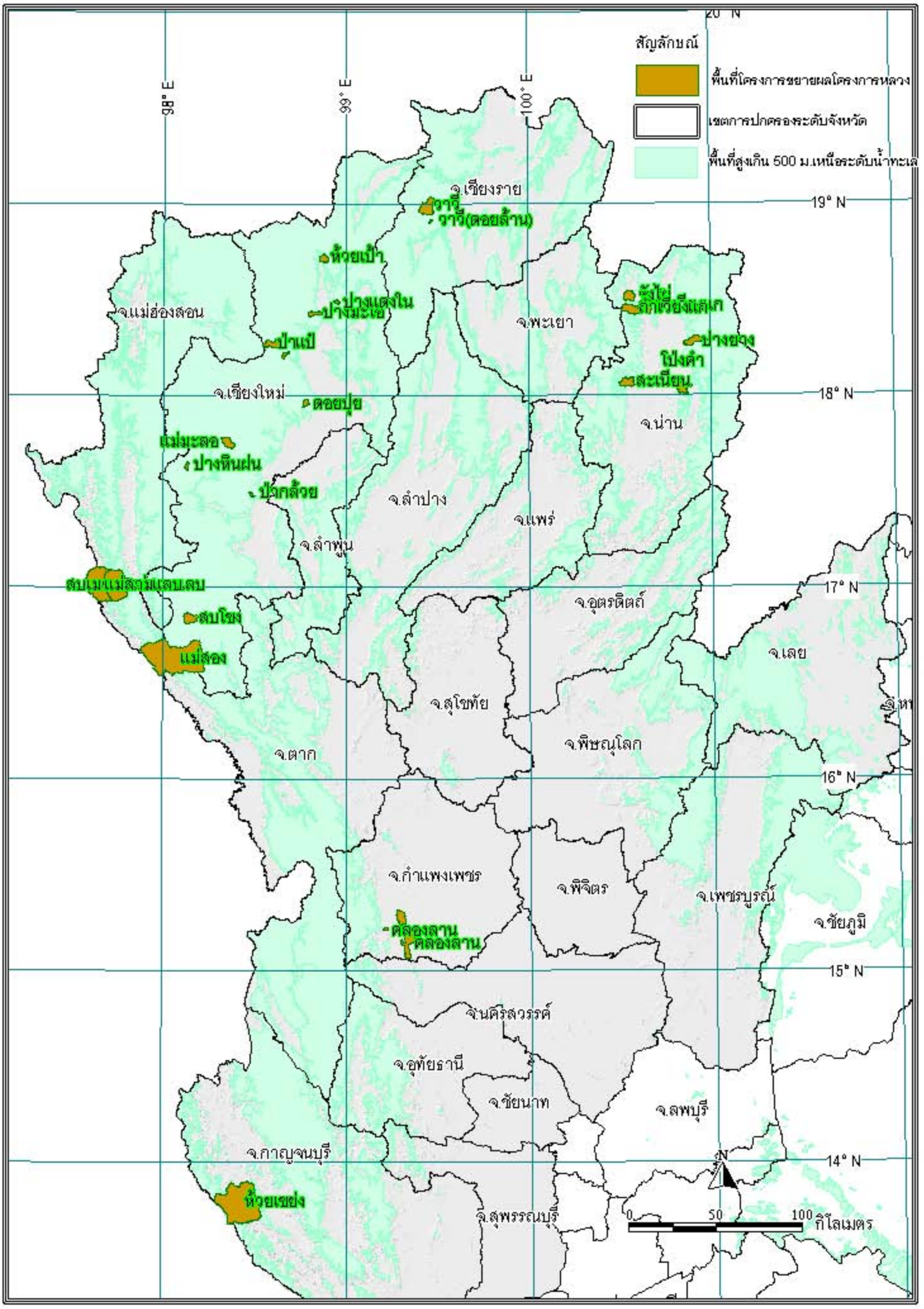

ข้อมูลที่ตั้งและประชากรของโครงการขยายผลโครงการหลวง 17 แห่ง

โครงการ	หมู่บ้านหลัก	หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	ครัวเรือน	ประชากร		
							ชาย	หญิง	รวม
จังหวัดเชียงใหม่									
1.โครงการขยายผลฯ ป่ากล้วย	ป่ากล้วย	ป่ากล้วย	ต.แม่สอย	อ.จอมทอง	จ.เชียงใหม่	164	393	366	759
					รวม	**164**	**393**	**366**	**759**
2.โครงการขยายผลฯ แม่มะลอ	แม่มะลอ	แม่มะลอ	ต.แม่นาจร	อ.แม่แจ่ม	จ.เชียงใหม่	74	200	192	392
รวม						**74**	**200**	**192**	**392**
3.โครงการขยายผลฯ ผาแตก	ผาแตก	ผาแตก	ต.สบเปิง	อ.แม่แตง	จ.เชียงใหม่	45	97	75	172
		ผาแด่น	ต.สันป่ายาง	อ.แม่แตง	จ.เชียงใหม่	41	87	75	162
		ผาเอียก	ต.สบเปิง	อ.แม่แตง	จ.เชียงใหม่	50	145	153	298
					รวม	**136**	**329**	**303**	**632**
4.โครงการขยายผลฯ ป่าแป๋	ป่าแป๋	ป่ายางหนาด	ต.ป่าแป๋	อ.แม่แตง	จ.เชียงใหม่	127	207	193	400
		ปางมะกล้วย	ต.ป่าแป๋	อ.แม่แตง	จ.เชียงใหม่	212	325	305	630
		ปาเต็ง	ต.ป่าแป๋	อ.แม่แตง	จ.เชียงใหม่	109	133	140	273
		ป่าแป๋	ต.ป่าแป๋	อ.แม่แตง	จ.เชียงใหม่	129	179	202	381
		แม่เลา	ต.ป่าแป๋	อ.แม่แตง	จ.เชียงใหม่	141	203	192	395
		ปางลัน	ต.ป่าแป๋	อ.แม่แตง	จ.เชียงใหม่	90	168	175	343
		แม่ไคร้	ต.ป่าแป๋	อ.แม่แตง	จ.เชียงใหม่	62	144	108	252
		แม่แสะ	ต.ป่าแป๋	อ.แม่แตง	จ.เชียงใหม่	81	185	191	376
		แม่แมม	ต.ป่าแป๋	อ.แม่แตง	จ.เชียงใหม่	90	195	168	363

โครงการ	หมู่บ้านหลัก	หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	ครัวเรือน	ประชากร		
							ชาย	หญิง	รวม
		แม่น้ำแขม	ต.ป่าแป๋	อ.แม่แตง	จ.เชียงใหม่	32	64	59	123
		ท่าผา	ต.ป่าแป๋	อ.แม่แตง	จ.เชียงใหม่	91	180	171	351
		กิ่วถ้วย-ปางมะโอ	ต.ป่าแป๋	อ.แม่แตง	จ.เชียงใหม่	82	173	160	333
		ขุนห้วยพระเจ้า	ต.ป่าแป๋	อ.แม่แตง	จ.เชียงใหม่	85	194	182	376
					รวม	**1,331**	**2,350**	**2,246**	**4,596**
5.โครงการขยายผลฯ ดอยปุย (ม้ง)	ดอยปุย	ดอยปุย	ต.สุเทพ	อ.เมือง	จ.เชียงใหม่	150	650	617	1,267
		รวม				**150**	**650**	**617**	**1,267**
6.โครงการขยายผลฯ สบโขง	สบโขง	บ้านแม่หลองน้อย	ต.สบโขง	อ.อมก๋อย	จ.เชียงใหม่	96	214	211	425
		บ้านแม่หลองหลวง	ต.สบโขง	อ.อมก๋อย	จ.เชียงใหม่	126	382	264	646
		บ้านพะเบี้ยว	ต.สบโขง	อ.อมก๋อย	จ.เชียงใหม่	100	258	247	505
					รวม	**322**	**854**	**722**	**1,576**
7.โครงการขยายผลฯ ปางมะโอ	ปางมะโอ	ปางมะโอ	ต.แม่นะ	อ.เชียงดาว	จ.เชียงใหม่	65	80	88	168
		รวม				**65**	**80**	**88**	**168**
8.โครงการขยายผลฯ ปางแดงใน	ปางแดงใน	ปางแดงใน	ต.เชียงดาว	อ.เชียงดาว	จ.เชียงใหม่	288	1,027	1,067	2,094
					รวม	**288**	**1,027**	**1,067**	**2,094**
9.โครงการขยายผลฯ ห้วยเป้า	ห้วยเป้า	ห้วยเป้า	ต.ทุ่งข้าวพวง	อ.เชียงดาว	จ.เชียงใหม่	280	780	670	1,450
					รวม	**280**	**780**	**670**	**1,450**
รวม (จ.เชียงใหม่)	**9 พื้นที่**	**25 กลุ่มบ้าน**	**10 ตำบล**	**6 อำเภอ**		**2,810**	**6,663**	**6,271**	**12,934**
จังหวัดเชียงราย									
10.โครงการขยายผลฯ วาวี	วาวี	ดอยช้าง	ต.วาวี	อ.แม่สรวย	จ.เชียงราย	962	1,751	1,720	3,471
		ดอยล้าน	ต.วาวี	อ.แม่สรวย	จ.เชียงราย	230	350	317	667
		ใหม่พัฒนา	ต.วาวี	อ.แม่สรวย	จ.เชียงราย	83	203	167	370
รวม (จ.เชียงราย)	**1 พื้นที่**	**3 กลุ่มบ้าน**	**1 ตำบล**	**1 อำเภอ**		**1,275**	**2,304**	**2,204**	**4,508**

โครงการ	หมู่บ้านหลัก	หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	ครัวเรือน	ประชากร		
							ชาย	หญิง	รวม
จังหวัดแม่ฮ่องสอน									
11.โครงการขยายผลฯ สบเมย (6 หมู่บ้าน)	สบเมย	แม่ลามาหลวง	ต.สบเมย	อ.สบเมย	จ.แม่ฮ่องสอน	550	1,254	1,263	2,517
12.โครงการขยายผลฯ แม่สามแลบ	แม่สามแลบ	แม่ตอละ	ต.แม่สามแลบ	อ.สบเมย	จ.แม่ฮ่องสอน	558	1,403	1,419	2,822
รวม (จ.แม่ฮ่องสอน)	**2 พื้นที่**	**2 กลุ่มบ้าน**	**2 ตำบล**	**1 อำเภอ**		**1,105**	**2,657**	**2,682**	**5,339**
จังหวัดน่าน									
13.โครงการขยายผลฯถ้ำเวียงแก	ถ้ำเวียงแก	ถ้ำเวียงแก	ต.นาไร่หลวง	อ.สองแคว	จ.น่าน	123	391	383	774
		น้ำพัน	ต.นาไร่หลวง	อ.สองแคว	จ.น่าน	31	70	63	133
		ผาหมี	ต.นาไร่หลวง	อ.สองแคว	จ.น่าน	120	358	300	658
					รวม	274	819	746	1565
14.โครงการขยายผลฯ โป่งคำ	โป่งคำ	ดอนดู่พงษ์	ต.ดู่พงษ์	อ.สันติสุข	จ.น่าน	138	310	285	595
		ต้นผึ้ง	ต.ดู่พงษ์	อ.สันติสุข	จ.น่าน	64	128	128	256
		โป่งคำ	ต.ดู่พงษ์	อ.สันติสุข	จ.น่าน	228	504	457	961
		น้ำโซ้ง	ต.ดู่พงษ์	อ.สันติสุข	จ.น่าน	196	433	390	823
		นาเลา	ต.ดู่พงษ์	อ.สันติสุข	จ.น่าน	86	171	165	336
		ศรีบุญเรือง	ต.พงษ์	อ.สันติสุข	จ.น่าน	138	310	285	595
					รวม	**850**	**1,856**	**1,710**	**3,566**
15.โครงการขยายผลฯ สะเนียน	สะเนียน	ละเบ้ายา	ต.สะเนียน	อ.เมือง	จ.น่าน	**248**	**641**	**715**	**1,356**
		ห้วยเฮือ	ต.สะเนียน	อ.เมือง	จ.น่าน	**78**	**227**	**224**	**451**
		ห้วยระพี	ต.สะเนียน	อ.เมือง	จ.น่าน	**28**	**108**	**106**	**214**
		สมุนใหม่	ต.สะเนียน	อ.เมือง	จ.น่าน	**69**	**290**	**326**	**616**
					รวม	**423**	**1,266**	**1,371**	**2,637**
รวม (จ.น่าน)	**3 พื้นที่**	**13 กลุ่มบ้าน**	**4 ตำบล**	**3 อำเภอ**		**1,547**	**3,941**	**3,827**	**7,768**

โครงการ	หมู่บ้านหลัก	หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	ครัวเรือน	ประชากร		
							ชาย	หญิง	รวม
จังหวัดกำแพงเพชร									
16.โครงการขยายผลฯ คลองลาน	คลองลาน	อุดมทรัพย์	ต.หินตาด	อ.ปางศิลาทอง	จ.กำแพงเพชร	124	248	242	490
		ปางมะละกอ	ต.ปางตาไว	อ.ปางศิลาทอง	จ.กำแพงเพชร	112	234	212	446
		ปางมะนาว	ต.ปางมะค่า	อ.ขาณุวรลักษบุรี	จ.กำแพงเพชร	93	137	143	280
		สุขสวรรค์	ต.คลองลานพัฒนา	อ.คลองลาน	จ.กำแพงเพชร	146	334	317	651
		น้ำพระทัย	ต.คลองลานพัฒนา	อ.คลองลาน	จ.กำแพงเพชร	38	86	91	177
		สุขวิจิตรพัฒนา	ต.คลองลานพัฒนา	อ.คลองลาน	จ.กำแพงเพชร	24	54	82	136
รวม (จ.กำแพงเพชร)	**1 พื้นที่**	**6 กลุ่มบ้าน**	**4 ตำบล**	**3 อำเภอ**		**537**	**1,093**	**1,087**	**2,180**
จังหวัดกาญจนบุรี									
17.โครงการขยายผลฯ ห้วยเขย่ง	ห้วยเขย่ง	บ้านท่ามะเดื่อ	ต.ห้วยเขย่ง	อ.ทองผาภูมิ	จ.กาญจนบุรี	87	193	187	380
		บ้านปากลำปิล็อก	ต.ห้วยเขย่ง	อ.ทองผาภูมิ	จ.กาญจนบุรี	108	176	167	343
		บ้านห้วยเขย่ง	ต.ห้วยเขย่ง	อ.ทองผาภูมิ	จ.กาญจนบุรี	48	69	71	140
		บ้านประจำไม้	ต.ห้วยเขย่ง	อ.ทองผาภูมิ	จ.กาญจนบุรี	144	289	320	609
		บ้านไร่ป้า	ต.ห้วยเขย่ง	อ.ทองผาภูมิ	จ.กาญจนบุรี	80	186	183	369
		บ้านไร่	ต.ห้วยเขย่ง	อ.ทองผาภูมิ	จ.กาญจนบุรี	97	201	198	399
		บ้านห้วยปากคอก	ต.ห้วยเขย่ง	อ.ทองผาภูมิ	จ.กาญจนบุรี	90	185	158	343
		รวมใจ	ต.ห้วยเขย่ง	อ.ทองผาภูมิ	จ.กาญจนบุรี	83	106	131	237
รวม	**1 พื้นที่**	**8 กลุ่มบ้าน**	**1 ตำบล**	**1 อำเภอ**		**737**	**1,405**	**1,415**	**2,820**
รวม 6 จังหวัด	**17 พื้นที่**	**57 กลุ่มบ้าน**	**22 ตำบล**	**15 อำเภอ**		**8,011**	**18,063**	**17,486**	**35,549**

สรุปกิจกรรมและงบประมาณของแผนปฏิบัติการ
พื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 – 2554)
จำแนกตามจังหวัดและพื้นที่โครงการ

จังหวัดเชียงใหม่

1. โครงการขยายผลโครงการหลวงป่ากล้วย
   อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
2. โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่มะลอ
   อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
3. โครงการขยายผลโครงการหลวงผาแตก
   อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
4. โครงการขยายผลโครงการหลวงป่าแป๋
   อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
5. โครงการขยายผลโครงการหลวงดอยปุย
   อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
6. โครงการขยายผลโครงการหลวงสบโขง
   อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่
7. โครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนบ้านปางมะโอ
   อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
8. โครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนบ้านปางแดงใน
   อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
9. โครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนบ้านห้วยเป้า
   อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

โครงการขยายผลโครงการหลวงป่ากล้วย อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

1. สถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่ที่บ้านป่ากล้วย หมู่ที่ 14 ตำบลแม่สอย อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในเขตอุทยานแห่งดอยอินทนนท์

2. ประชากร

มีจำนวน 164 ครัวเรือน ประชากร 759 คน แยกเป็นชาย 393 คน และหญิง 366 คน เป็นชาวเขาเผ่าม้ง

3. ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนา

3.1 ปัญหา

1) ราคาผลผลิตต่ำ เนื่องจากไม่มีตลาดรองรับ และแหล่งรวบรวมผลผลิตรวมทั้งการจัดการผลผลิตในระดับชุมชน

2) เกษตรกรมีภาระหนี้สินมาก เนื่องจากการลงทุนด้านการเกษตรได้ผลตอบแทนต่ำ ส่วนใหญ่เกษตรกรอาศัยแหล่งเงินทุนจากนอกระบบซึ่งมีดอกเบี้ยสูง

3) น้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค ไม่พอใช้สำหรับชุมชนทั้งที่อยู่ต้นน้ำและปลายน้ำ ก่อให้เกิดปัญหาการแย่งใช้น้ำในฤดูแล้ง และขาดน้ำเพื่อทำการเกษตร เนื่องจากพื้นที่ทำการเกษตรตั้งอยู่บริเวณสันเขาและมีความลาดชัน

4) ดินเสื่อมความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากมีการปลูกพืชที่ใช้สารเคมีมาก

3.2 ความต้องการของชุมชน

1) ต้องการปลูกพืชเมืองหนาวชนิดต่าง ๆ ภายใต้คำแนะนำของโครงการหลวง เพื่อทดแทนการปลูกกะหล่ำปลี

2) การทำการเกษตรที่ถูกวิธีโดยไม่ทำลายคุณภาพดิน

3) ต้องการน้ำเพื่อการเกษตร และอุปโภคและบริโภค

4) ชุมชนมีความต้องการที่จะร่วมมือในการดูแลรักษาพื้นที่เกษตรและพื้นที่ป่าไม้ เพื่อไม่ให้มีการบุกรุกเพิ่ม

5) ชุมชนมีความต้องการปลูกไม้ใช้สอยเพื่อใช้ประโยชน์ในครัวเรือน

6) ต้องการแหล่งรับซื้อผลผลิต

3.3 แนวทางการพัฒนา

1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร เน้นการศึกษาและทดสอบเทคโนโลยีโครงการหลวงในการผลิตพืช-สัตว์แบบมีส่วนร่วมของเกษตรกร และเน้นการส่งเสริมการปลูกพืชภายใต้ระบบการเพาะปลูกที่ดีและเกษตรอินทรีย์ และการรณรงค์การลดการใช้สารเคมีและการตรวจสอบคุณภาพน้ำ

2) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นส่งเสริมการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธารโดยการสร้างฝายต้นน้ำ และกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก และการส่งเสริมการปลูกป่าชาวบ้าน ตลอดจนการสำรวจและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและจัดทำฐานข้อมูลการใช้ที่ดินบนพื้นที่สูง (GIS)

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เน้นพัฒนาระบบน้ำประปาของหมู่บ้านพร้อมระบบบริหารจัดการการก่อสร้างฝายต้นน้ำและระบบท่อส่งน้ำ และการปรับปรุงเส้นทางลำเลียงผลผลิตของชุมชน

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด เน้นส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตร การรณรงค์การวางแผนครอบครัว รวมทั้งการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะแบบองค์รวม

แผนที่ภูมิประเทศ โครงการขยายผลโครงการหลวงป่ากล้วย

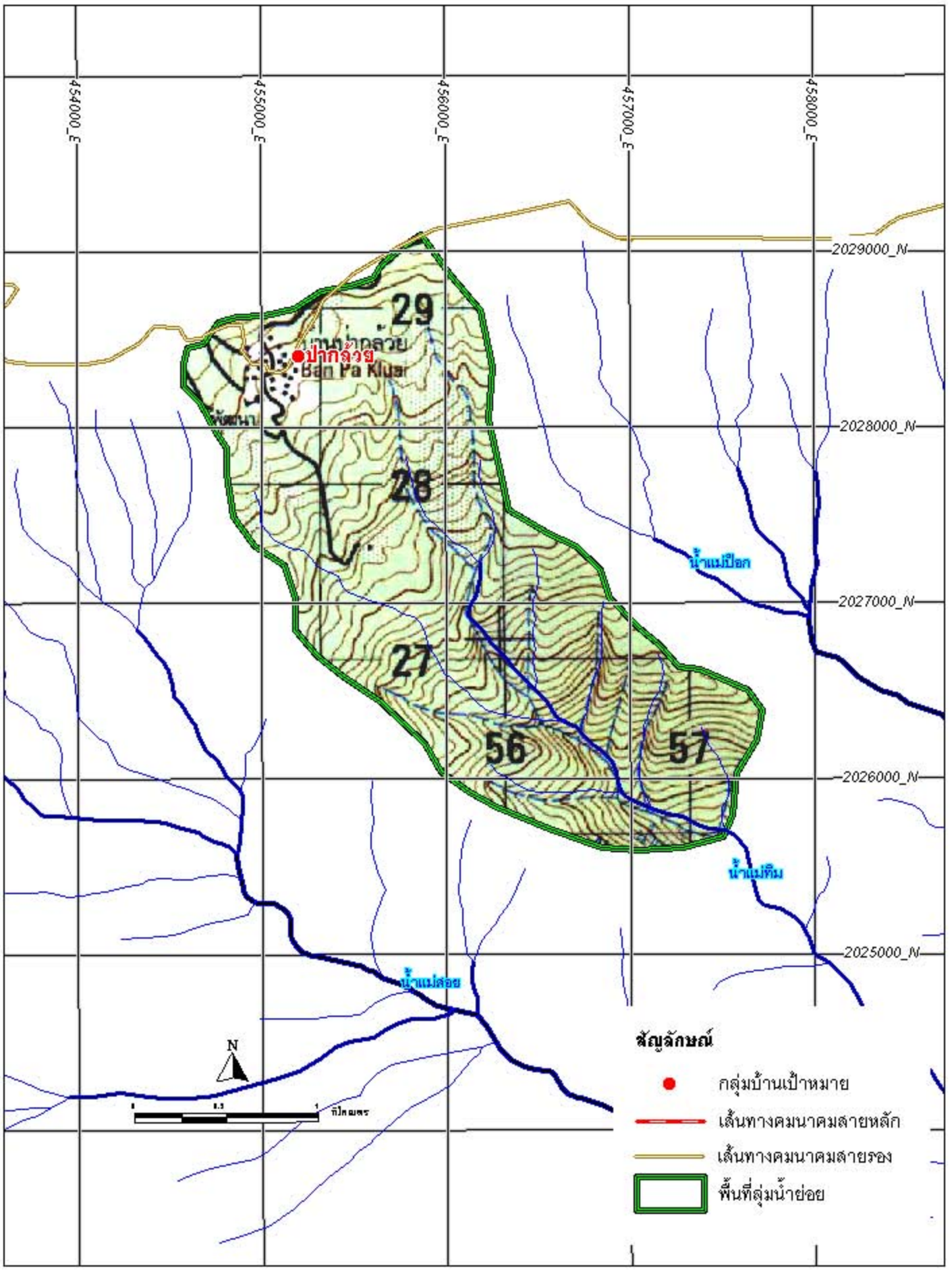

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงป่ากล้วย อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	รวม (บาท)
1. ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	114,706	214,706	414,706	414,706	1,158,824
	2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	7	606,300	666,930	733,570	806,770	2,813,570
	3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	3. กรมส่งเสริมการเกษตร	5	125,000	125,000	125,000	125,000	500,000
		4. กรมปศุสัตว์	2	55,590	42,110	27,520	-	125,220
		5. กรมพัฒนาที่ดิน	2	71,000	6,000	6,000	6,000	89,000
2. ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	30,000	33,000	36,300	39,930	139,230
	2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	2. กรมพัฒนาที่ดิน	5	489,000	2,641,500	2,594,040	2,101,450	7,825,990
	3. แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก	3. กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	6	630,500	580,500	530,500	50,000	1,791,500
3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค	1. กรมทรัพยากรน้ำ	6	-	3,500,000	1,500,000	1,500,000	6,500,000
		2. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	3	620,000	-	-	600,000	1,220,000
		3. กรมชลประทาน	1	-	-	-	4,000,000	4,000,000
	2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	4. กรมพัฒนาที่ดิน	4	461,500	4,309,930	2,780,930	2,405,430	9,957,790
4. ด้านการพัฒนาสังคมและตลาด	1. แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	110,000	121,000	133,100	146,410	510,510

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/กิจกรรม	ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	รวม (บาท)
4. ด้านการพัฒนาสังคมและตลาด (ต่อ)	2. แผนงานการสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด	2. สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
		3. กรมปศุสัตว์	1	-	-	30,000	-	30,000
	3. แผนการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	4. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	137,300	144,530	152,483	161,242	595,555
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงานสนับสนุน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	388,000	426,800	469,480	516,300	1,800,580
	2. การติดตาม/ประเมินผล	2. กรมปศุสัตว์	1	4,000	4,000	4,000	4,000	16,000
		3. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
	รวมงบประมาณ		**60**	**3,974,896**	**12,948,006**	**9,669,629**	**13,009,238**	**39,601,769**

โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่มะลอ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

1. สถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่บ้านแม่มะลอ หมู่ที่ 9 ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในเขตอุทยานแห่งดอยอินทนนท์

2. ประชากร

มีจำนวน 74 ครัวเรือน ประชากร 392 คน แยกเป็นชาย 200 คน และหญิง 192 คน ส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง

3. ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนา

3.1 ปัญหา

1) เกษตรกรทำการเกษตรโดยใช้วิธีการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ตามวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม

2) เกษตรกรไม่มีความชำนาญในการจัดการคุณภาพของผลผลิตเพื่อการจำหน่าย

3) เกษตรกรขาดองค์ความรู้ด้านการจัดการดินและการเพาะปลูกเชิงอนุรักษ์ รวมถึงไม่มีแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน

4) ขาดแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูแล้ง

5) ประชากรส่วนใหญ่ไม่สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้

6) เส้นทางลำเลียงผลผลิตจากหมู่บ้านอยู่ค่อนข้างห่างไกล ทำให้ต้นทุนการขนส่งสูง

3.2 ความต้องการของชุมชน

1) องค์ความรู้และทักษะเรื่องการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์จากโครงการหลวง

2) พันธุ์พืชที่มีการปลูกอายุสั้น ๆ (เนื่องจากการปลูกพืชเมืองหนาวใช้เวลาปลูก/ดูแล/บำรุงรักษา ที่ใช้เวลานาน และต้องการช่องทางการจำหน่ายผลผลิต)

3) สิทธิการถือครองที่ดิน และการเพิ่มพื้นที่ทำกิน รวมทั้งการพัฒนาดินให้มีคุณภาพ

4) การพัฒนาระบบการส่งน้ำ, การก่อสร้างฝายต้นน้ำ และระบบน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค

5) ปรับปรุงเส้นทางลำเลียงผลผลิต

6) ต้องการระบบกระแสไฟฟ้าจาก กฟภ. เพื่อให้เพียงพอต่อการใช้ประโยชน์ในครัวเรือน

3.3 แนวทางการพัฒนา

1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพเกษตรกร เน้นการจัดทำแปลงทดสอบและสาธิตองค์ความรู้จากโครงการหลวง ตลอดจนการศึกษาการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การปรับปรุงผลผลิตข้าวนาดำและข้าวไร่ การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อฟื้นฟูแหล่งอาหาร (Food bank) และเน้นการส่งเสริมการประกอบอาชีพการเกษตรโดยอาศัยฐานความรู้จาก

โครงการหลวง โดยเฉพาะในการพัฒนาและส่งเสริมระบบการเพาะปลูกที่ดี การเกษตรอินทรีย์ การรณรงค์การลดการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตร การส่งเสริมอาชีพนอกภาคการเกษตรที่เหมาะสมเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือนสมุนไพร และยารักษาโรคของชุมชน และการศึกษาและพัฒนาระบบการจัดการการเลี้ยงสัตว์ที่อาศัยแหล่งอาหารจากป่ารอบชุมชน

2) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นการสำรวจและการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน การฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลาดชัน การสร้างแนวกันเขตพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่ทำกินโดยการจัดทำข้อตกลงร่วมกับท้องถิ่น รวมถึงการจัดทำมาตรการเพื่อฟื้นฟูพื้นที่บุกรุกบริเวณที่มีความลาดชันสูง และมาตรการหยุดยั้งการบุกรุกทำลายป่าเพิ่มเติม

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เน้นการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรเพื่อให้มีการกระจายการใช้น้ำได้อย่างทั่วถึง โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแล รักษาระบบเหมืองฝาย ต่าง ๆ การแก้ปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก และการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคเพิ่มเติม รวมถึงการแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำดื่มให้ได้มาตรฐาน

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด เน้นการสนับสนุนองค์กรพึ่งตนเองในระดับชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ เพื่อเป็นองค์กรที่จะขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในอนาคต รวมถึงการพัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตรแบบมีข้อตกลง ซึ่งเกษตรกรได้ทำอยู่ในปัจจุบันให้เกิดความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ

แผนที่ภูมิประเทศ โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่มะลอ

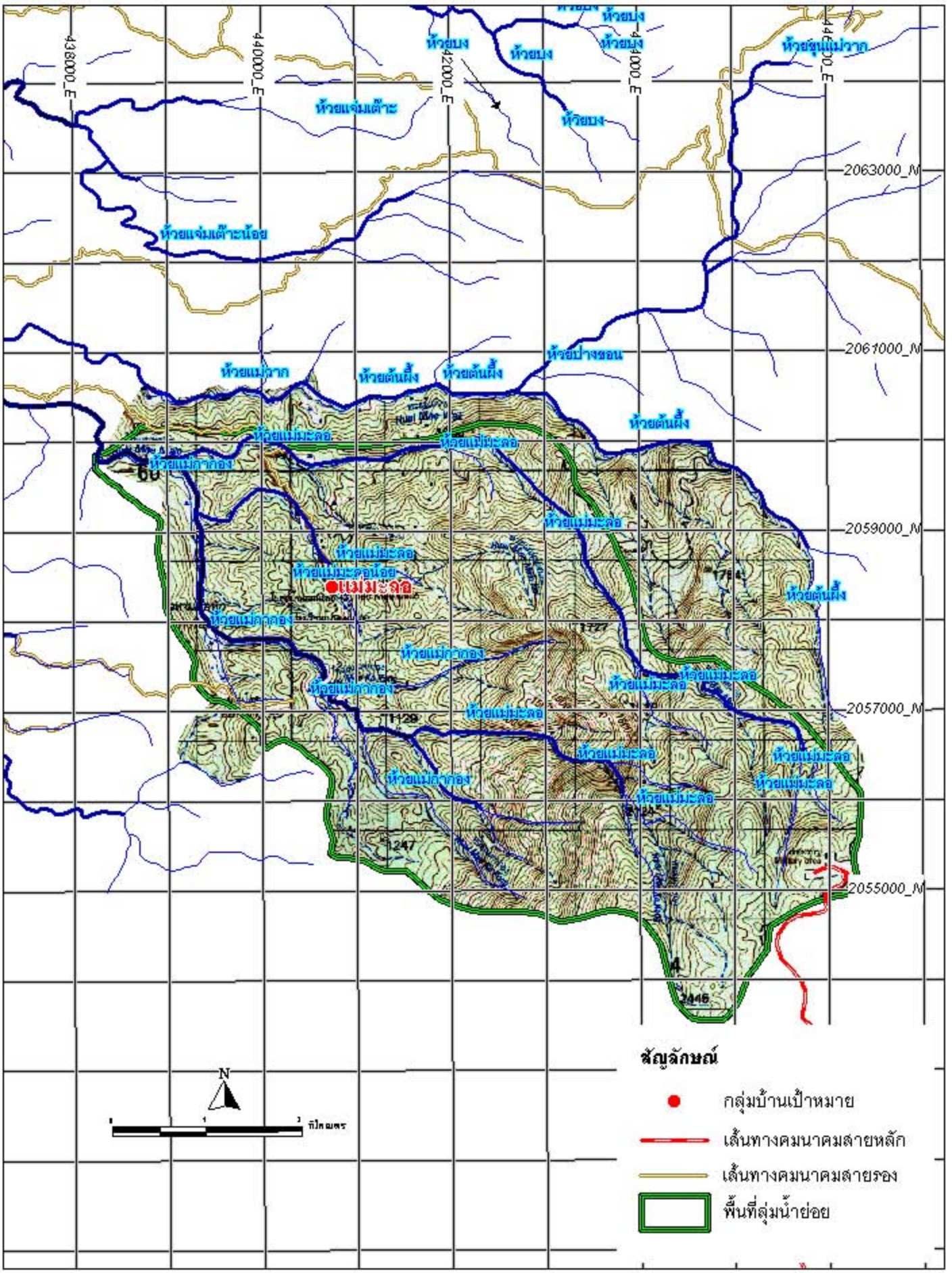

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่มะลอ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/กิจกรรม	ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	รวม (บาท)
1. ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	164,706	184,706	384,706	384,706	1,118,824
		2. กรมปศุสัตว์	1	30,000	-	-	-	30,000
	2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	7	546,700	601,400	661,440	727,550	2,537,090
	3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	1. กรมส่งเสริมการเกษตร	5	125,000	125,000	125,000	125,000	500,000
		2. กรมปศุสัตว์	3	42,110	63,110	42,110	53,110	200,440
		3. กรมพัฒนาที่ดิน	2	71,000	6,000	6,000	6,000	89,000
2. ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน	1. กรมป่าไม้	2	372,125	1,423,970	1,613,970	1,663,970	5,074,035
	2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	2. กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	8	794,500	708,500	658,500	212,000	2,373,500
	3. แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก	3. กรมพัฒนาที่ดิน	5	1,540,700	3,803,590	3,454,160	3,459,590	12,258,040
		4. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	30,000	33,000	36,300	39,930	139,230
3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค	1. กรมทรัพยากรน้ำ	7	-	8,500,000	500,000	500,000	9,500,000
		2. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	3	220,000	-	-	600,000	820,000
		3. กรมชลประทาน	1	-	-	-	3,000,000	3,000,000
	2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	4. กรมพัฒนาที่ดิน	4	751,000	6,776,350	3,149,550	2,960,150	13,637,050
4. ด้านการพัฒนาสังคมและตลาด	1. แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	110,000	121,000	133,100	146,410	510,510

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/กิจกรรม	ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	รวม (บาท)
4. ด้านการพัฒนาสังคมและตลาด (ต่อ)	2. แผนงานการสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด	2. สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
	3. แผนการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	3. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	137,300	144,530	152,483	161,242	595,555
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงานสนับสนุน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	376,400	414,040	455,409	500,950	1,746,799
	2. การติดตาม/ประเมินผล	2. กรมปศุสัตว์	1	4,000	4,000	4,000	4,000	16,000
		3. กรมป่าไม้	1	250,000	250,000	250,000	250,000	1,000,000
		4. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
	รวมงบประมาณ		**66**	**5,697,541**	**23,291,196**	**11,758,728**	**14,926,608**	**55,674,073**

โครงการขยายผลโครงการหลวงผาแตก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

1. สถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่หมู่ที่ 10 ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่แตง

2. ประชากร

มีจำนวนครัวเรือน 136 ครัวเรือน ประชากร 632 คน แยกเป็นชาย 329 คน และหญิง 303 คน เป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง

3. ปัญหาและประเด็นการพัฒนา

3.1 ปัญหา

1) ผลผลิตข้าวต่ำ ไม่เพียงพอต่อการบริโภค

2) เกษตรกรมีฐานะยากจนมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ

3) พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรไม่มีความชัดเจน ส่วนหนึ่งมีการเปลี่ยนมือเป็นของนายทุนและพื้นที่อยู่สูงกว่าแหล่งน้ำ

4) มีการบุกรุกป่าเพื่อทำการเกษตร

5) น้ำเพื่อการเกษตร และอุปโภค บริโภคไม่เพียงพอในฤดูแล้ง

6) ถนนเข้าสู่หมู่บ้านเป็นถนนลูกรังชำรุดและเสียหายในช่วงฤดูฝน ทำให้การเดินทางเข้าถึงลำบาก

3.2 ความต้องการของชุมชน

1) การจำแนกที่ดินทำกินกับพื้นที่ป่า และส่งเสริมการเกษตรโดยการทำแปลงรวม

2) การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรได้ทั่วแปลงโดยมีระบบส่งน้ำ ปรับปรุงฝายต้นน้ำ และจัดทำระบบประปาภูเขา

3) ส่งเสริมการปลูกพืชผักของโครงการหลวงในระยะเริ่มต้น เพื่อเป็นรายได้แก่ครัวเรือน

4) การดำรงชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีอาชีพหลักทางการเกษตร และอาชีพรองนอกภาคการเกษตรเพื่อสร้างรายได้ รวมทั้งต้องการความรู้ด้านสาธารณสุขมูลฐาน

3.3 แนวทางการพัฒนา

1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร มุ่งเน้นการส่งเสริมการประกอบอาชีพการเกษตรโดยอาศัยฐานความรู้จากโครงการหลวงโดยเฉพาะการส่งเสริมการเกษตรแบบผสมผสานระหว่างพืชไร่ พืชผัก ไม้ผล และการเลี้ยงสัตว์ การจัดทำแปลงทดสอบและสาธิต เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตข้าวไร่และระบบวนเกษตรในพื้นที่แปลงรวม ตลอดจนการรณรงค์การลดการใช้สารเคมีในแปลงข้าวโพด

2) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการสำรวจและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลาดชัน การสร้างแนวกันเขตพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่ทำกิน โครงการจัดทำข้อตกลงร่วมกับท้องถิ่น รวมถึงการจัดทำมาตรการหยุดยั้งการทำลายป่าเพิ่มเติม และการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน โดยส่งเสริมการทำปุ๋ยอินทรีย์

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน มุ่งเน้นการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร เพื่อให้มีการกระจายการใช้น้ำได้อย่างทั่วถึง โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแล รักษา ระบบส่งน้ำและฝายต่างๆ การจัดหาแหล่งน้ำดื่ม เพื่อการอุปโภคและบริโภค ให้เพียงพอรวมถึงการปรับปรุงระบบน้ำประปาให้สะอาดตลอดจนการปรับปรุงถนนเข้าสู่หมู่บ้าน

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด มุ่งเน้นการสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนในการดำรงชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นจากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่ การสร้างจิตสำนึกแก่สมาชิกของกลุ่มต่างๆ การส่งเสริมความรู้ ด้านสาธารณสุขมูลฐาน และด้านการศึกษา ตลอดจนส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวและอาชีพภาคเกษตรรองรับ

แผนที่ภูมิประเทศ โครงการขยายผลโครงการหลวงผาแตก

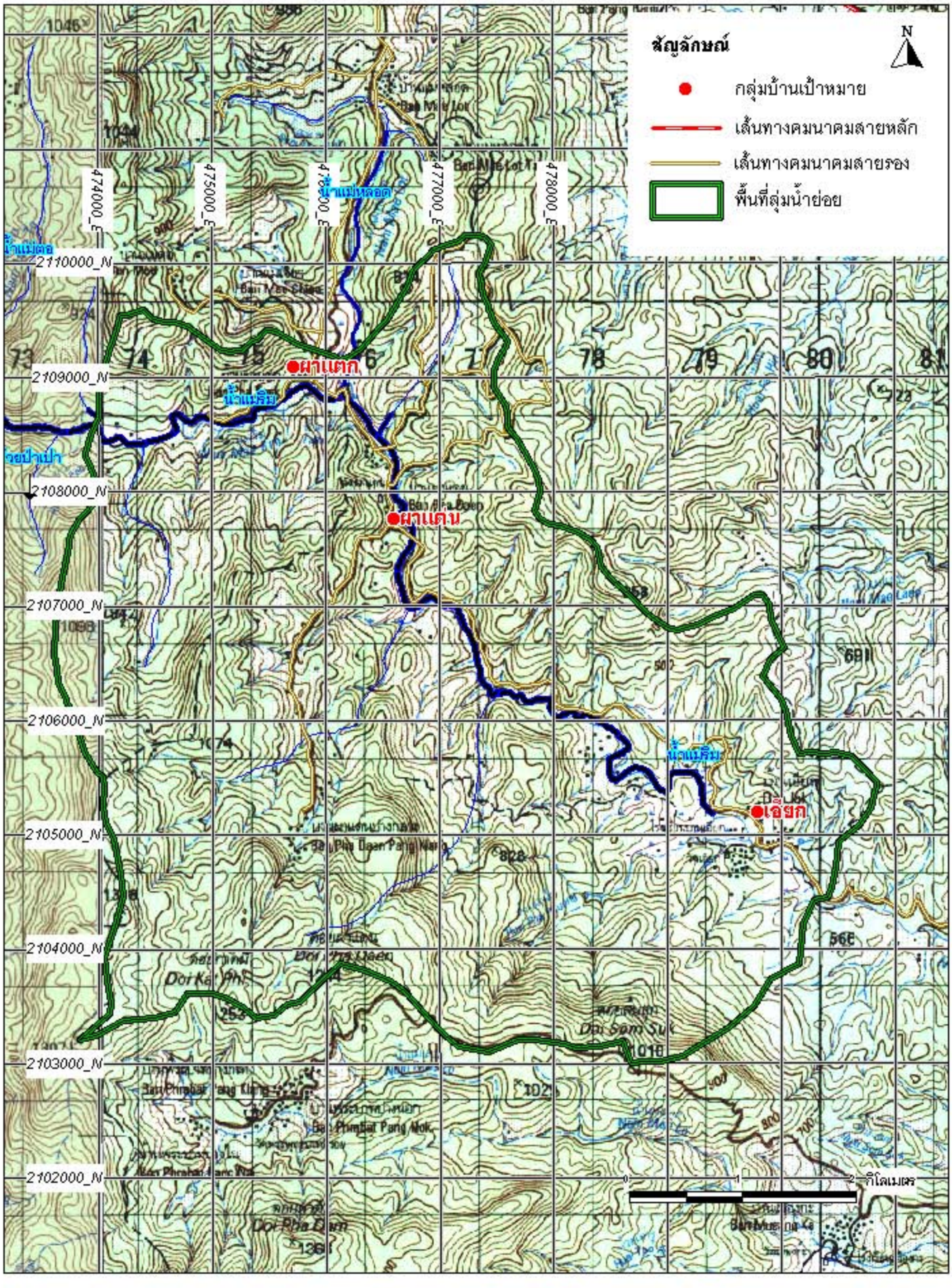

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงผาแตก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	1. กรมปศุสัตว์	1	30,000	-	-	-	30,000
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	414,706	454,706	454,706	254,706	1,578,824
	2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	7	225,700	248,270	273,000	300,300	1,047,270
	3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	1. กรมพัฒนาที่ดิน	2	71,000	6,000	6,000	6,000	89,000
		2. กรมส่งเสริมการเกษตร	5	125,000	125,000	125,000	125,000	500,000
		3. กรมปศุสัตว์	2	42,110	53,110	53,110	53,110	201,440
2. ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก	1. กรมป่าไม้	7	128,125	1,352,770	1,292,770	1,292,770	4,066,435
	2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	2. กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	4	246,500	196,500	146,500	50,000	639,500
	3. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน	3. กรมพัฒนาที่ดิน	5	565,250	5,129,200	3,085,450	1,728,850	10,508,750
		4. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	30,000	33,000	36,300	39,930	139,230
3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค	1. กรมทรัพยากรน้ำ	6	-	9,000,000	1,500,000	1,500,000	12,000,000
		2. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	2	220,000	-	-	600,000	820,000
		3. กรมพัฒนาที่ดิน	4	678,500	5,834,300	4,982,800	3,866,850	15,362,450
	2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	4. กรมชลประทาน	1	-	-	-	3,000,000	3,000,000

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
4. ด้านการพัฒนาสังคมและตลาด	1. แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	4	60,000	66,000	72,600	79,860	278,460
	2. แผนงานการสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด	2. สำนักบริหารการศึกษานอกโรงเรียน	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
		3. กรมปศุสัตว์	1	-	-	30,000	-	30,000
	3. แผนการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	4. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	137,300	144,530	152,483	161,242	595,555
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงานสนับสนุน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	317,200	348,920	383,800	422,180	1,472,100
	2. การติดตาม/ประเมินผล	2. กรมปศุสัตว์	1	4,000	4,000	4,000	4,000	16,000
		3. กรมป่าไม้	1	300,000	300,000	300,000	300,000	1,200,000
		4. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
	รวมงบประมาณ		**67**	**3,727,391**	**23,428,306**	**13,030,519**	**13,916,798**	**54,103,014**

โครงการขยายผลโครงการหลวงป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

1. สถานที่ตั้ง

หมู่ที่ 1- 13 หมู่บ้าน ตำบลป่าแป๋, อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง อุทยานแห่งชาติสุเทพปุย และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่เลา-แม่แสะ

2. ประชากร

มีจำนวน 2,215 ครัวเรือน ประชากร 6,631 คน แยกเป็นชาย 3,415 คน และหญิง 3,216 คน ส่วนใหญ่เป็นคนพื้นเมือง ที่เหลือเป็นชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงและเผ่าลีซอ

3. ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนา

3.1 ปัญหา

1) ความชัดเจนของพื้นที่ทำกินและที่อยู่อาศัยทับซ้อนพื้นที่ป่า

2) ประชาชนมีอาชีพการเกษตรเป็นหลัก มีรายได้ไม่แน่นอน ไม่มีตลาดรองรับชัดเจน และผลผลิตไม่มีคุณภาพสม่ำเสมอ เนื่องจากขาดความรู้ในการบำรุงรักษาและการแปรรูป

3) ประชาชนมีหนี้สินทั้งในระบบและนอกระบบ รวมถึงมีภาวะค่าใช้จ่ายเป็นค่าเล่าเรียนบุตรและเป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

4) มีปัญหาขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคและ ทำการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง

5) มีปัญหาด้านสุขภาพ เช่นโรคปวดข้อและกระดูกจากการทำเมี่ยง และโรคอื่น ๆ ทั่วไป รวมทั้งยังมีส้วมใช้ไม่ครบทุกครัวเรือน

6) ยังมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดเนื่องจากเป็นเขตติดต่อกับชุมชนอื่น ๆ ได้ง่าย

7) มีปัญหาเรื่องขยะและมลภาวะทางอากาศจากโรงงานผลิตชา

8) ถนนเชื่อมระหว่างหมู่บ้านยังมีสภาพไม่ดี ไม่สะดวกต่อการเดินทางและทำให้ผลผลิตได้รับความเสียหายจากการขนส่ง

3.2 ความต้องการของชุมชน

1) การแบ่งเขตที่ดินทำกินระหว่างที่ดินของรัฐและประชาชนให้มีความชัดเจน

2) พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคและน้ำเพื่อการเกษตร

3) การประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ โดยอาศัยองค์ความรู้จากโครงการหลวง

4) การสร้างและซ่อมแซมถนนเดิมที่มีอยู่

3.3 แนวทางการพัฒนา

1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร เน้นการจัดทำแปลงทดสอบและสาธิตองค์ความรู้จากโครงการหลวง การศึกษาและฟื้นฟูแหล่งอาหารชุมชนเพื่อบริโภคในครัวเรือนและชุมชน รวมถึงการวิจัยวิเคราะห์องค์ความรู้ทางชีวกายภาพและการประยุกต์ใช้เพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศน์

และเน้นส่งเสริมการประกอบอาชีพการเกษตรโดยอาศัยฐานความรู้จากโครงการหลวง โดยเฉพาะการพัฒนาและส่งเสริมในระบบวนเกษตรและการส่งเสริมอาชีพนอกภาคเกษตร เพื่อต่อยอดจากทุนเดิมของชุมชนให้มีมูลค่าเพิ่ม

2) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นการสำรวจและการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลาดชัน การสร้างแนวกันเขตพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่ทำกินในการจัดทำข้อตกลงร่วมกับท้องถิ่น การจัดทำมาตรการเพื่อฟื้นฟูพื้นที่ที่มีความลาดชันและมาตรการหยุดยั้งการบุกรุกทำลายป่าเพิ่มเติม รวมถึงการจัดทำมาตรการในการควบคุมสภาพแวดล้อมในชุมชน

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เน้นการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและเพื่อการอุปโภคบริโภคเพื่อให้สามารถใช้น้ำได้ในช่วงฤดูแล้ง โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลและซ่อมแซมบำรุงรักษาฝายน้ำล้น อ่างเก็บน้ำ และระบบประปา รวมถึงการปรับปรุงถนนเชื่อมระหว่างหมู่บ้านเพื่อให้สามารถใช้เดินทางและขนส่งผลผลิตได้สะดวก

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด เน้นพัฒนาชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง การวางรากฐานการส่งเสริมการประกอบอาชีพแก่เยาวชน และการส่งเสริมกิจกรรมแก่เยาวชนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันห่างไกลจากยาเสพติด การส่งเสริมกิจกรรมของกลุ่มต่าง ๆ ให้เข้มแข็ง และการให้บริการด้านสาธารณสุขแก่ชุมชนที่อยู่ป่างไกล

แผนที่ภูมิประเทศ โครงการขยายผลโครงการหลวงป่าแป๋

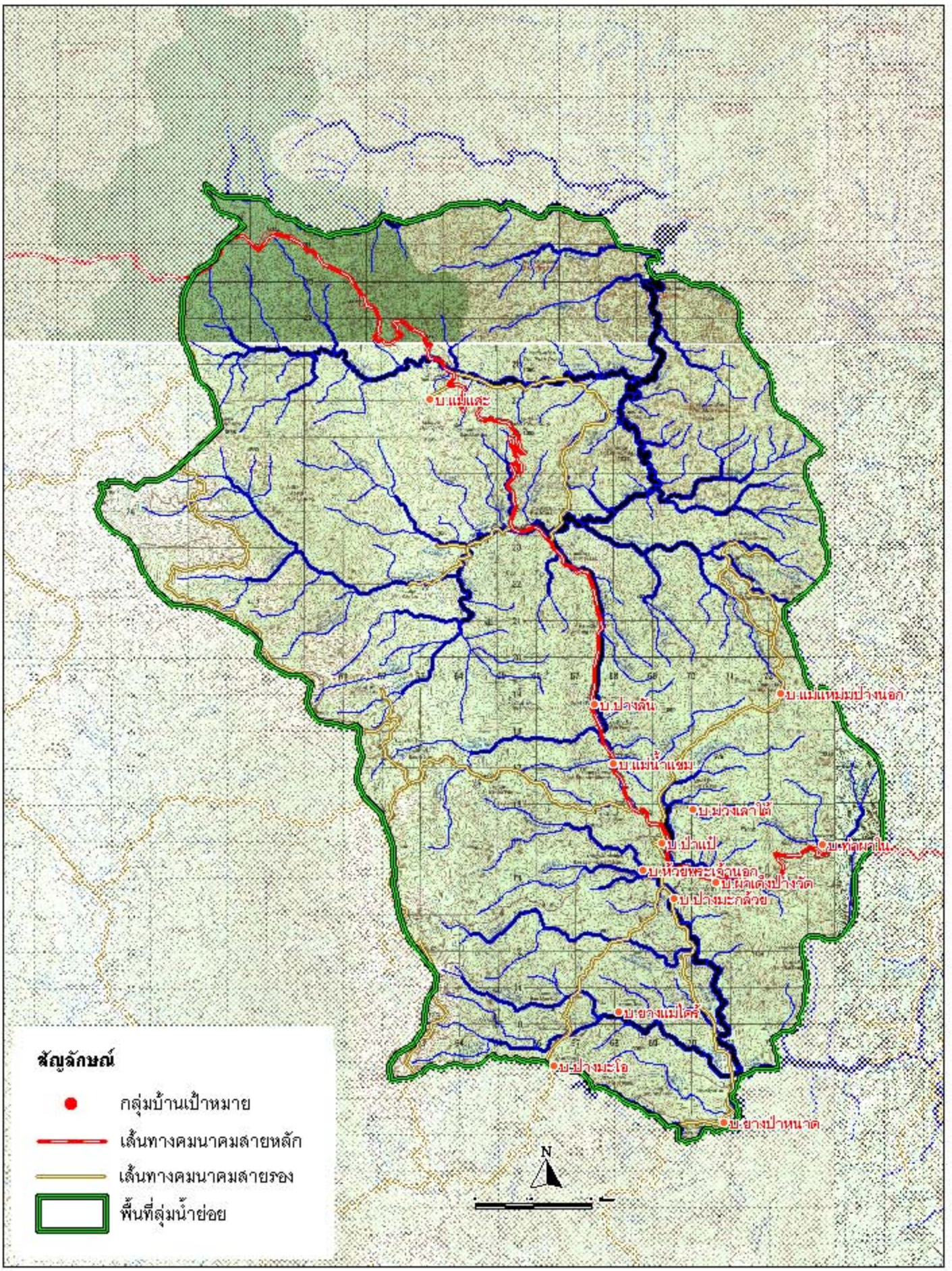

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	1. กรมปศุสัตว์	1	30,000	-	-	-	30,000
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	214,706	254,706	454,706	454,706	1,378,824
	2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	8	269,700	296,670	326,000	358,600	1,250,970
	3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	1. กรมพัฒนาที่ดิน	2	71,000	6,000	6,000	6,000	89,000
		2. กรมส่งเสริมการเกษตร	5	500,000	500,000	500,000	500,000	2,000,000
		3. กรมปศุสัตว์	2	95,220	105,220	95,220	95,220	390,880
2. ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน	1. กรมป่าไม้	3	548,911	60,000	60,000	60,000	728,911
	2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	1. กรมป่าไม้	7	-	1,329,970	1,579,970	1,579,970	4,489,910
		2. กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	4	246,500	196,500	146,500	50,000	639,500
		3. กรมประมง	1	25,000	28,000	30,000	33,000	116,000
		4. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	30,000	33,000	36,300	39,930	139,230
	3. แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก	1. กรมพัฒนาที่ดิน	5	752,800	7,617,680	4,002,680	3,816,000	16,189,160
3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค	1. กรมทรัพยากรน้ำ	7	-	8,000,000	2,000,000	2,000,000	12,000,000
		2. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	3	220,000	3,080,000	5,600,000	600,000	9,500,000
		3. กรมพัฒนาที่ดิน	4	387,000	3,359,000	3,359,000	3,058,000	10,163,000
		4. กรมชลประทาน	1	-	-	-	5,000,000	5,000,000
	2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	1. กรมพัฒนาที่ดิน	2	580,000	3,726,700	3,654,200	2,622,250	10,583,150

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
4. ด้านการพัฒนาสังคมและตลาด	1. แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	70,000	77,000	84,700	93,170	324,870
	2. แผนงานการสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด	2. สำนักบริหารการศึกษาฯ	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
		3. กรมปศุสัตว์	1			30,000		30,000
	3. แผนการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	1. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	201,900	212,590	224,349	237,285	876,124
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงานสนับสนุน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	317,200	348,920	383,800	422,180	1,472,100
	2. การติดตาม/ประเมินผล	2. กรมปศุสัตว์	2	4,000	49,000	4,000	4,000	61,000
		3. กรมป่าไม้	1	400,000	400,000	400,000	400,000	1,600,000
		4. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
	รวมงบประมาณ		**76**	**5,095,937**	**29,812,956**	**23,109,425**	**21,562,311**	**79,580,629**

โครงการขยายผลโครงการหลวงดอยปุย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

1. สถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่หมู่ที่ 11 ตำลบสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย

2. ประชากร

มีจำนวน 150 หลังคาเรือน ประชากร 1,267 คน แยกเป็นชาย 650 คน และหญิง 617 คน เป็นชาวเขาเผ่าม้ง

3. ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนา

3.1 ปัญหา

1) ด้านการเกษตร ลิ้นจี่ให้ผลผลิตเว้นปี ไม่มีคุณภาพ และมีตลาดรองรับน้อย

2) ด้านแหล่งน้ำ ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรและเพื่อการอุปโภคบริโภคในช่วงฤดูแล้ง

3) ด้านสังคม มีการเคลื่อนย้ายแรงงานเยาวชนเข้าสู่ตัวเมืองมากขึ้น

4) ด้านสิ่งแวดล้อม มีการใช้สารเคมีและดินขาดความอุดมสมบูรณ์

5) การท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวทรุดโทรมเนื่องจากมีความขัดแย้งเกี่ยวกับการจัดการผลประโยชน์ และขาดเอกลักษณ์ที่เป็นจุดเด่นของชุมชน

3.2 ความต้องการ

1) พัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เชิงวัฒนธรรม และเชิงเกษตร

2) จัดการด้านขยะที่มีประสิทธิภาพ

3) ส่งเสริมงานหัตถกรรมของชนเผ่า

4) อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพและการผลิตทางการเกษตรเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวของชุมชน

5) ปรับปรุงสวนลิ้นจี่

6) ส่งเสริมการเกษตร เช่น ผักอินทรีย์ กาแฟอราบิก้า และไม้ดอก

7) จัดทำระบบเก็บกักน้ำพร้อมท่อส่งเพื่อใช้ในฤดูแล้ง

8) พัฒนาและซ่อมแซมเส้นทางคมนาคมและปรับปรุงเส้นทางลำเลียงผลผลิต

3.3 แนวทางพัฒนา

1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร เน้นการจัดทำแปลงทดสอบและสาธิตองค์ความรู้จากโครงการหลวง การวิจัยแบบมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการผลิตพืชและสัตว์ท้องถิ่นเพื่อสร้างเอกลักษณ์สำหรับการท่องเที่ยวของชุมชน และเน้นการส่งเสริมการเรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตพืช-สัตว์ของโครงการหลวงเพื่อพัฒนาอาชีพการเกษตรที่สนับสนุนการท่องเที่ยวของชุมชนและการสร้างรายได้โดยไม่ขยายพื้นที่เพิ่มการปรับปรุงสวนลิ้นจี่และการส่งเสริมพืชที่เหมาะสม เช่น กาแฟ อราบิก้า ไม้ผล ผักอินทรีย์ ไม้ดอก และเลี้ยงกบ การฟื้นฟูกล้วยไม้และพืชสมุนไพรท้องถิ่น การส่งเสริมอาชีพนอกภาคเกษตรโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านหัตถกรรม การแสดงศิลปวัฒนธรรมและมัคคุเทศก์

2) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นสำรวจและการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนที่แสดงถึงขอบเขตพื้นที่ป่าและพื้นที่ทำการเกษตร การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลาดชัน การปลูกหญ้าแฝกและการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เน้นพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อให้สามารถใช้ได้ตลอดปีและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านการบริหารจัดการและตรวจสอบคุณภาพน้ำ การปรับปรุงเส้นทางลำเลียงผลผลิตของชุมชน

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด เน้นพัฒนาเอกลักษณ์ของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยเป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตของชุมชนม้ง (Living Museum) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนรวมถึงการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม

แผนที่ภูมิประเทศ โครงการขยายผลโครงการหลวงดอยปุย

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงดอยปุย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	114,706	164,706	204,706	204,706	688,824
		2. กรมปศุสัตว์	1	30,000	-	-	-	30,000
	2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	6	360,000	396,000	435,600	479,160	1,670,760
	3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	1. กรมส่งเสริมการเกษตร	5	125,000	125,000	125,000	125,000	500,000
		2. กรมพัฒนาที่ดิน	2	71,000	6,000	6,000	6,000	89,000
		3. กรมปศุสัตว์	2	53,110	63,110	53,110	53,110	222,440
2. ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน	1. กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	10	1,394,500	932,500	882,500	402,000	3,611,500
	2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	30,000	33,000	36,300	39,930	139,230
	3. แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก	3. กรมพัฒนาที่ดิน	5	630,900	1,173,900	1,173,900	1,144,000	4,122,700
3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค	1. กรมทรัพยากรน้ำ	6	-	6,500,000	500,000	500,000	7,500,000
		2. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	2	620,000	-	-	600,000	1,220,000
		3. กรมพัฒนาที่ดิน	2	301,000	2,551,500	2,465,500	2,293,500	7,611,500
		4. กรมชลประทาน	1	-	-	-	5,000,000	5,000,000
	2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	1. กรมพัฒนาที่ดิน	2	116,000	492,060	387,170	314,670	1,309,900
4. ด้านการพัฒนาสังคมและตลาด	1. แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	80,000	88,000	96,800	106,480	371,280

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
4. ด้านการพัฒนาสังคมและตลาด (ต่อ)	2. แผนงานการสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด	2. สำนักบริหารการศึกษานอกโรงเรียน	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
		3. กรมปศุสัตว์	1			30,000		30,000
	3. แผนการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	1. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	137,300	144,530	152,483	161,242	595,555
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	10,000	11,000	12,100	13,310	46,410
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงานสนับสนุน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	388,100	426,910	469,000	515,900	1,799,910
	2. การติดตาม/ประเมินผล	2. กรมปศุสัตว์	1	4,000	4,000	4,000	4,000	16,000
		3. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
	รวมงบประมาณ		**63**	**4,597,616**	**13,244,216**	**7,166,169**	**12,095,008**	**37,103,009**

โครงการขยายผลโครงการหลวงสบโขง อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

1. สถานที่ตั้ง

มีพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุม 3 หมู่บ้าน คือ บ้านแม่หลองน้อย หมู่ที่ 2 บ้านแม่หลองหลวง หมู่ที่ 3 และบ้านพะเบี้ยว หมู่ที่ 11 ตำบลสบโขง อำเภออมก๋อย อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติอมก๋อย

2. ประชากร

มีจำนวน 322 ครัวเรือน ประชากร 1,576 คน แยกเป็นชาย 854 คน และหญิง 722 คน เป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง

3. ปัญหาและแนวทางการพัฒนา

3.1 ปัญหา

1) เกษตรกรมีฐานะยากจน โดยปลูกข้าวไร่เป็นพืชหลัก ซึ่งผลผลิตไม่เพียงพอต่อการบริโภค

2) มีการใช้สารเคมีสูงจากการปลูกพืชผักที่ได้รับการส่งเสริมจากเอกชน

3) มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูง

4) ประชาชนขาดการศึกษาขั้นพื้นฐานและไม่รู้หนังสือจำนวนมาก

5) ประชาชนมีปัญหาด้านสุขอนามัยจากการบริโภคอาหารและน้ำดื่มที่ไม่สะอาด

6) มีปัญหาด้านการเมืองท้องถิ่นทำให้ชุมชนไม่เข้มแข็ง

7) การอพยพของแรงงานจากต่างประเทศที่อาศัยเดินทางเข้าประเทศผ่านชุมชน

8) มีแนวโน้มจะหันมาลักลอบปลูกฝิ่นเพิ่มขึ้น

9) ปัญหาความห่างไกลของหมู่บ้าน และถนนเข้าถึงลำบาก

3.2 ความต้องการของชุมชน

1) ชุมชนต้องการให้มีการปรับปรุงพันธุ์ข้าวไร่และการจัดการเพาะปลูกเพื่อเพิ่มผลผลิต การส่งเสริมการปลูกพืชเพื่อให้มีรายได้ รวมทั้งการส่งเสริมการเพาะปลูกพืชท้องถิ่นในระดับครัวเรือน เพื่อลดปริมาณการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากป่า

2) ความรู้ในการการปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้นเพื่อประโยชน์ในระยะยาว ขณะเดียวกันเกษตรกรมีความต้องการปลูกพืชอาหารเพื่อหมุนเวียนการใช้ประโยชน์ที่ดิน

3) ต้องการมีความรู้ด้านการเกษตรและต้องการพันธุ์พืชหรือสัตว์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ การฝึกอบรม การศึกษา ดูงาน เพื่อพัฒนาความรู้และประสบการณ์ รวมทั้งจัดทำแปลงสาธิต เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และเป็นตัวอย่างแก่เกษตรกร การสนับสนุนวัคซีนป้องกันโรคสัตว์ รวมทั้งให้คำแนะนำวิธีการดูแลรักษาสัตว์

4) ต้องการให้มีการปรับปรุงระบบน้ำประปา การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรบนที่ดอน การสร้างถนนเข้าถึงหมู่บ้านให้สะดวกสามารถใช้ได้ตลอดปี และต้องการความรู้ในการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินเพื่อใช้ประโยชน์ที่ดินได้อย่างยั่งยืน

5) จัดตั้งกลุ่มสหกรณ์เพื่อให้มีอำนาจต่อรองโดยเฉพาะอย่างยิ่งสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์

6) การพัฒนาระบบการศึกษาให้ได้คุณภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งการดูแลระดับเด็กเล็ก

7) มีความต้องการให้ปรับปรุงเส้นทางคมนาคมการขนส่ง

3.3 แนวทางในการพัฒนา

1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร มุ่งเน้นการวิจัยและพัฒนาผลผลิตข้าวไร่ท้องถิ่นให้ได้ผลผลิตสูงเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน การวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูและใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพในสภาพป่ารอบชุมชน การวิจัยการเลี้ยงและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสัตว์ และเน้นการทดสอบเทคโนโลยีของโครงการหลวงด้านการผลิตพืช-สัตว์เพื่อนำไปสู่การผลิตและการแปรรูปเพื่อจำหน่ายในลักษณะวิสาหกิจชุมชน การผลิตสัตว์อย่างครบวงจรเพื่อเป็นรายได้สำหรับครัวเรือน และการรณรงค์การลดการใช้สารเคมีเกษตร รวมทั้งการส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างอำนาจต่อรอง

2) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการสำรวจ วางแผน และกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่แสดงถึงขอบเขตพื้นที่ป่าและพื้นที่ทำการเกษตรการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก และฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธารโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมถึงการให้ความรู้เรื่องการจัดการความอุดมสมบูรณ์ของดินเพื่อการเกษตร

3) ด้านพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน มุ่งเน้นการพัฒนาระบบน้ำประปาของหมู่บ้านและพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรพร้อมเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านการบริหารจัดการ รวมทั้งปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่งของชุมชน

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด มุ่งเน้นการส่งเสริมการพัฒนาระบบการศึกษาและการรวมกลุ่มเยาวชนเพื่อเป็นฐานการพัฒนาในอนาคต การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทย การส่งเสริมการให้บริการทางด้านสำมะโนประชากร สุขอนามัย ความปลอดภัยในทรัพย์สิน การเฝ้าระวังการอพยพเคลื่อนย้ายของบุคคลต่างด้าวและยับยั้งการขยายพื้นที่ปลูกฝิ่น การพัฒนาบุคลากรเพื่อขับเคลื่อนชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและการส่งเสริมการพัฒนา รวมทั้งสุขภาวะแบบองค์รวมของชุมชน

แผนที่ภูมิประเทศ โครงการขยายผลโครงการหลวงสบโขง

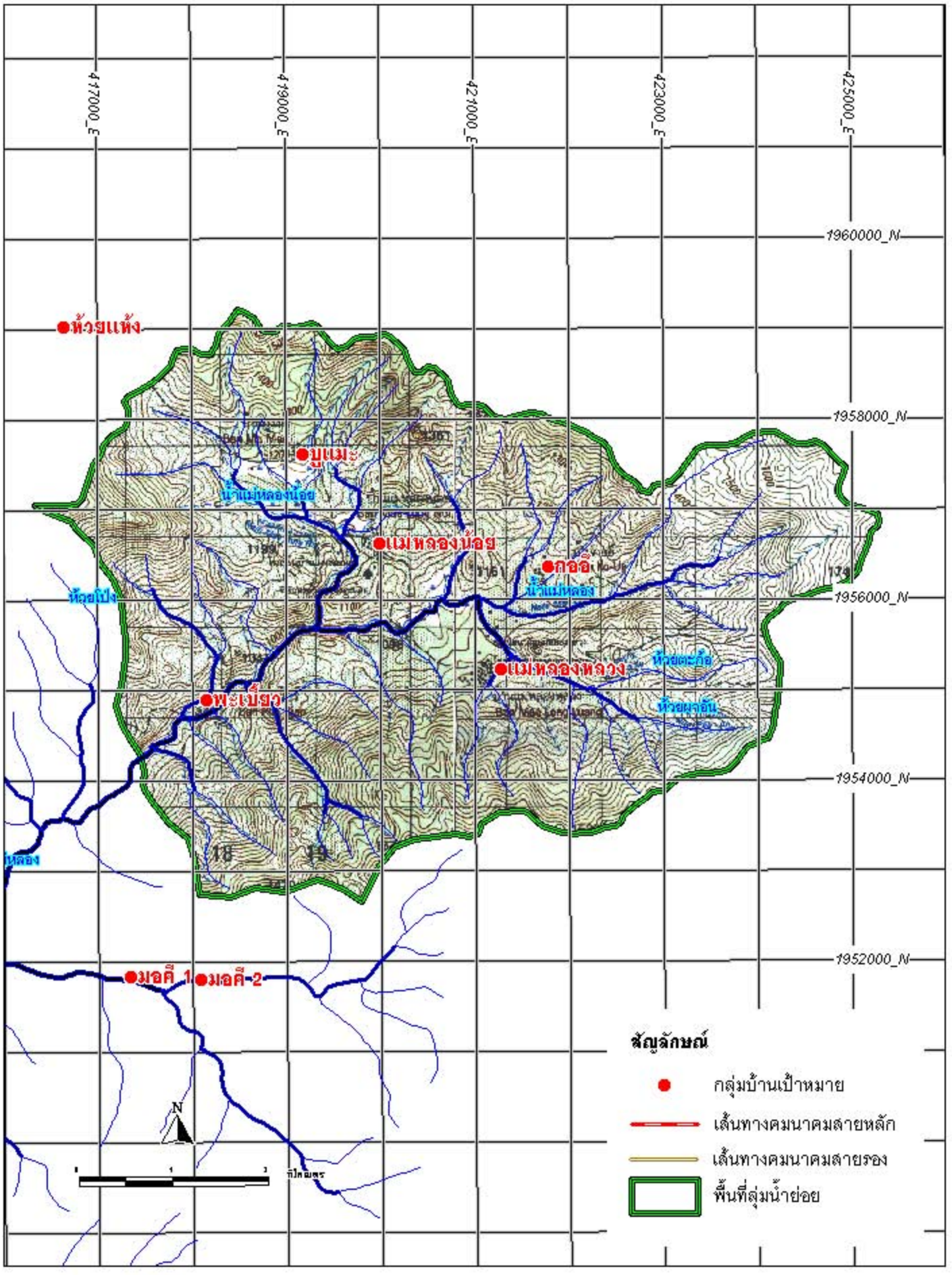

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงสบโขง อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	1. กรมปศุสัตว์	1	30,000	-	-	-	30,000
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	414,706	454,706	254,706	254,706	1,378,824
	2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	7	150,000	165,000	181,500	199,650	696,150
	3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	1. กรมพัฒนาที่ดิน	2	71,000	6,000	6,000	6,000	89,000
		2. กรมส่งเสริมการเกษตร	5	375,000	375,000	375,000	375,000	1,500,000
		3. กรมปศุสัตว์	2	53,110	53,110	53,110	53,110	212,440
2. ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน	1. กรมป่าไม้	1	491,100	60,000	60,000	60,000	671,100
	2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	1. กรมป่าไม้	10	-	1,329,970	1,579,970	1,629,970	4,539,910
		2. กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	6	1,691,500	1,741,500	1,591,500	150,000	5,174,500
		3. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	30,000	33,000	36,300	39,930	139,230
	3. แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก	1. กรมพัฒนาที่ดิน	5	419,500	2,951,500	1,625,500	1,625,500	6,622,000
3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค	1. กรมทรัพยากรน้ำ	7	-	9,500,000	500,000	500,000	10,500,000
		2. กรมพัฒนาที่ดิน	2	473,000	8,113,000	5,824,500	5,351,500	19,762,000
		3. กรมชลประทาน	1	-	10,000,000	-	-	10,000,000
		4. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	3	220,000	440,000	800,000	600,000	2,060,000
	2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	1. กรมพัฒนาที่ดิน	2	33,500	2,131,300	2,097,800	-	4,262,600

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
4. ด้านการพัฒนาสังคมและตลาด	1. แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	4	40,000	44,000	48,400	53,240	185,640
	2. แผนงานการสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด	2. สำนักบริหารการศึกษานอกโรงเรียน	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
	3. แผนการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	1. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	154,600	163,560	173,416	184,259	675,835
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	10,000	11,000	12,100	13,310	46,410
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงานสนับสนุน 2. การติดตาม/ประเมินผล	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	405,900	446,490	490,300	539,330	1,882,020
		2. กรมปศุสัตว์	2	4,000	49,000	4,000	4,000	61,000
		3. กรมป่าไม้	1	350,000	350,000	350,000	350,000	1,400,000
		4. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
	รวมงบประมาณ		**76**	**5,548,916**	**38,550,136**	**16,196,102**	**12,121,505**	**72,416,659**

โครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนบ้านปางมะโอ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

1. สถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่หมู่ที่ 9 ตำบลแม่นะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เชียงใหม่ อยู่ในป่าสงวนแห่งชาติป่าเชียงดาว

2. ประชากร

มีจำนวน 65 ครัวเรือน ประชากร 168 คน แยกเป็นชาย 80 คน และหญิง 88 คน เป็นคนพื้นเมือง

3. ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนา

3.1 ปัญหา

1) เกษตรกรมีอาชีพหลัก คือ การทำสวนเมี่ยง รายได้จากเมี่ยงตกต่ำเนื่องจากผลผลิตไม่เป็นที่นิยมของตลาดและผู้บริโภค รวมถึงผลผลิตส้มโอ ลิ้นจี่ และกาแฟอราบิก้ามีคุณภาพต่ำเนื่องจากขาดเทคโนโลยีในการปลูกและการจัดการหลังเก็บเกี่ยว ส่วนการเลี้ยงวัวในพื้นที่ประสบปัญหาการขาดแคลนแหล่งอาหารและไม่มีพื้นที่ที่จะเป็นแหล่งอาหารในฤดูแล้ง

2) เกษตรกรมีรายจ่ายมากกว่ารายรับ มีหนี้สินมาก ซึ่งเกิดจากราคาผลผลิตต่ำ แต่ค่าครองชีพสูงขึ้น รวมถึงมีภาระค่าใช้จ่ายในการศึกษาบุตร และโรงเรียนขาดแคลนอาคารและอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการศึกษา

3) ปัญหาการขาดแคลนน้ำและแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและเพื่อการเกษตรในฤดูแล้ง และคุณภาพน้ำในการบริโภคไม่สะอาด เนื่องจากยังไม่มีระบบน้ำประปาหมู่บ้านที่ถูกสุขลักษณะ

4) เส้นทางคมนาคมระหว่างหมู่บ้านบริวารค่อนข้างลำบาก

5) มีการบุกรุกทำลายป่าโดยชุมชนภายนอก รวมถึงพื้นที่มีการชะล้างพังทลายของดินสูง บริเวณลาดชัน

3.2 ความต้องการของชุมชน

1) ต้องการความชัดเจนเกี่ยวกับขอบเขตการใช้ที่ดินระหว่างที่อยู่อาศัย ที่ดินทำกิน และป่า รวมทั้งต้องการให้หน่วยงานควบคุมการบุกรุกพื้นที่จากชุมชนภายนอก

2) เกษตรกรมีความต้องการปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้นเพื่อการใช้ประโยชน์ในระยะยาว ในขณะเดียวกันมีความต้องการปลูกพืชอาหารเพื่อหมุนเวียนการใช้ประโยชน์ที่ดิน

3) สร้างฝายต้นน้ำ อ่างเก็บน้ำ และซ่อมแซมท่อส่งน้ำภายในหมู่บ้านเพื่อใช้ในการเกษตรและระบบประปา

4) ปรับปรุงถนนให้สามารถใช้ได้ตลอดปี

5) ต้องการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพจากป่าอย่างยั่งยืน

6) ต้องการความรู้ในการปรับปรุงสวนไม้ผลและกาแฟอราบิก้า ความรู้ในการเพิ่มมูลค่าของเมี่ยง

7) ต้องการแหล่งอาหารของโค

8) การพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

9) การส่งเสริมและพัฒนาการปลูกพืชอาหารสัตว์

10) การส่งเสริมอาชีพนอกภาคเกษตร เช่น งานหัตถกรรม

11) ต้องการให้มีตลาดรองรับผลผลิตในท้องถิ่น

3.3 แนวทางการพัฒนา

1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร เน้นการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของสภาพป่ารอบชุมชน และการวิจัยรวบรวมองค์ความรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์จากความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นบนพื้นที่สูง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการใช้ประโยชน์ที่สำคัญ คือ การสร้างมูลค่าเพิ่มจากเมี่ยง เช่น การผลิตน้ำมันชา การทำชากระถาง การนำน้ำเมี่ยงไปใช้ในกระบวนการย้อมสีผ้า เป็นต้น และเน้นการส่งเสริมการเกษตรเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารของครัวเรือนและชุมชน และการส่งเสริมอาชีพการเกษตรในระบบวนเกษตรและพัฒนาอาชีพนอกภาคการเกษตรเพื่อสร้างรายได้แก่ชุมชน การพัฒนาคุณภาพผลผลิตและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การศึกษาและทดสอบเทคโนโลยีโครงการหลวงในการผลิตพืช-สัตว์แบบมีส่วนร่วม

2) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการสำรวจและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนที่แสดงถึงขอบเขตพื้นที่ป่าและพื้นที่ทำการเกษตร กำหนดเขตการใช้ที่ดินโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดทำฐานข้อมูลการใช้ที่ดินบนพื้นที่สูง (GIS) และการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ การปลูกหญ้าแฝก และการจัดการทำเส้นทาลำเลียงสินค้า

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เน้นการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ระบบประปาหมู่บ้านที่ถูกสุขอนามัยให้สามารถใช้ได้ตลอดปีและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านการบริหารจัดการและตรวจสอบคุณภาพน้ำ และการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมของชุมชน

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด เน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในด้านการรวมกลุ่มและพัฒนากลุ่มที่มีอยู่เดิม เพื่อนำไปสู่วิสาหกิจชุมชน การส่งเสริมกิจกรรมเยาวชนเพื่อเป็นฐานการพัฒนาชุมชนในอนาคต และการพัฒนาระบบตลาดโดย การมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรชุมชน

แผนที่ภูมิประเทศ โครงการขยายผลโครงการหลวงปางมะโอ

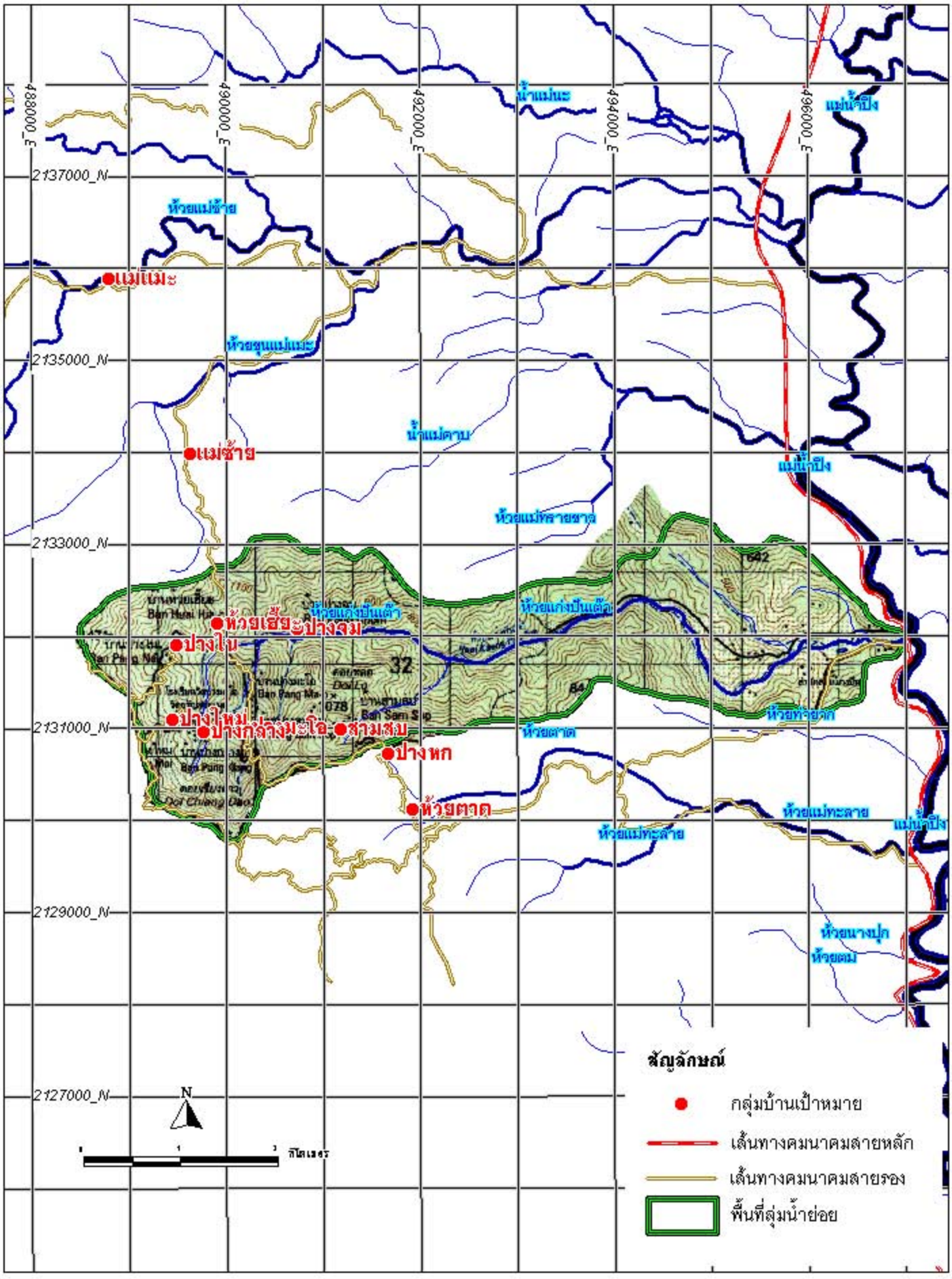

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงปางมะโอ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	รวม (บาท)
1. ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	1. กรมปศุสัตว์	1	30,000	-	-	-	30,000
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	464,706	524,706	324,706	324,706	1,638,824
	2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	7	444,400	488,840	537,400	591,140	2,061,780
	3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	1. กรมส่งเสริมการเกษตร	5	125,000	125,000	125,000	125,000	500,000
		2. กรมปศุสัตว์	2	53,110	53,110	53,110	53,110	212,440
		3. กรมพัฒนาที่ดิน		71,000	6,000	6,000	6,000	89,000
2. ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน	1. กรมป่าไม้	1	205,956	60,000	-	-	265,956
	2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	1. กรมป่าไม้	2	-	1,302,970	1,302,970	1,302,970	3,908,910
		2. กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	10	630,500	580,500	530,500	50,000	1,791,500
		3. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	20,000	22,000	24,200	26,620	92,820
	3. แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก	1. กรมพัฒนาที่ดิน	5	501,200	2,099,300	1,556,300	1,495,500	5,652,300
3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค	1. กรมทรัพยากรน้ำ	6	-	8,500,000	1,500,000	1,500,000	11,500,000
		2. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	3	620,000	-	-	600,000	1,220,000
		3. กรมชลประทาน	1	0	0	0	5,000,000	5,000,000
		4. กรมพัฒนาที่ดิน	2	-	2,551,500	2,551,500	2,293,500	7,396,500
	2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	1. กรมพัฒนาที่ดิน	2	333,500	1,382,400	1,382,400	1,048,900	4,147,200
4. ด้านการพัฒนาสังคมและตลาด	1. แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	110,000	121,000	133,100	146,410	510,510

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/กิจกรรม	ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	รวม (บาท)
4. ด้านการพัฒนาสังคมและตลาด (ต่อ)	2. แผนงานการสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด 3. แผนการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	2. สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
		1. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	137,300	144,530	152,483	161,242	595,555
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	20,000	22,000	24,200	26,620	92,820
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงานสนับสนุน 2. การติดตาม/ประเมินผล	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	521,700	573,870	630,000	693,000	2,418,570
		2. กรมปศุสัตว์	1	4,000	4,000	4,000	4,000	16,000
		3. กรมป่าไม้	3	300,000	300,000	300,000	300,000	1,200,000
		4. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
	รวมงบประมาณ		**68**	**4,724,372**	**18,993,726**	**11,269,869**	**15,880,718**	**50,868,685**

โครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนบ้านปางแดงใน อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

1. สถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่หมู่ที่ 9 ตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าเชียงดาว และอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติศรีลานนา

2. ประชากร

มีจำนวน 288 ครัวเรือน ประชากร 2,094 คน เป็นชาย 1,027 คน และหญิง 1,067 คน เป็นชาวเขาเผ่าปะหล่อง

3. ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนา

3.1 ปัญหา

1) ประชากรส่วนใหญ่ไม่สามารถสื่อสารด้วยภาษาไทย

2) ประสบปัญหาผลผลิตต่อพื้นที่ต่ำและไม่ได้คุณภาพ เกษตรกรมีหนี้สินมาก

3) เกษตรกรไม่มีการรวมกลุ่มเพื่อจำหน่ายผลผลิตส่งผลทำให้ขาดอำนาจในการต่อรองด้านราคา

4) พื้นที่ทำการเกษตร มีความลาดชันสูง มีการชะล้างพังทลายของดินง่าย

5) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรและเพื่อการอุปโภคบริโภค เนื่องจากการบุกรุกทำลายป่าจากชุมชนภายนอก

6)ชุมชนมีอัตราการเกิดสูง เนื่องจากไม่มีการวางแผนครอบครัว

3.2 ความต้องการของชุมชน

1) ต้องการความชัดเจนเกี่ยวกับขอบเขตการใช้ที่ดินระหว่างที่อยู่อาศัย ที่ดินทำกิน และพื้นที่ป่า

2) ต้องการการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและเพื่อการเกษตร

3) การถ่ายทอดความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนการปลูกพืชไร่ไปเป็นการปลูกพืชเศรษฐกิจแบบผสมผสาน

4) ปรับปรุงการเลี้ยงสัตว์

5)การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน

6) การจัดตั้งธนาคารข้าว

7) เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเยาวชน

3.3 แนวทางการพัฒนา

1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร เน้นการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของสภาพป่ารอบชุมชนบนพื้นที่สูงสำหรับใช้ประโยชน์ด้านแหล่งอาหารสมุนไพร ยา และพลังงาน และเน้นการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากโครงการหลวงเพื่อเพิ่มผลผลิตพืช-สัตว์ และการท่องเที่ยว การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพนอกภาคการเกษตร การพัฒนาการเกษตรเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารของครัวเรือนและชุมชนจากความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น การทดสอบและสาธิตองค์ความรู้ของโครงการหลวงโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกผลไม้กึ่งหนาว พืชผัก พืชไร่ และการเลี้ยงสัตว์

2) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เร่งการสำรวจและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่แสดงถึงขอบเขตพื้นที่ป่าและพื้นที่ทำการเกษตร กำหนดเขตการใช้ที่ดินโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และจัดทำฐานข้อมูลการใช้ที่ดินบนพื้นที่สูง (GIS) และการส่งเสริมการการปลูกป่าชุมชนและป่าชาวบ้านเพื่อการใช้สอยในชุมชน

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เน้นการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรเพื่อให้มีการกระจาย การใช้น้ำได้อย่างทั่วถึง โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ การปลูกหญ้าแฝก และการนำหญ้าแฝกไปใช้ประโยชน์ การพัฒนาระบบน้ำประปาของหมู่บ้านพร้อมระบบบริหารจัดการ

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด สนับสนุนกิจกรรมกลุ่มการอนุรักษ์ธรรมชาติของชุมชนให้เข้มแข็ง การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการรวมกลุ่มของเกษตรกรและเยาวชน การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทย และการเรียนรู้ตลอดชีวิตการวางแผนครอบครัว

แผนที่ภูมิประเทศ โครงการขยายผลโครงการหลวงปางแดงใน

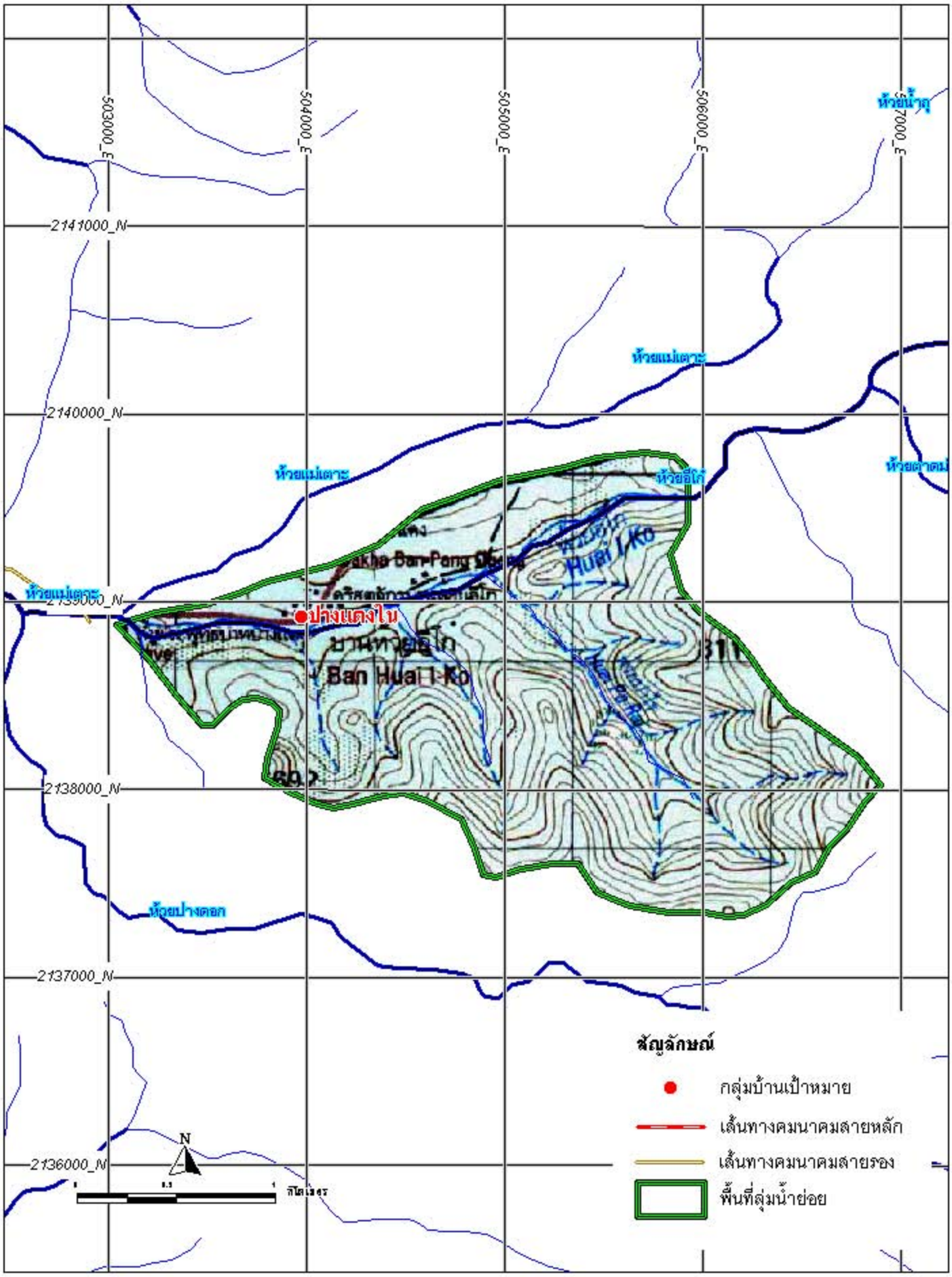

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงปางแดงใน อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	รวม (บาท)
1. ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	1. กรมปศุสัตว์	1	30,000	-	-	-	30,000
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	414,706	454,706	454,706	254,706	1,578,824
	2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	7	386,800	425,480	467,950	514,540	1,794,770
	3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	1. กรมส่งเสริมการเกษตร	5	125,000	125,000	125,000	125,000	500,000
		2. กรมปศุสัตว์	3	53,110	53,110	53,110	53,110	212,440
		3. กรมพัฒนาที่ดิน	2	72,200	7,200	7,200	7,200	93,800
2. ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน	1. กรมป่าไม้	2	129,082	1,359,570	1,299,570	1,299,570	4,087,792
		2. กรมพัฒนาที่ดิน	5	442,200	1,978,200	1,978,200	1,555,500	5,954,100
	2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	3. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	20,000	22,000	24,200	26,620	92,820
	3. แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก	4. กรมประมง	3	25,000	28,000	30,000	33,000	116,000
3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค	1. กรมทรัพยากรน้ำ	6	-	7,500,000	1,500,000	1,500,000	10,500,000
		2. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	3	-	600,000	-	-	600,000
		3. กรมชลประทาน	1	-	-	-	5,000,000	5,000,000
	2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	4. กรมพัฒนาที่ดิน	4	273,500	3,181,840	2,989,950	2,293,500	8,738,790
4. ด้านการพัฒนาสังคมและตลาด	1. แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	110,000	121,000	133,100	146,410	510,510

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/กิจกรรม	ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	รวม (บาท)
4. ด้านการพัฒนาสังคมและตลาด (ต่อ)	2. แผนงานการสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด	2. สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
	3. แผนการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	3. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	137,300	144,530	152,483	161,242	595,555
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงานสนับสนุน 2. การติดตาม/ประเมินผล	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	523,900	576,290	633,800	697,180	2,431,170
		2. กรมปศุสัตว์	1	4,000	4,000	4,000	4,000	16,000
		3. กรมป่าไม้	3	300,000	300,000	300,000	300,000	1,200,000
		4. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
	รวมงบประมาณ		**63**	**3,178,798**	**17,012,926**	**10,285,269**	**14,103,578**	**44,580,571**

โครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนบ้านห้วยเป้า อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

1. สถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลทุ่งข้าวพวง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในพื้นที่เขตป่าแห่งชาติป่าเชียงดาว

2.ประชากร

มี 280 ครัวเรือน จำนวน 1,450 คน แยกเป็นชาย 780 คน และหญิง 670 คน ส่วนใหญ่เป็นคนเมือง

3. ปัญหาความต้องการ และแนวทางการพัฒนา

3.1 ปัญหา

1) เกษตรกรมีความยากจน ผลผลิตต่ำ สำหรับการปลูกพืชผักที่มีสัญญากับธุรกิจเอกชน มีต้นทุนการผลิตสูง เนื่องจากทำการเกษตรโดยขาดความรู้ที่ถูกต้องเหมาะสม ทำให้มีการใช้สารเคมีมาก ซึ่งทำให้รายได้ของเกษตรกรลดลงและมีผลต่อสุขภาพของเกษตรกรอย่างมาก อีกทั้งผลผลิตการเกษตรไม่มีคุณภาพตามมาตรฐาน และเกษตรกรไม่มีการรวมกลุ่มเพื่อทำการเกษตรทำให้ขาดอำนาจในการต่อรอง

2) เกษตรกรมีรายจ่ายมากกว่ารายรับ **มี**หนี้สินมาก ซึ่งเกิดจากการลงทุนด้านการเกษตรสูงและได้รับผลตอบแทนต่ำ รวมถึงมีภาระค่าใช้จ่ายในการศึกษาบุตร และโรงเรียนขาดแคลนอาคารและอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการศึกษา

3) มีปัญหาเรื่องน้ำเพื่อการเกษตรเนื่องจากยังไม่มีระบบการกระจายน้ำที่ดีพอ ส่วนน้ำอุปโภคบริโภคมีตะกอนหินปูนมาก (น้ำผิวดิน) และสนิมเหล็กสูง (น้ำบาดาล)

4) พื้นที่การเกษตรประสบปัญหาเรื่องน้ำท่วมบริเวณลำน้ำซุ้มและลำน้ำปิงก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจ รวมถึงพื้นที่มีอัตราการชะล้างพังทลายของดินสูงทำให้ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ มีการแผ้วถางป่าเพื่อเป็นที่ทำกิน

3.2 ความต้องการของชุมชน

1) ชุมชนต้องการให้รัฐสนับสนุนการพัฒนาระบบการจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพ มีการกระจายน้ำได้อย่างทั่วถึง การป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน และการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ และต้องการให้ชุมชนมีส่วนร่วมกำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าและพื้นที่ทำกินเพื่อให้เกิดความชัดเจน

2) เกษตรกรต้องการให้รัฐส่งเสริมการปลูกพืชทางเลือกใหม่ที่มีตลาดและ ราคาดี โดยใช้สารเคมีน้อยและต้นทุนต่ำ การปลูกไม้ยืนต้น การจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องการเกษตรเช่น การทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ เนื่องจากในพื้นที่มีเศษวัสดุ เช่น ต้นข้าวโพด เปลือกกระเทียม เป็นจำนวนมาก

และต้องการให้จัดศึกษาดูงานทางด้านการเกษตรแก่เกษตรกร รวมทั้งการส่งเสริมอาชีพนอกภาคการเกษตรในด้านต่าง ๆ

3) ชุมชนแสดงความต้องการที่จะร่วมมือในการลดค่าใช้จ่าย โดยการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ รวมทั้งต้องการการจัดระบบสวัสดิการต่าง ๆ และการจัดหาแหล่งทุนที่ดอกเบี้ยต่ำ

3.3 แนวทางในการพัฒนา

1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร เน้นการส่งเสริมการประกอบอาชีพการเกษตรโดยอาศัยฐานความรู้จากโครงการหลวง โดยเฉพาะในการพัฒนาและส่งเสริมระบบการเพาะปลูกที่ดี การเกษตรอินทรีย์ การรณรงค์การลดการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตร การส่งเสริมอาชีพนอกภาคการเกษตรที่เหมาะสมเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน รวมถึงการจัดทำแปลงทดสอบและสาธิตองค์ความรู้จากโครงการหลวงตลอดจนการศึกษาและฟื้นฟูแหล่งอาหารชุมชนเพื่อการบริโภคในครัวเรือนและชุมชน

2) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นการสำรวจและการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน การฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลาดชัน การสร้างแนวกันเขตพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่ทำกินโดยการจัดทำข้อตกลงร่วมกับท้องถิ่น รวมถึงการจัดทำมาตรการเพื่อฟื้นฟูพื้นที่บุกรุกบริเวณที่มีความลาดชันสูง และมาตรการหยุดยั้งการบุกรุกทำลายป่าเพิ่มเติม

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เน้นการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรเพื่อให้มีการกระจายการใช้น้ำได้อย่างทั่วถึง โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแล รักษา ระบบเหมืองฝายต่าง ๆ การแก้ปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก และการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคเพิ่มเติม รวมถึงการแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำดื่มให้ได้มาตรฐาน

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด เน้นการสนับสนุนองค์กรพึ่งตนเองในระดับชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ เพื่อเป็นองค์กรที่จะขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในอนาคต รวมถึงการพัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตรแบบมีข้อตกลง ซึ่งเกษตรกรได้ทำอยู่ในปัจจุบันให้เกิดความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ

แผนที่ภูมิประเทศ โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเป้า

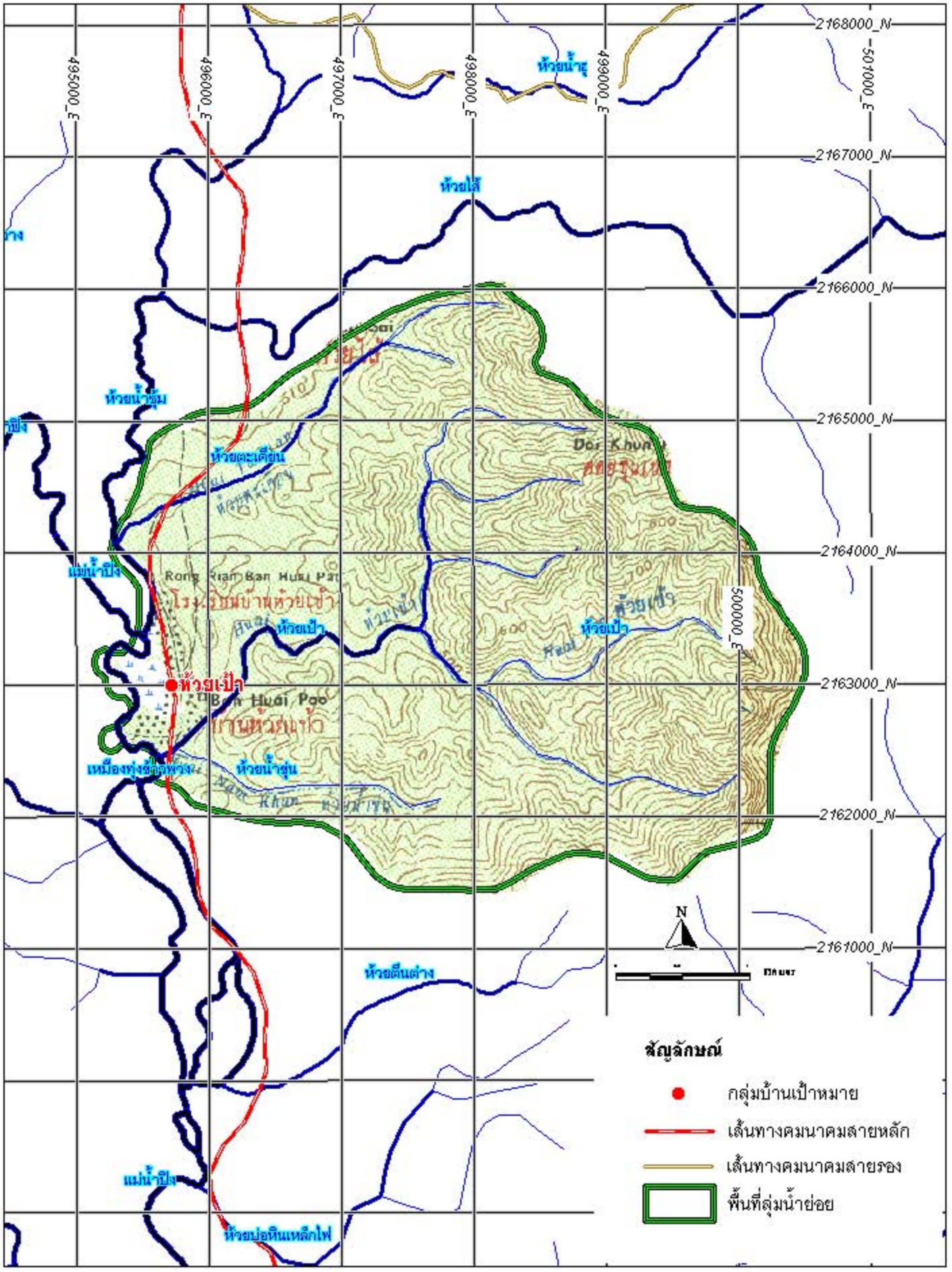

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเป้า อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	1. กรมปศุสัตว์	1	30,000	-	-	-	30,000
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	414,706	454,706	454,706	254,706	1,578,824
	2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	10	375,000	412,500	453,750	499,060	1,740,310
	3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	1. กรมส่งเสริมการเกษตร	5	125,000	125,000	125,000	125,000	500,000
		2. กรมปศุสัตว์	5	53,110	63,110	53,110	53,110	222,440
		3. กรมพัฒนาที่ดิน	2	71,000	6,000	6,000	6,000	89,000
2. ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน	1. กรมป่าไม้	1	1,381,036	60,000	-	-	1,441,036
	2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	1. กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	8	1,167,500	940,500	890,500	444,000	3,442,500
		2. กรมป่าไม้	4	-	1,329,970	1,579,970	1,629,970	4,539,910
		3. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	30,000	33,000	36,300	39,930	139,230
	3. แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก	1. กรมพัฒนาที่ดิน	5	552,250	1,862,450	2,855,450	2,751,450	8,021,600
3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค	1. กรมทรัพยากรน้ำ	6	5,100,000	7,400,000	1,500,000	1,500,000	15,500,000
		2. กรมพัฒนาที่ดิน	2	258,000	4,080,500	2,551,500	2,293,500	9,183,500
		3. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	1	-	600,000	-	-	600,000
	2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	1. กรมพัฒนาที่ดิน	2	333,500	1,382,400	1,382,400	1,048,900	4,147,200

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
4. ด้านการพัฒนาสังคมและตลาด	1. แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	110,000	121,000	133,100	146,410	510,510
	2. แผนงานการสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด	2 สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
	3. แผนการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	1. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	137,300	144,530	152,483	161,242	595,555
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	20,000	22,000	24,200	26,620	92,820
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงานสนับสนุน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	451,200	496,320	545,600	600,100	2,093,220
	2. การติดตาม/ประเมินผล	2. กรมปศุสัตว์	1	4,000	49,000	4,000	4,000	61,000
		3. กรมป่าไม้	1	350,000	350,000	350,000	350,000	1,400,000
		4. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
	รวมงบประมาณ		**71**	**11,095,602**	**20,064,986**	**13,230,069**	**12,065,998**	**56,456,655**

จังหวัดเชียงราย

1. โครงการขยายผลโครงการหลวงวาวี
   อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

โครงการขยายผลโครงการหลวงวาวี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

1. สถานที่ตั้ง

มีพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุม 3 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านดอยช้าง หมู่ที่ 3 บ้านดอยล้าน หมู่ที่ 4 และบ้านใหม่พัฒนา หมู่ที่ 25 ตำบลวาวี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย อยู่พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแม่ลาวฝั่งซ้าย

2. ประชากร

มีจำนวน 1,275 ครัวเรือน ประชากร 4,508 คน แยกเป็นชาย 2,304 คน และ หญิง 2,204 คน ประกอบด้วยชนเผ่าอาข่า จีนฮ่อ และลีซอ

3. ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนา

3.1 ปัญหา

1) ราษฎรไม่มีเอกสารสิทธิ์ในการถือครองที่ดิน พื้นที่ที่ทำกิน พื้นที่ป่า และที่อยู่อาศัยไม่มีการจัดแบ่งเขตที่ชัดเจน ส่งผลให้มีการบุกรุกทำลายป่าไม้และป่าต้นน้ำ ขาดการดำเนินงานอย่างชัดเจนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการควบคุมการบุกรุกพื้นที่ป่าและไม่มีการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินเชิงอนุรักษ์ ตลอดจนกระบวนการผลิตกาแฟที่ทำให้แหล่งน้ำธรรมชาติเน่าเสียเนื่องจากไม่มีการกำจัดของเสียที่เกิดจากกระบวนการหมักและสีกาแฟ นอกจากนั้นชุมชนยังขาดการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

2) น้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคไม่เพียงพอและคุณภาพน้ำไม่ดี

3) เกษตรกรขาดความรู้และทักษะในการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าทางการเกษตร การใช้สารเคมีในปริมาณที่มากในการปราบศัตรูพืชซึ่งทำให้รายได้ของเกษตรกรลดลงและมีผลต่อสุขภาพของเกษตรกรอย่างมาก

4) เกษตรกรมีหนี้สิน ซึ่งเกิดจากการลงทุนด้านการเกษตรสูงและได้รับผลตอบแทนต่ำ ไม่มีตลาดรองรับผลผลิตไม้ผลเมืองหนาว รวมถึงภาระค่าใช้จ่ายในการศึกษาบุตร

5) มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดเนื่องจากเป็นจังหวัดที่ติดชายแดนและมีการอพยพย้ายถิ่นของคนต่างด้าว และเริ่มมีการปลูกฝิ่นในบางพื้นที่

3.2 ความต้องการของชุมชน

1) เอกสารสิทธ์การถือครองที่ดิน
2) การดำเนินงานตามกฎหมายกับผู้ที่บุกรุกป่า
3) การฟื้นฟูสภาพป่าไม้และป่าต้นน้ำของชุมชน
4) การแก้ไขปัญหาน้ำเสียจากกระบวนการสีกาแฟ
5) การจัดหาแหล่งน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภคและน้ำเพื่อการเกษตร

6) การพัฒนาเส้นทางลำเลียงผลผลิตและการคมนาคม

7) การปรับปรุงวิธีการปลูกกาแฟให้มีอายุยืนและการผลิตกาแฟโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

8) ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตผลไม้เมืองหนาว

9) ลดการใช้สารเคมีในการทำการเกษตร

10) การส่งเสริมการลดการใช้สารเคมีเกษตร

11) ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยกระบวนการกลุ่ม เช่นกลุ่มอาชีพ กลุ่มอพปร. กลุ่มชรบ.

12) การเตรียมความพร้อมของชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยว

13) การพัฒนาฐานความรู้เดิมมาประยุกต์ใช้กับพืชเมืองหนาวชนิดอื่นๆ

14) ความรู้เรื่องการแปรรูปผลผลิตไม้ผลเมืองหนาว

3.3 แนวทางการพัฒนา

1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร เน้นการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของสภาพป่ารอบชุมชนบนพื้นที่สูงสำหรับใช้ประโยชน์ด้านแหล่งอาหาร (Food Bank) สมุนไพร ยา และพลังงานการศึกษาและทดสอบเทคโนโลยีโครงการหลวงในการผลิตพืชสัตว์แบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรในพื้นที่ขยายผลและการวิจัยแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการผลิตและแปรรูปกาแฟเชิงอนุรักษ์และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และเน้นการรณรงค์การลดการใช้สารเคมีเกษตรและการให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตกาแฟและพืชผักด้วยระบบ GAP และการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพนอกภาคการเกษตรและการท่องเที่ยว

2) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำและการปลูกหญ้าแฝก การสำรวจและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และการจัดทำฐานข้อมูลการใช้ที่ดินบนพื้นที่สูง (GIS)

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน การพัฒนาระบบน้ำประปาของหมู่บ้านพร้อมระบบบริหารจัดการการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรให้สามารถใช้ได้ตลอดปีและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านการกระจายสิทธิการเข้าถึงแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่งของชุมชน

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด เน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกรและการพัฒนาไปสู่วิสาหกิจชุมชน การส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะแบบองค์รวมของชุมชน การพัฒนาคุณภาพผลผลิตและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว และการพัฒนาระบบตลาดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรชุมชน

แผนที่ภูมิประเทศ โครงการขยายผลโครงการหลวงวาวี

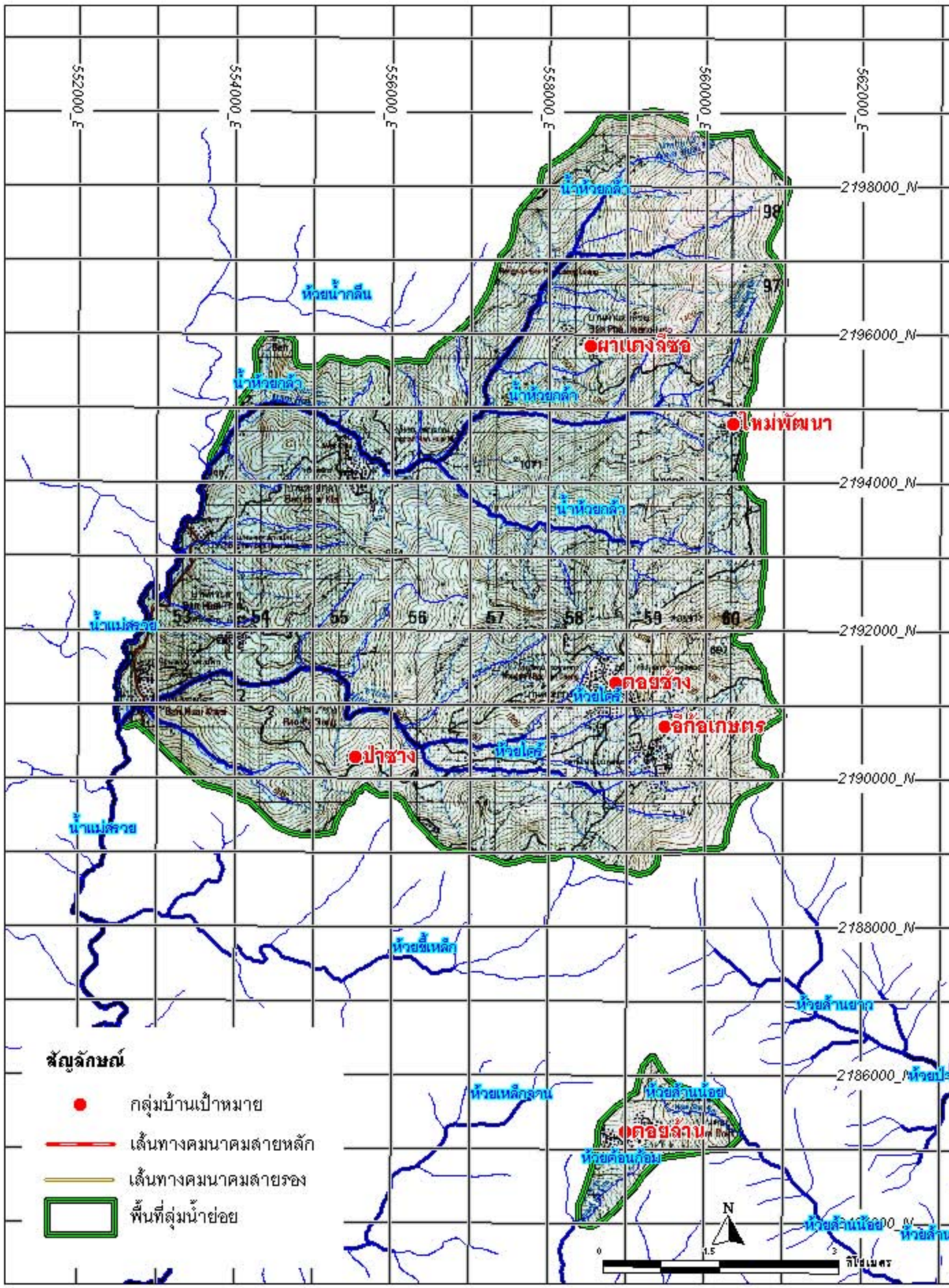

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงวาวี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/กิจกรรม	ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	รวม (บาท)
1. ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	414,706	454,706	454,706	254,706	1,578,824
		2. กรมปศุสัตว์	2	30,000	30,000	-	-	60,000
	2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	7	460,000	506,000	556,600	612,260	2,134,860
	3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	1. กรมส่งเสริมการเกษตร	5	375,000	375,000	375,000	375,000	1,500,000
		2. กรมพัฒนาที่ดิน	3	83,000	18,000	18,000	18,000	137,000
		3. กรมปศุสัตว์	5	157,330	189,330	157,330	157,330	661,320
		4. กรมประมง	1	-	-	25,000	25,000	50,000
2. ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน	1. กรมป่าไม้	6	3,390,625	60,000	60,000	-	3,510,625
	2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	1. กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	10	6,062,500	4,782,500	4,412,500	2,010,000	17,267,500
		2. กรมป่าไม้	4	-	1,363,970	1,613,970	1,663,970	4,641,910
		3. กรมประมง	3	57,000	38,000	-	-	95,000
		4. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	90,000	99,000	108,900	119,790	417,690
	3. แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก	1. กรมพัฒนาที่ดิน	4	1,485,850	7,572,850	7,572,850	7,303,750	23,935,300
3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค	1. กรมทรัพยากรน้ำ	6	-	14,410,000	2,000,000	1,000,000	17,410,000
		2. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	3	620,000	660,000	1,200,000	600,000	3,080,000
		3. กรมพัฒนาที่ดิน	2	473,000	7,353,500	7,181,500	3,058,000	18,066,000

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/กิจกรรม	ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	รวม (บาท)
3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน (ต่อ)	2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	1. กรมพัฒนาที่ดิน	2	333,500	2,344,300	1,819,850	1,573,350	6,071,000
4. ด้านการพัฒนาสังคมและตลาด	1. แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	120,000	132,000	145,200	159,720	556,920
	2. แผนงานการสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด	2. สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
		3. กรมปศุสัตว์	1	-	-	30,000	-	30,000
	3. แผนการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	20,000	22,000	24,200	26,620	92,820
		2. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	154,600	163,560	173,416	184,259	675,835
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงานสนับสนุน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	445,600	490,160	538,800	592,680	2,067,240
		2. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
		3. กรมป่าไม้	1	400,000	400,000	400,000	400,000	1,600,000
		4. กรมปศุสัตว์	2	4,000	699,000	4,000	4,000	711,000
	รวมงบประมาณ		**84**	**15,308,711**	**42,295,876**	**29,003,822**	**20,270,435**	**106,878,844**

จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1. โครงการขยายผลโครงการหลวงสบเมย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

โครงการขยายผลโครงการหลวงสบเมย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1. สถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่บ้านแม่ลามาหลวง หมู่ที่ 7 ตำบลสบเมย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน อยู่ในเขตป่าลุ่มน้ำแม่ยวมฝั่งขวา

2. ประชากร

มีจำนวน 550 ครัวเรือน ประชากร 2,517 คน แยกเป็นชาย 1,254 คน หญิง 1,263 คน เป็นชนเผ่ากะเหรี่ยงโปว์

3. ปัญหาและความต้องการ และแนวทางการพัฒนา

3.1 ปัญหา

1) ผลผลิตที่ได้ไม่มีการคัดคุณภาพก่อนจำหน่าย

2) มีปัญหาเรื่องน้ำเพื่อการเกษตรเนื่องจากไม่มีระบบการกระจายน้ำที่ดีพอ ส่วนน้ำอุปโภคบริโภคไม่มีแหล่ง/สถานที่ในการกักเก็บ

3) พื้นที่มีอัตราการพังทลายของดินสูงส่งผลให้ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ มีการเผาป่าและถากป่าเพื่อเปิดพื้นที่ทำการเกษตร

4) เส้นทางคมนาคมไม่สะดวกในฤดูฝนไม่สามารถเข้าเดินทางได้ ระบบไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์บางครั้งมีปัญหาไฟไม่พอใช้

5) ปัญหาด้านการติดต่อประสานงานในพื้นที่และส่วนกลางเนื่องจากไม่มีสัญญาณโทรศัพท์ในพื้นที่

6) ประชาชนส่วนใหญ่ไม่สามารถพูด อ่าน และเขียนภาษาไทย

3.2 ความต้องการของชุมชน

1) ต้องการพัฒนาคุณภาพผลผลิตและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อลดความเสียหายและการเพิ่มผลผลิตพืช-สัตว์

2) ต้องการให้ชุมชนมีส่วนร่วมกำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าและพื้นที่ทำกินเพื่อให้เกิดความชัดเจน ตลอดจนเส้นทางคมนาคมที่สะดวก

3) ต้องการให้รัฐสนับสนุนการพัฒนาระบบการจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพ มีการกระจายน้ำได้อย่างทั่วถึง การป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน และการฟื้นฟู ความอุดมสมบูรณ์

4) การส่งเสริมสุขภาพและวางแผนครอบครัวและต้องการฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจักสาน

3.3 แนวทางการพัฒนา

1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร ควรมีการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของสภาพป่ารอบชุมชนบนพื้นที่สูงสำหรับใช้ประโยชน์ด้านแหล่งอาหาร (Food bank)สมุนไพร ยา และพลังงาน การศึกษาและทดสอบเทคโนโลยีโครงการหลวงในการผลิตพืช-สัตว์แบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรในพื้นที่ขยายผล และเน้นการปรับปรุงการเพิ่มผลผลิตข้าวและสัตว์พื้นบ้านเพื่อการบริโภคในครัวเรือน การส่งเสริมการปลูกพืชผัก การเลี้ยงไก่ และหมูหลุม เพื่อเป็นรายได้เสริม รวมถึงการพัฒนาคุณภาพผลผลิตและการจัดการหลังการเก็บ

2) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธารโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก การให้ความรู้เรื่องความอุดมสมบูรณ์ของดินเพื่อการเกษตร การสำรวจและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และการจัดทำฐานข้อมูลการใช้ที่ดินบนพื้นที่สูง (GIS)

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เน้นการพัฒนาระบบน้ำประปาของหมู่บ้านพร้อมระบบบริหารจัดการ การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อให้สามารถใช้ได้ตลอดปีและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านการบริหารจัดการ และ การปรับปรุงเส้นทางลำเลียงผลผลิตและเส้นทางคมนาคมของชุมชน

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด เน้นการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทยและการเรียนรู้ตลอดชีวิต การส่งเสริม การรวมกลุ่มและการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน การส่งเสริมสุขภาวะแบบองค์รวมของชุมชน และการพัฒนาระบบตลาดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรชุมชน

แผนที่ภูมิประเทศ โครงการขยายผลโครงการหลวงชบเมย

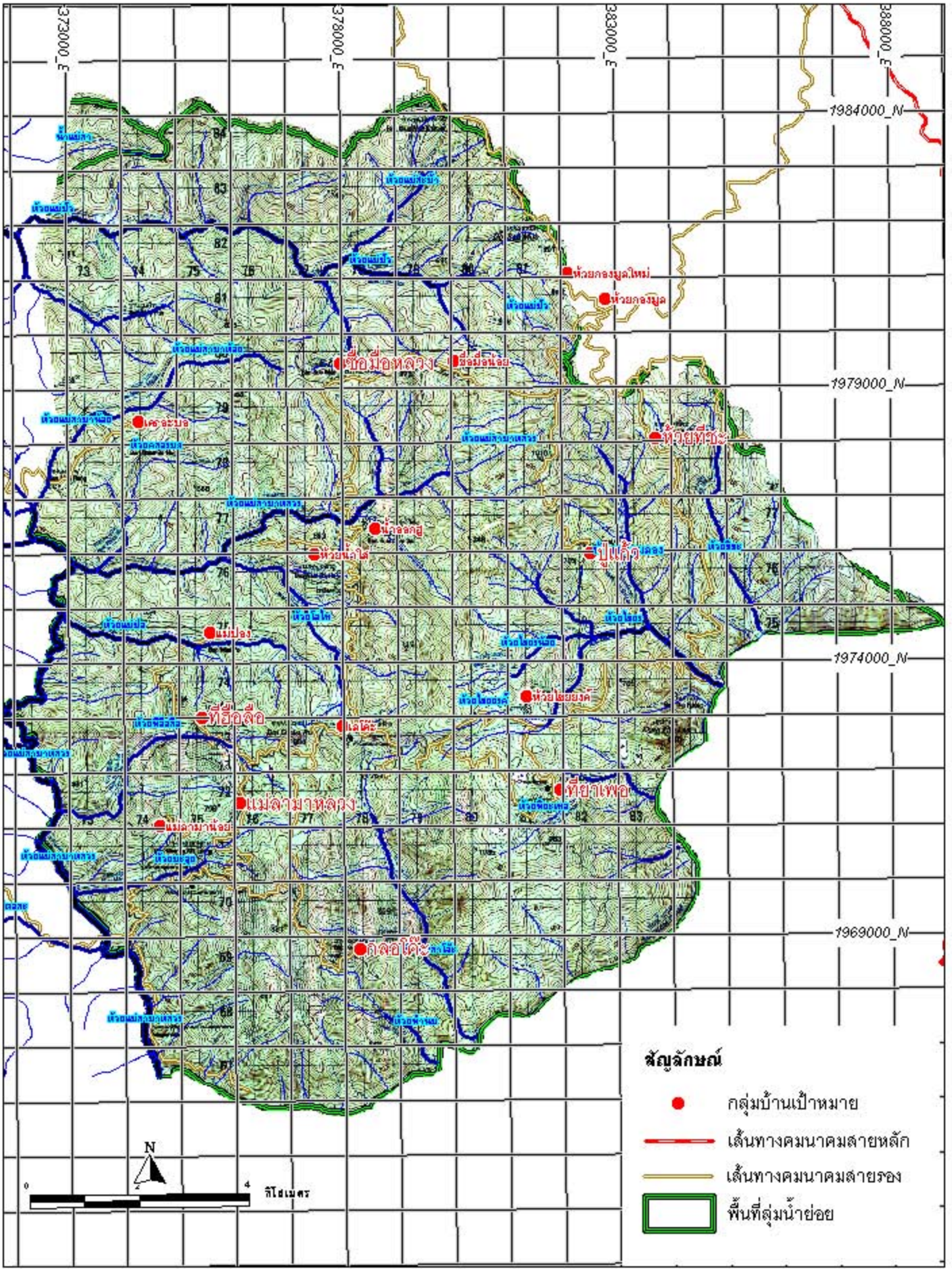

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงสบเมย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	1. กรมปศุสัตว์	1	30,000	-	-	-	30,000
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	214,706	254,706	454,706	454,706	1,378,824
	2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	7	210,000	231,000	254,100	279,510	974,610
	3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	1. กรมส่งเสริมการเกษตร	5	125,000	125,000	125,000	125,000	500,000
		2. กรมปศุสัตว์	2	53,110	296,110	63,110	53,110	465,440
		3. กรมพัฒนาที่ดิน	3	83,000	18,000	18,000	18,000	137,000
2. ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน	1. กรมป่าไม้	6	1,500,625	60,000	-	-	1,560,625
	2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	1. กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	10	4,463,400	4,327,400	3,663,400	896,000	13,350,200
		2. กรมป่าไม้	4	-	1,363,970	1,613,970	1,663,970	4,641,910
		3. กรมประมง	2	30,000	30,000	33,000	33,000	126,000
		4. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)		30,000	33,000	36,300	39,930	139,230
	3. แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก	1. กรมพัฒนาที่ดิน	4	334,700	1,237,950	1,237,950	1,193,750	4,004,350
3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค	1. กรมทรัพยากรน้ำ	6	-	10,500,000	1,500,000	1,500,000	13,500,000
		2. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	3	620,000	-	-	600,000	1,220,000
		3. กรมชลประทาน	1	-	10,000,000	5,000,000	-	15,000,000
		4. กรมพัฒนาที่ดิน	2	172,000	1,701,000	1,701,000	1,529,000	5,103,000
	2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	1. กรมพัฒนาที่ดิน	2	493,000	2,955,750	1,819,850	1,048,900	6,317,500

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
4. ด้านการพัฒนาสังคมและตลาด	1. โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและองค์กรชุมชน	1 สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	80,000	88,000	96,800	106,480	371,280
	2. การสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด	2. สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
	3. แผนงานส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	10,000	11,000	12,100	13,310	46,410
		2. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	137,300	144,530	152,483	161,242	595,555
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงานสนับสนุน	1 สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	339,500	373,450	410,500	451,550	1,575,000
		2. กรมปศุสัตว์	2	4,000	699,000	4,000	4,000	711,000
		3. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
		4. กรมป่าไม้	1	350,000	350,000	350,000	350,000	1,400,000
	รวมงบประมาณ		**76**	**9,412,341**	**34,931,866**	**18,678,269**	**10,653,458**	**73,675,934**

โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1. สถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน อยู่ในเขตป่าลุ่มน้ำแม่ยวมฝั่งขวา

2. ประชากร

มีจำนวน 558 ครัวเรือน ประชากร 2,822 คน แยกเป็นชาย 1,403 คน และหญิง 1,419 คน เป็นชนเผ่ากะเหรี่ยง (โปว์)

3. ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนา

3.1 ปัญหา

1) ผลผลิตข้าวไม่เพียงพอต่อการบริโภค และมีพื้นที่ทำกินต่อครัวเรือนน้อย

2) เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่หมุนเวียน มีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อขยายพื้นที่การเกษตรของชุมชน

3) ขาดระบบการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและการเกษตรของชุมชน

4) เส้นทางคมนาคมลำบากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูฝนห่างไกลจากแหล่งรับซื้อที่สำคัญในจังหวัดเชียงใหม่และแม่ฮ่องสอน

5) ไม่มีการรวมกลุ่มผู้ประกอบอาชีพด้านการผลิต

6) ประชาชนส่วนใหญ่ไม่สามารถเขียนและอ่านภาษาไทยได้

3.2 ความต้องการของชุมชน

1) ต้องการให้รัฐบาลพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคและน้ำเพื่อการเกษตร

2) กำหนดพื้นที่ป่าและพื้นที่เกษตรให้ชัดเจน

3) ปรับปรุงเส้นทางคมนาคม

4) ต้องการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรและการจำหน่ายผลผลิตที่ได้รับผลตอบแทนสูงเพื่อเพิ่มรายได้ของครัวเรือน

5) ต้องการความรู้เพิ่มเติมในการสร้างรายได้จากงานหัตถกรรม

3.3 แนวทางในการพัฒนา

1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร เน้นการส่งเสริมการเกษตรเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารของครัวเรือนและชุมชน การพัฒนาคุณภาพผลผลิตและการจัดการก่อนและหลังการเก็บเกี่ยว การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพนอกภาคการเกษตรควบคู่กับการนำองค์ความรู้ของโครงการหลวงไปทดสอบและสาธิตในพื้นที่เพื่อปรับปรุงผลผลิตพืชและสัตว์ของท้องถิ่น และการศึกษา

ภูมิปัญญาท้องถิ่นและความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อฟื้นฟูแหล่งอาหาร สมุนไพร และยารักษาโรคของชุมชน

2) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นการฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และการปลูกป่าใช้สอยสำหรับชุมชน (ป่าชาวบ้าน) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝกการสำรวจและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และจัดทำฐานข้อมูลการใช้ที่ดินบนพื้นที่สูง (GIS)

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เน้นการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและน้ำเพื่อการเกษตรตามความเหมาะสมของพื้นที่และการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่งของชุมชน

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด เน้นการพัฒนากลุ่มหรือองค์กรชุมชนเพื่อจัดการด้านการตลาดผลผลิต การรวมกลุ่มของเกษตรกรและองค์กรของเกษตรกร การพัฒนาเยาวชนเพื่อเป็นฐานการพัฒนาในอนาคต และการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทย

แผนที่ภูมิประเทศ โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่สามแลบ

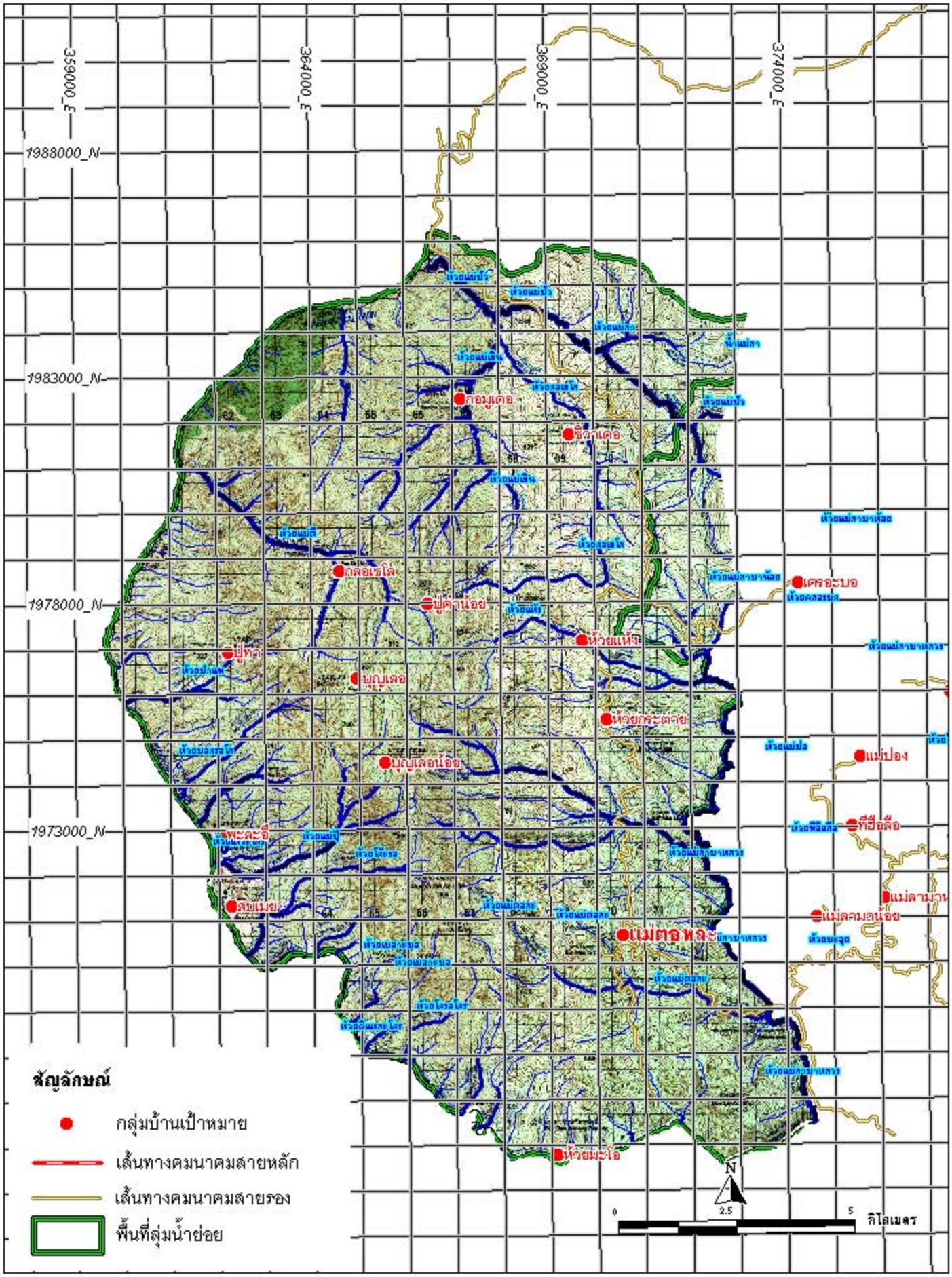

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง	3	214,706	254,706	454,706	454,706	1,378,824
		2. กรมปศุสัตว์	1	30,000	-	-	-	30,000
	2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	7	170,000	187,000	205,700	226,270	788,970
		2. กรมปศุสัตว์	7	53,110	63,110	296,110	53,110	465,440
	3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	1. กรมส่งเสริมการเกษตร	10	125,000	125,000	125,000	125,000	500,000
		2. กรมพัฒนาที่ดิน	2	68,600	3,600	3,600	3,600	79,400
2. ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน	1. กรมป่าไม้	2	1,683,625	60,000	-	-	1,743,625
								-
	2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	1. กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	8	5,967,900	6,257,900	5,687,900	1,530,000	19,443,700
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	30,000	33,000	36,300	39,930	139,230
		3. กรมป่าไม้	18	-	1,363,970	1,613,970	1,663,970	4,641,910
	3. แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก	1. กรมพัฒนาที่ดิน	6	405,950	1,904,250	2,125,250	136,250	4,571,700
		2. กรมประมง	3	30,000	30,000	33,000	33,000	126,000
3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค	1. กรมทรัพยากรน้ำ	6	-	10,700,000	1,500,000	1,500,000	13,700,000
		2. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	3	620,000	-	-	600,000	1,220,000
		3. กรมพัฒนาที่ดิน	2	172,000	2,422,500	1,529,000	-	4,123,500
		4. กรมชลประทาน	1	-	10,000,000	6,000,000	-	16,000,000
	2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	1. กรมพัฒนาที่ดิน	2	493,000	3,480,200	2,257,300	1,048,900	7,279,400

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
4. ด้านการพัฒนาสังคมและตลาด	1. โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและองค์กรชุมชน 2. การสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด 3. การส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	1. สำนักบริการวิชาการการศึกษานอกโรงเรียน	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	90,000	99,000	108,900	119,790	417,690
		1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	10,000	11,000	12,100	13,310	46,410
		2. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	137,300	144,530	152,483	161,242	595,555
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงานสนับสนุน 2. การติดตาม/ประเมินผล	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	256,100	281,710	309,800	340,780	1,188,390
		2. กรมป่าไม้	1	350,000	350,000	350,000	350,000	1,400,000
		3. กรมปศุสัตว์	1	4,000	4,000	4,000	4,000	16,000
		4. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
	รวมงบประมาณ		**97**	**11,043,291**	**37,907,476**	**22,937,119**	**8,535,858**	**80,423,744**

จังหวัดน่าน

1. โครงการขยายผลโครงการหลวงถ้ำเวียงแก อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน
2. โครงการขยายผลโครงการหลวงโป่งคำ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน
3. โครงการขยายผลโครงการหลวงสะเนียน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

โครงการขยายผลโครงการหลวงถ้ำเวียงแก อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน

1. สถานที่ตั้ง

มีพื้นที่รับผิดชอบ 3 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านถ้ำเวียงแก หมู่ที่ 1,บ้านน้ำพัน หมู่ที่ 9 และบ้านผาหมี หมู่ที่ 10 ตำบลนาไร่หลวง อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน อยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติดอยภูคา

2. ประชากร

มีจำนวนครัวเรือน 274 ครัวเรือน ประชากร 1,565 คน เป็นชาย 819 คน และหญิง 746 คน ส่วนใหญ่เป็นเผ่าม้ง

3. ปัญหา ความต้องการและแนวทางการพัฒนา

3.1 ปัญหา

1) ผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ ไม่ได้คุณภาพ มีต้นทุนการผลิตและการขนส่งสูง เนื่องจากพื้นที่ห่างไกลจากตลาด ส่งผลทำให้รายได้ของเกษตรกรลดลงมีหนี้สินเพิ่มมากขึ้น

2) ขาดความรู้ในด้านการเกษตรที่ถูกต้อง มีการใช้สารเคมีในปริมาณมาก และมีการตัดและเผาตอซังพืชในฤดูแล้งมาก

3) ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในพื้นที่ทำกิน พื้นที่มีความลาดชันและมีการชะล้างพังทลายของดินสูง ป่าไม้ถูกบุกรุกทำลาย และน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภคไม่เพียงพอในช่วงฤดูแล้ง

4) ขาดการรวมกลุ่มด้านอาชีพต่างๆ ทำให้ไม่มีอำนาจต่อรองด้านราคาผลผลิต

5) ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมอย่างรวดเร็ว มีค่านิยมในการดำเนินชีวิตที่สะดวกสบาย มีการทะเลาะวิวาทของกลุ่มวัยรุ่น มีการลักขโมย และขาดความสามัคคีกัน และยังมีสถานศึกษาในชุมชนไม่เพียงพอ

3.2 ความต้องการของชุมชน

1) ต้องการเอกสารสิทธิ์การครอบครองที่ดินทำกิน

2) ต้องการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค

3) ต้องการระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก

4) การให้ความรู้การปลูกพืชที่เหมาะสมกับพื้นที่

5) การนำผลวิจัย/องค์ความรู้ไปปรับใช้ในพื้นที่

6) การจัดตั้งสถานศึกษา

7) การให้ความรู้เรื่องการปลูกพืชโดยไม่ใช้สารเคมี

8) การรวมกลุ่มการวางแผนการผลิต,การจัดตั้งสหกรณ์

9) การให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง

10) ความรู้/ทักษะด้านการผลิต รวมถึงให้คำปรึกษา คำแนะนำด้านพันธุ์พืช/พันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับพื้นที่และความต้องการของตลาด

11) ตลาดรองรับสินค้า

3.3 แนวทางการพัฒนา

1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร เน้นการวิจัยการปลูกข้าวโพดโดยไม่ไถพรวนและการปลูกข้าวโพดเหลื่อมด้วยการปลูกถั่ว ตลอดจนการทดสอบและสาธิตการปลูกไม้โตเร็วเพื่อเป็นไม้ใช้สอยและไม้เศรษฐกิจ

2) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เร่งการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและการกำหนดมาตรการเพื่อควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน การจัดทำระบบการอนุรักษ์พื้นที่ทำกินที่มีความลาดชันสูง การปลูกป่าฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธารและการสร้างฝายต้นน้ำโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำและการปลูกหญ้าแฝก

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เร่งการสำรวจและพัฒนาแหล่งน้ำที่สามารถเก็บกักได้ในฤดูแล้งและการปรับปรุงเส้นทางเข้าหมู่บ้านน้ำพัน และเน้นการเพิ่มผลผลิตไม้ผลดั้งเดิม ส่งเสริมการปลูกป่าไม้ใช้สอยผสมผสานกับพืชท้องถิ่นในระบบวนเกษตร การส่งเสริมการปลูกและแปรรูปกัญชง การรณรงค์การลดการใช้สารเคมีเกษตรควบคู่กับการนำองค์ความรู้ของโครงการหลวงไปปรับปรุงเพื่อเพิ่มผลผลิตพืชที่เกษตรกรปลูกอยู่เดิม

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด เน้นการส่งเสริมด้านวิสาหกิจชุมชนและการรวมกลุ่มของเกษตรกรและองค์กรของเกษตรกร การพัฒนาเยาวชนเพื่อเป็นฐานการพัฒนาในอนาคตและการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะแบบ องค์รวมของชุมชน

แผนที่ภูมิประเทศ โครงการขยายผลโครงการหลวงถ้ำเวียงแก

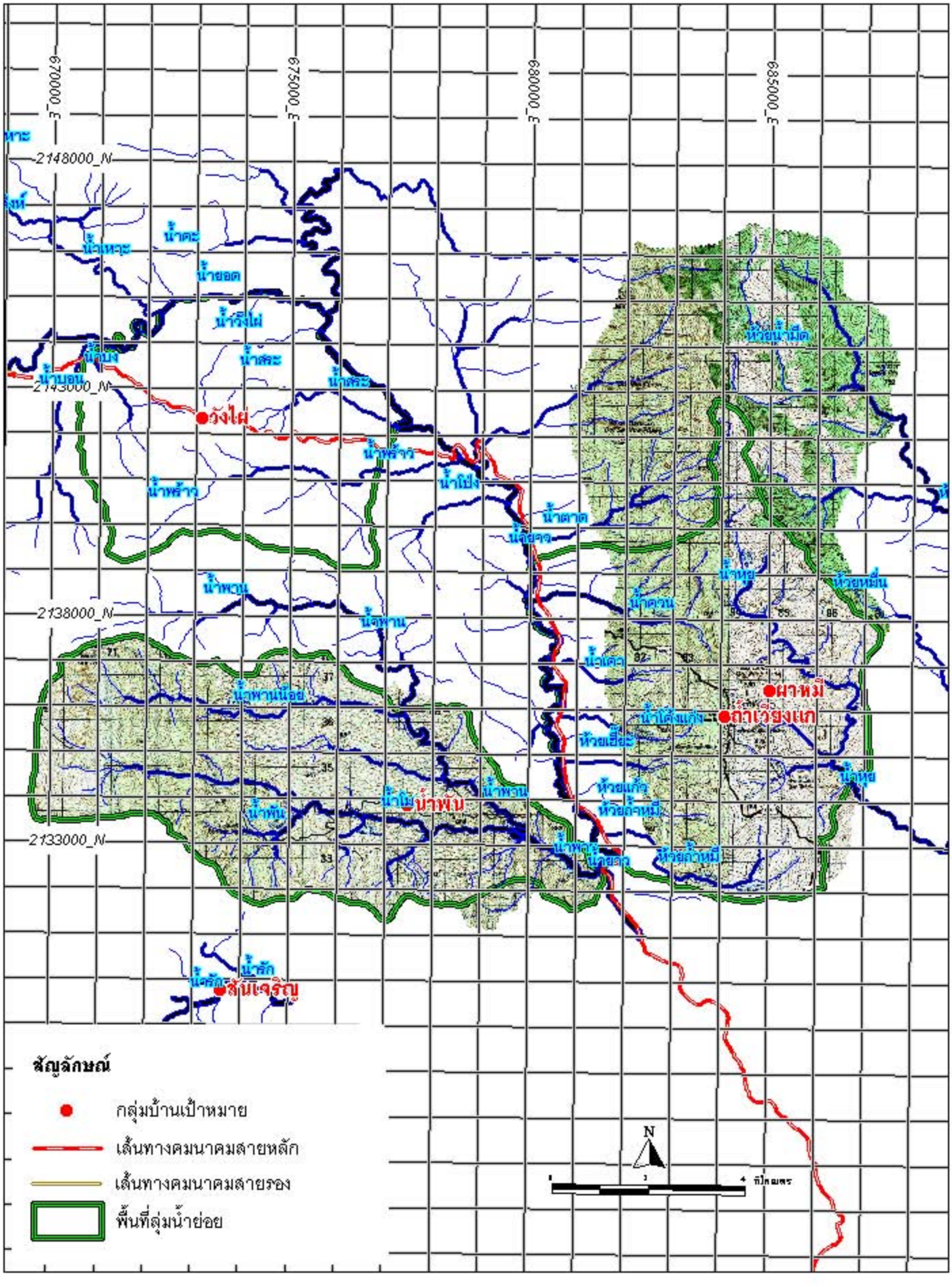

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงถ้ำเวียงแก อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	1. กรมปศุสัตว์	1	30,000	-	-	-	30,000
		2. กรมพัฒนาที่ดิน	1	36,000	36,000	36,000	36,000	144,000
		3. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	564,706	664,706	464,706	464,706	2,158,824
	2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	7	408,300	449,130	493,950	543,270	1,894,650
	3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	1. กรมส่งเสริมการเกษตร	5	375,000	375,000	375,000	375,000	1,500,000
		2. กรมประมง	1	25,000	25,000	25,000	25,000	100,000
		3. กรมปศุสัตว์	2	95,220	105,220	95,220	95,220	390,880
		4. กรมพัฒนาที่ดิน	2	71,000	6,000	6,000	6,000	89,000
2. ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน	1. กรมป่าไม้	1	1,103,125	60,000	60,000	-	1,223,125
	2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	2. กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	10	2,855,500	1,945,500	1,795,500	490,000	7,086,500
		3. กรมป่าไม้	4	-	1,363,970	1,613,970	1,663,970	4,641,910
		4. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	40,000	44,000	48,400	53,240	185,640
	3. แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก	5. กรมพัฒนาที่ดิน	5	837,500	3,189,500	3,189,500	3,040,000	10,256,500
		6. กรมประมง	3	50,000	50,000	50,000	50,000	200,000
3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค	1. กรมทรัพยากรน้ำ	1	-	2,000,000	-	-	2,000,000
		2. กรมพัฒนาที่ดิน	2	258,000	2,465,500	2,465,500	2,293,500	7,482,500
		3. กรมชลประทาน	1	9,140,000	-	-	-	9,140,000
		4. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	3	-	660,000	1,200,000	600,000	2,460,000

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน (ต่อ)	2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	1. กรมพัฒนาที่ดิน	2	406,000	3,028,250	3,028,250	2,098,000	8,560,500
4. ด้านการพัฒนาสังคมและตลาด	1. แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	110,000	121,000	133,100	146,410	510,510
	2. แผนงานการสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด	2. กรมปศุสัตว์	1	-	-	30,000	-	30,000
		3 สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
	3. แผนการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	1. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	154,600	163,560	173,416	184,259	675,835
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	20,000	22,000	24,200	26,620	92,820
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงานสนับสนุน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	707,300	778,030	855,800	941,380	3,282,510
	2. การติดตาม/ประเมินผล	2. กรมปศุสัตว์	1	4,000	4,000	4,000	4,000	16,000
		3. กรมป่าไม้	1	400,000	400,000	400,000	400,000	1,600,000
		4. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
	รวมงบประมาณ		**71**	**17,823,251**	**18,088,366**	**16,699,512**	**13,668,575**	**66,279,704**

โครงการขยายผลโครงการหลวงโป่งคำ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน

1. สถานที่ตั้ง

มีพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุม 6 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านดอนดู่พงษ์ บ้านต้นผึ้ง บ้านโป่งคำ บ้านน้ำโซ้ง บ้านนาเลา และบ้านศรีบุญเรือง ตำบลดู่พงษ์ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน อยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ

2. จำนวนประชากร

มีจำนวน 850 ครัวเรือน ประชากรจำนวน 3,566 คน แยกเป็นชาย 1,856 คน หญิง 1,710 คน

3. ปัญหา ความต้องการและแนวทางการพัฒนา

3.1 ปัญหา

1) ผลผลิตต่อไร่ต่ำ ไม่มีคุณภาพ ราคาผลผลิตตกต่ำ และไม่มีตลาดรองรับผลผลิต

2) มีการใช้สารเคมีมาก ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูง และมีการทำลายป่า

3) ขาดการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรในฤดูแล้ง

4) เยาวชนมีระดับการศึกษาต่ำทำให้มีการมั่วสุมเสพสิ่งเสพติด และขาดความอบอุ่นในครอบครัว เนื่องจากพ่อแม่ไปทำงานต่างจังหวัด

3.2 ความต้องการของชุมชน

1) กำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่เกษตรโดยชุมชนมีส่วนร่วม

2) การส่งเสริมการปลูกป่าใช้สอยและป่าเศรษฐกิจ เช่น ไม้สัก ไม้งิ้วแดง และไม้ท้องถิ่น

3) ต้องการแหล่งเก็บกักน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร

4) การให้ความรู้เรื่องการใช้ประโยชน์ที่ดิน การวางแผนการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

5) รวบรวมและศึกษาพืชผักท้องถิ่นและสมุนไพรเพื่อส่งเสริมให้เป็นพืชเศรษฐกิจ

6) พัฒนาการเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นรายได้เสริมแก่ครัวเรือน

7) การพัฒนาความรู้และทักษะในด้านการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพาะปลูกพืชชนิดใหม่ที่สามารถสร้างรายได้

8) การรณรงค์การลดการใช้สารเคมี และการให้ความรู้การปลูกพืชปลอดภัย

9) การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ท้องถิ่น รวมทั้งการพัฒนาต่อยอดเชิงการค้า

10) การแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า

11) การพัฒนาระบบตลาด

3.3 แนวทางการพัฒนา

1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร เน้นส่งเสริมการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของสภาพป่ารอบชุมชนบนพื้นที่สูงสำหรับใช้ประโยชน์ด้านแหล่งอาหาร สมุนไพร ยา และพลังงาน การศึกษาและทดสอบเทคโนโลยีโครงการหลวงในการผลิตพืช-สัตว์โดยการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในพื้นที่ การวิจัยการเลี้ยงสัตว์ท้องถิ่น การทดสอบชนิดไม้ที่เหมาะสมในการปลูกเพื่อฟื้นฟูพื้นที่ต้นน้ำเสื่อมโทรมในจังหวัดน่าน และการศึกษาระบบการปลูกข้าวโพดเหลื่อมด้วยพืชตระกูลถั่วโดยวิธีการไม่ไถพรวนบนพื้นที่ลาดชัน และเน้นการส่งเสริมการเพาะปลูกพืชผักท้องถิ่นและพืชสมุนไพรเพื่อการใช้ประโยชน์ในครัวเรือนและการผลิตเชิงการค้า การส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์โดยเฉพาะโคพันธุ์คู่น่าน ไก่พันธุ์ คู่น่าน และกระต่าย เพื่อสร้างรายได้แก่ครัวเรือน การถ่ายทอดความรู้การเพิ่มผลผลิตข้าวเพื่อการบริโภคในครัวเรือนและการจำหน่ายในตลาดชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าวพันธุ์พื้นเมือง เช่น ข้าวดอหม่าและข้าวซิวแม่จัน ข้าวก่ำ ข้าวซิวลาว ข้าวแพร่แดง

2) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เร่งการสำรวจและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน จัดทำฐานข้อมูลการใช้ที่ดินบนพื้นที่สูง (GIS) การอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าของชุมชนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมการส่งเสริม การรวมกลุ่มภายในชุมชนเพื่อการปลูกป่าใช้สอยและป่าเศรษฐกิจเพื่อสร้างรายได้ และเป็นอาหารสัตว์ เช่น ไผ่ จามจุรีเสี้ยว และไม้ท้องถิ่น และการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เน้นการพัฒนาระบบน้ำประปาของหมู่บ้านพร้อมระบบบริหารจัดการและการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรให้สามารถใช้ได้ตลอดปีและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านการบริหารจัดการ

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด ส่งเสริมการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและกลุ่มพึ่งตนเอง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มผู้ปลูกไม้ผล กลุ่มผู้ปลูกผัก กลุ่มเลี้ยงสัตว์ กลุ่มหัตถกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อผลิตผักอินทรีย์จำหน่ายในตลาดชุมชนและในตัวเมืองจังหวัดน่าน ส่งเสริมการรวมกลุ่มภายในชุมชนเพื่อการปลูกป่าใช้สอยและป่าเศรษฐกิจ ส่งเสริมการสืบทอดองค์ความรู้ของหมอพื้นบ้าน การพัฒนาคุณภาพผลผลิตและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การพัฒนาระบบตลาดโดย การมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรชุมชน

แผนที่ภูมิประเทศ โครงการขยายผลโครงการหลวงโป่งคำ

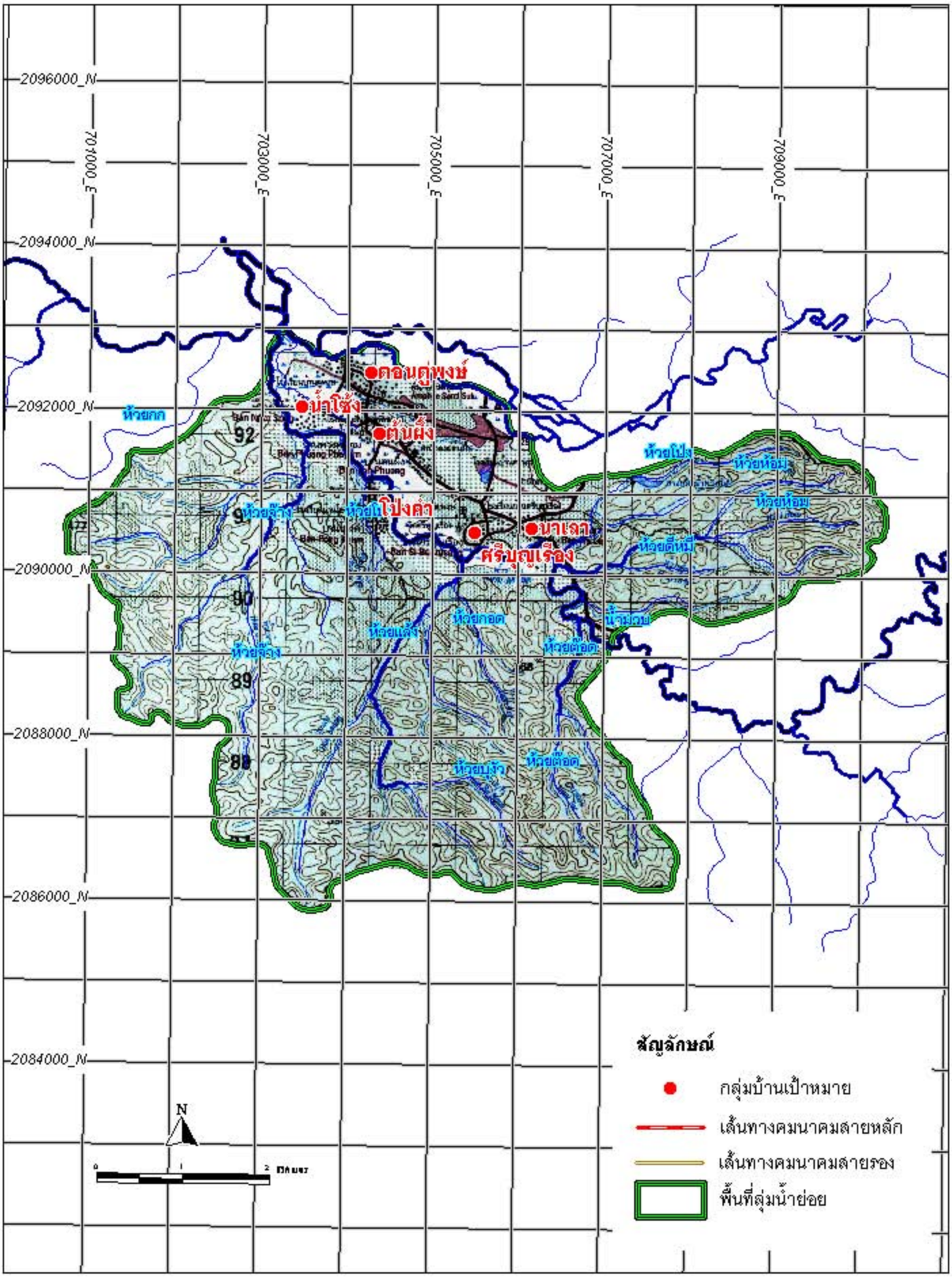

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงโป่งคำ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	1. กรมปศุสัตว์	1	30,000	-	-	-	30,000
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	414,706	454,706	254,706	254,706	1,378,824
		3. กรมพัฒนาที่ดิน	1	36,000	36,000	36,000	36,000	144,000
	2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	7	320,000	352,000	387,200	425,920	1,485,120
	3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	1. กรมส่งเสริมการเกษตร	5	750,000	750,000	750,000	750,000	3,000,000
		2. กรมประมง	1	25,000	25,000	25,000	25,000	100,000
		3. กรมปศุสัตว์	5	84,220	105,220	84,220	95,220	368,880
		4. กรมพัฒนาที่ดิน	2	71,000	6,000	6,000	6,000	89,000
2. ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน	1. กรมป่าไม้	1	1,009,677	60,000	60,000	-	1,129,677
	2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	1. กรมป่าไม้	4	-	1,329,970	1,579,970	1,629,970	4,539,910
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	30,000	33,000	36,300	39,930	139,230
	3. แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก	1. กรมพัฒนาที่ดิน	5	644,450	2,092,050	1,820,550	1,760,750	6,317,800
		2. กรมประมง	1	50,000	50,000	50,000	50,000	200,000
3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค	1. กรมทรัพยากรน้ำ	1	-	20,000,000	-	-	20,000,000
		2. กรมพัฒนาที่ดิน	2	258,000	3,230,000	2,465,500	2,293,500	8,247,000
		3. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	1	-	600,000	-	-	600,000
	2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	1. กรมพัฒนาที่ดิน	2	246,500	1,295,400	1,295,400	1,048,900	3,886,200

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
4. ด้านการพัฒนาสังคมและตลาด	1. แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	160,000	176,000	193,600	212,960	742,560
	2. แผนงานการสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด	2 สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
	3. แผนการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	1. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	137,300	144,530	152,483	161,242	595,555
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	30,000	33,000	36,300	39,930	139,230
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงานสนับสนุน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	667,300	733,940	807,300	888,030	3,096,570
	2. การติดตาม/ประเมินผล	2. กรมปศุสัตว์	1	4,000	4,000	4,000	4,000	16,000
		3. กรมป่าไม้	1	300,000	300,000	300,000	300,000	1,200,000
		4. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
	รวมงบประมาณ		**57**	**5,400,153**	**31,942,816**	**10,476,529**	**10,154,058**	**57,973,556**

โครงการขยายผลโครงการหลวงสะเนียน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

1. สถานที่ตั้ง

มีพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุม 4 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านละเบ้ายา หมู่ที่ 10, บ้านห้วยเฮือ หมู่ที่ 11, บ้านห้วยระพี หมู่ที่ 15 และบ้านสมุนใหม่ หมู่ที่ 16 ตำบลสะเนียน อำเมือง จังหวัดน่าน อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติน้ำยาว น้ำสวด และเขตอุทยานแห่งชาตินันทบุรี

2. ประชากร

มีจำนวน 423 ครัวเรือน จำนวน 2,637 คน แยกเป็นชาย 1,266 คน และหญิง 1,371 คน เป็นชาวเขาเผ่าเย้า

3. ปัญหา ความต้องการและแนวทางการพัฒนา

3.1 ปัญหา

1) ผลผลิตตกต่ำ ไม่มีคุณภาพ ส่งผลให้จำหน่ายได้ในราคาถูก

2) ขาดความรู้ด้านการผลิตพืชที่ถูกต้องและเหมาะสม

3) การศึกษาของคนในชุมชนโดยเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานบังคับ ประเพณีวัฒนธรรมในชุมชนขาดการสืบทอด เกิดการแข่งขันทางด้านวัตถุนิยม มีการทะเลาะวิวาทของกลุ่มวัยรุ่น มีหนี้สินมากทั้งในระบบและนอกระบบ คนบางส่วนออกไปรับจ้างและค้าขายอยู่ต่างจังหวัด

4) ขาดการพัฒนาระบบน้ำเพื่อการเกษตร และน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคไม่สะอาด เนื่องจากเป็นระบบประปาภูเขาซึ่งไม่มีถังดักตะกอน การแผ้วถางป่าทำไร่เลื่อนลอยเพื่อปลูกข้าวโพด เกิดการชะล้างพังทลายของหน้าดิน และไม่มีการสำรวจและจัดทำแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน

3.2 ความต้องการของชุมชน

1) กำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่เกษตรโดยชุมชนมีส่วนร่วม

2) การส่งเสริมการปลูกป่าใช้สอยและป่าเศรษฐกิจ เช่น ไม้สัก กฤษณา และการบูร

3) ระบบชลประทานที่สามารถนำน้ำจากแหล่งที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกพืชได้ตลอดปี

4) น้ำบาดาลสำหรับอุปโภคบริโภคพร้อมระบบกรองน้ำที่ได้มาตรฐาน

5) การให้ความรู้เรื่องการวางแผนการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

6) การปลูกพืชผักสวนครัวที่ใช้ระบบเกษตรอินทรีย์

7) ความรู้ด้านการดูแลรักษาและจัดการสวนไม้ผล

8) การพัฒนาการเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นรายได้

9) ต้องการความรู้เรื่องการดูแลไม้ผลและเสาวรส

10) ต้องการพืชใหม่ที่สร้างรายได้แก่ครัวเรือน

11) การพัฒนางานหัตถกรรมให้มีมาตรฐานและคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด

12) การพัฒนากิจกรรมของศูนย์เรียนรู้และถ่ายทอดวัฒนธรรมชนเผ่าเย้า (เมี่ยน)

13) ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร

3.3 แนวทางการพัฒนา

1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร เน้นการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของสภาพป่ารอบชุมชนบนพื้นที่สูงสำหรับใช้ประโยชน์ด้านแหล่งอาหาร สมุนไพร ยา และพลังงาน การศึกษาและทดสอบเทคโนโลยีโครงการหลวงในการผลิตพืช-สัตว์โดยการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในพื้นที่ การรวบรวมและศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมของชนเผ่าบนพื้นที่สูง และเร่งการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรในการผลิตไม้ผลเชิงการค้า และการผลิตผักอินทรีย์ การรณรงค์การลดการใช้สารเคมีเกษตร การส่งเสริมและพัฒนางานหัตถกรรม และอาชีพนอกภาคการเกษตร

2) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เร่งการสำรวจและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดทำฐานข้อมูลการใช้ที่ดินบนพื้นที่สูง (GIS) การอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าของชุมชนโดยกระบวนการมีส่วนร่วม และการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เร่งการพัฒนาระบบน้ำประปาของหมู่บ้านพร้อมระบบบริหารจัดการและการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรให้สามารถใช้ได้ตลอดปีและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านการบริหารจัดการ

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด ส่งเสริมการรวมกลุ่มภายในชุมชนเพื่อการปลูกป่าใช้สอยและป่าเศรษฐกิจ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยกระบวนการรวมกลุ่ม และการพัฒนาระบบตลาดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรชุมชน

แผนที่ภูมิประเทศ โครงการขยายผลโครงการหลวงสะเนียน

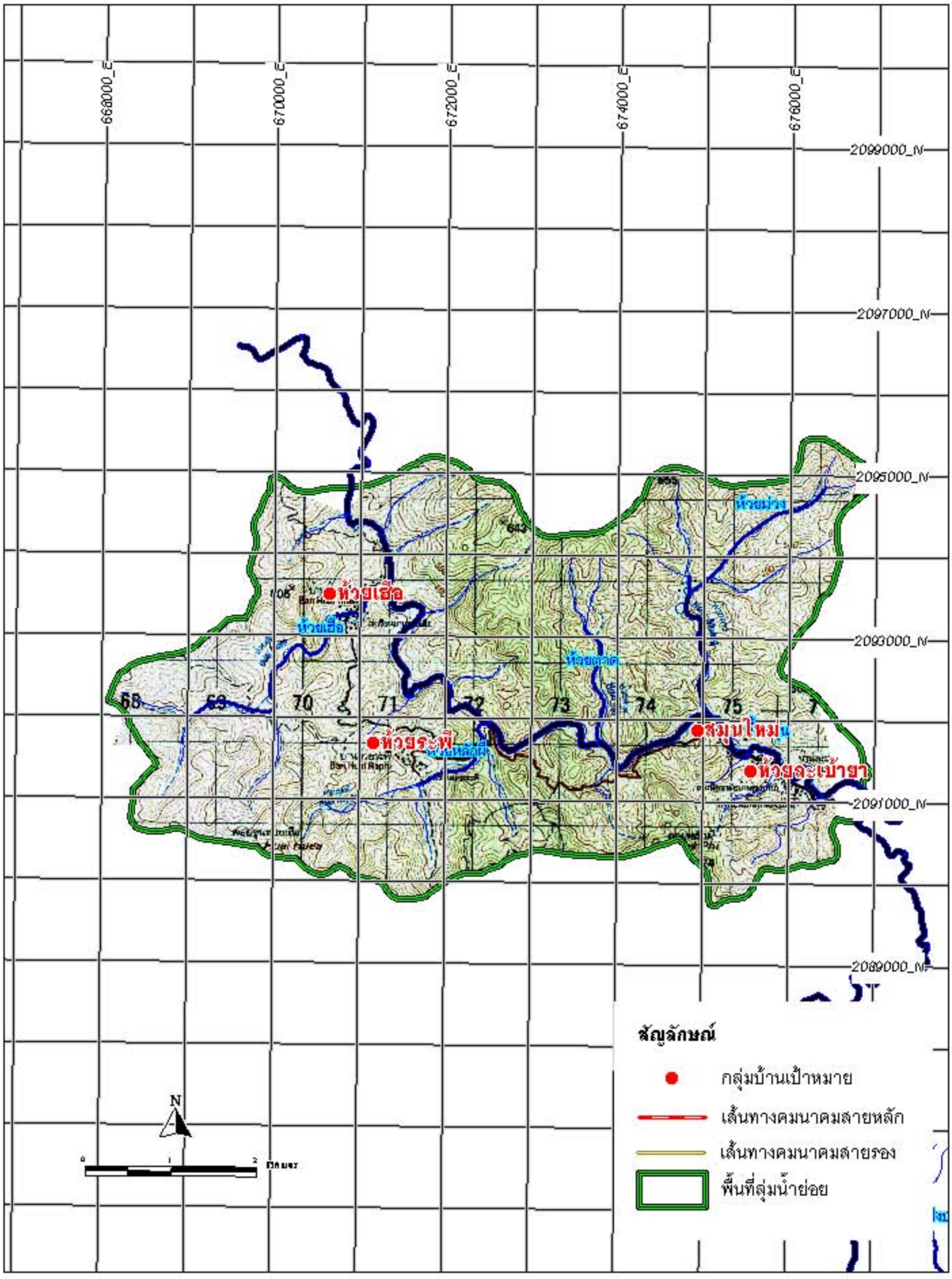

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงสะเนียน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	1. กรมปศุสัตว์	1	30,000	-	-	-	30,000
		2. กรมพัฒนาที่ดิน	1	24,000	24,000	24,000	24,000	96,000
		3. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	614,706	734,706	534,706	534,706	2,418,824
	2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	8	330,200	363,220	399,500	439,450	1,532,370
	3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	1. กรมส่งเสริมการเกษตร	5	500,000	500,000	500,000	500,000	2,000,000
		2. กรมประมง	1	25,000	25,000	25,000	25,000	100,000
		3. กรมปศุสัตว์	5	95,220	105,220	95,220	95,220	390,880
		4. กรมพัฒนาที่ดิน	2	68,600	3,600	3,600	3,600	79,400
2. ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน	1. กรมป่าไม้	1	477,375	60,000	60,000	-	597,375
	2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	1. กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	10	3,737,600	2,670,600	2,470,600	722,000	9,600,800
		1. กรมป่าไม้	4	-	1,363,970	1,613,970	1,663,970	4,641,910
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	30,000	33,000	36,300	39,930	139,230
	3. แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก	1. กรมพัฒนาที่ดิน	5	735,400	3,720,700	1,851,700	1,762,000	8,069,800
		2. กรมประมง	3	50,000	50,000	50,000	50,000	200,000
3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค	1. กรมทรัพยากรน้ำ	1	-	2,500,000	-	-	2,500,000
		2. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	3	220,000	660,000	1,200,000	600,000	2,680,000
		3. กรมพัฒนาที่ดิน	2	258,000	2,551,500	2,551,500	2,293,500	7,654,500
	2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	1. กรมพัฒนาที่ดิน	2	333,500	1,907,000	1,907,000	1,573,500	5,721,000

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
4. ด้านการพัฒนาสังคมและตลาด	1. แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	110,000	121,000	133,100	146,410	510,510
	2. แผนงานการสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด	2. กรมปศุสัตว์	1	-	-	30,000	-	30,000
		3 สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
	3. แผนการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	1. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	157,600	166,560	176,416	187,259	687,835
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	20,000	22,000	24,200	26,620	92,820
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงานสนับสนุน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	482,900	531,190	584,130	642,500	2,240,720
	2. การติดตาม/ประเมินผล	2. กรมปศุสัตว์	1	4,000	4,000	4,000	4,000	16,000
		3. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
		4. กรมป่าไม้	1	400,000	400,000	400,000	400,000	1,600,000
	รวมงบประมาณ		**74**	**8,836,101**	**18,649,266**	**14,806,942**	**11,865,665**	**54,157,974**

จังหวัดกำแพงเพชร

1. โครงการขยายผลโครงการหลวงคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร
(อำเภอคลองลาน, อำเภอขาณุวรลักษบุรี, อำเภอปางศิลาทอง)

โครงการขยายผลโครงการหลวงคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร

1. สถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่ในพื้นที่ 4 ตำบล 3 อำเภอ ในจังหวัดกำแพงเพชร คือ ตำบลหินตาดและตำบลปางตาไว อำเภอปางศิลาทอง ตำบลปางมะค่า อำเภอขาณุวรลักษบุรี และตำบลคลองลานพัฒนา อำเภอคลองลาน อยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติคลองลาน และอุทยานแห่งชาติแม่วง

2. ประชากร

มีจำนวน 537 ครัวเรือน ประชากร 2,180 คน แยกเป็นชาย 1,093 คน หญิง 1,087 คน เป็นชาวเขาเผ่าเย้า (เมี่ยน) เผ่ามูเซอ (ลาหู่) เผ่ากะเหรี่ยง และชาวไทย

3. ปัญหาความต้องการ และแนวทางการพัฒนา

3.1 ปัญหา

1) เกษตรกรส่วนใหญ่มีความยากจน เพราะลงทุนทำการเกษตรสูง ขณะที่ได้รับผลผลิตตอบแทนน้อย ราคาถูก เนื่องจากเกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาสินค้าได้เอง

2) มีการใช้สารเคมีในปริมาณมากเนื่องจากขาดความรู้ทางวิชาการที่เหมาะสมในการผลิต

3) เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายจ่ายมากกว่ารายรับ จึงมีหนี้สินมากทั้งในและนอกระบบ

4) เด็กหลายคนไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาเพราะครอบครัวไม่สามารถรับภาระค่าใช้จ่ายได้ต้องออกจากการศึกษากลางคันเพื่อมาช่วยครอบครัวทำงาน

5) มีหลายครอบครัวอพยพโยกย้ายเข้าสู่เมืองใหญ่หลังจากการเก็บเกี่ยวเพื่อขายแรงงานหาค่าใช้จ่ายในครอบครัวและเพื่อให้บุตรได้เรียนต่อบ้าง ในชุมชนจึงเหลือเพียงเด็กและคนชราอยู่เฝ้าบ้านเท่านั้น

6) ไม่มีแหล่งน้ำและระบบการกระจายน้ำไปยังแปลงเกษตร

7) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ไม่เหมาะสมกับการทำการเกษตร

3.2 ความต้องการของชุมชน

1) เอกสารสิทธิ์การถือครองที่ดิน

2) แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและการเกษตร

3) การปรับปรุงความอุดมสมบูรณ์ของดินเพื่อการเกษตร

4) การปรับปรุงเส้นทางคมนาคม

5) การปลูกพืชหมุนเวียนที่เหมาะสมกับท้องถิ่นและการเลี้ยงสัตว์เพื่อสร้างรายได้แก่ครัวเรือน

6) การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

7) การส่งเสริมการเกษตร การแปรรูปผลผลิต และอาชีพหัตถกรรมที่สามารถเพิ่มรายได้

8) ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรและงานหัตถกรรม

3.3 แนวทางการพัฒนา

1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร เน้นการส่งเสริมการประกอบอาชีพการเกษตรโดยอาศัยฐานความรู้จากโครงการหลวง โดยเฉพาะในการพัฒนาและส่งเสริมระบบการเพาะปลูกที่ดี การเกษตรอินทรีย์ การรณรงค์การลดการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตร การส่งเสริมอาชีพนอกภาคการเกษตรที่เหมาะสมเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน รวมถึงการจัดทำแปลงทดสอบและสาธิตองค์ความรู้จากโครงการหลวงตลอดจนการศึกษาและฟื้นฟูแหล่งอาหารชุมชนเพื่อการบริโภคในครัวเรือนและชุมชน

2) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นการสำรวจและการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน การฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ การสร้างแนวกันเขตพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่ทำกินโดยการจัดทำข้อตกลงร่วมกับท้องถิ่น รวมถึงการจัดทำมาตรการเพื่อฟื้นฟูพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เน้นการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรเพื่อให้มีการกระจาย การใช้น้ำได้อย่างทั่วถึง โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแล รักษา ระบบการบริหารจัดการและการจัดหาแหล่งน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคและบริโภคให้มีเพียงพอในแต่ละชุมชน

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด เน้นการสนับสนุนองค์กรพึ่งตนเองในระดับชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ เพื่อเป็นองค์กรที่จะขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในอนาคต รวมถึงการพัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตรในปัจจุบันให้เกิดความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ

แผนที่ภูมิประเทศ โครงการขยายผลโครงการหลวงคลองลาน

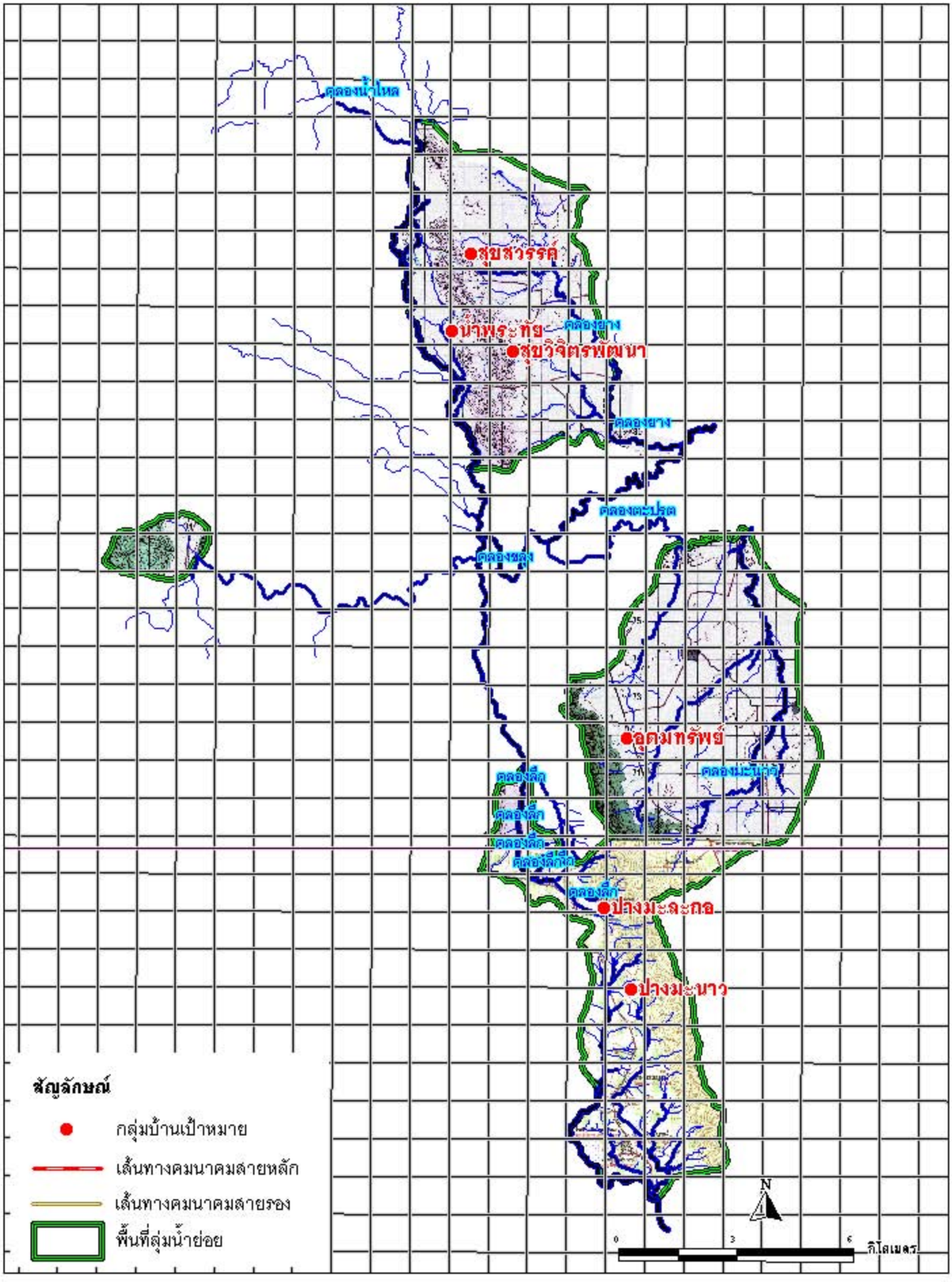

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	314,706	394,706	394,706	394,706	1,498,824
		2. กรมปศุสัตว์	1	30,000	-	-	-	30,000
	2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	6	408,600	449,460	494,150	543,480	1,895,690
		2. กรมปศุสัตว์	2	109,810	163,060	95,220	67,700	435,790
	3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	1. กรมส่งเสริมการเกษตร	10	875,000	875,000	875,000	875,000	3,500,000
2. ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน	1. กรมป่าไม้	1	60,000	60,000	60,000	60,000	240,000
	2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	2. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช	8	1,623,000	1,451,000	1,351,000	424,000	4,849,000
		3. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	50,000	55,000	60,500	66,550	232,050
		4. กรมป่าไม้	4	-	1,279,970	1,529,970	1,613,970	4,423,910
	3. แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก	1. กรมประมง	3	40,000	40,000	40,000	40,000	160,000
		2. กรมพัฒนาที่ดิน		1,978,300	1,978,300	1,978,300	1,978,300	7,913,200
3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค	1. กรมทรัพยากรน้ำ	4	-	5,000,000	19,000,000	1,000,000	25,000,000
		2. กรมชลประทาน	1	-	-	10,000,000	-	10,000,000
		3. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	3	-	2,280,000	1,600,000	-	3,880,000
	2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง		-	-	-	-	-	-

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
4. ด้านการพัฒนาสังคมและตลาด	1. แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	120,000	132,000	145,200	159,720	556,920
	2. แผนงานการสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด	2. สำนักบริการวิชาการ การศึกษานอกโรงเรียน	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
		3. กรมปศุสัตว์	1	-	-	30,000	-	30,000
	3. แผนการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	22,000	24,200	26,620	92,820	165,640
		2. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	166,600	175,560	185,416	196,259	723,835
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงานสนับสนุน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	668,500	735,350	808,800	889,680	3,102,330
	2. การติดตาม/ประเมินผล	2. กรมปศุสัตว์	1	4,000	4,000	4,000	4,000	16,000
		3. กรมป่าไม้	1	200,000	200,000	200,000	200,000	800,000
		4. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
	รวมงบประมาณ		**62**	**6,802,516**	**15,429,606**	**39,010,882**	**8,738,185**	**69,981,189**

จังหวัดกาญจนบุรี

1. โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเขย่ง
   อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

1. สถานที่ตั้ง

หมู่ที่ 1 - 8 ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาแหลม อุทยานแห่งชาติโทรโยค และเขตเตรียมการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ

2. ประชากร

มีจำนวนครัวเรือน 737 ครัวเรือน ประชากร 2,820 คน แยกเป็นชาย 1,405 คน และ หญิง 1,415 คน เป็นชาวไทยพื้นถิ่น

3. ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนา

3.1 ปัญหา

1) เกษตรกรมีหนี้สิน ประสบปัญหาด้านการประกอบอาชีพ
2) มีการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้เพื่อบุกเบิกเป็นพื้นที่ทำกินใหม่ เนื่องจากที่ดินทำกินไม่เพียงพอ
3) ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
4) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภคในช่วงฤดูแล้ง และมีปัญหาคุณภาพน้ำ
5) มีแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในพื้นที่

3.2 ความต้องการ

1) เอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน
2) การกำหนดแนวเขตที่ชัดเจนระหว่างพื้นที่ทำกินและพื้นที่ป่า
3) น้ำเพื่อการเกษตรและการอุปโภคบริโภค
4) การปรับปรุงบำรุงดินเพื่อการเกษตร
5) ความรู้ด้านการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกพืชใหม่ ๆ ที่มีศักยภาพทางการตลาด การเลี้ยงสัตว์ และการประมง รวมถึงการส่งเสริมอาชีพอื่นๆ เพื่อให้มีรายได้
6) การเพิ่มประสิทธิภาพการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรและการพัฒนาระบบตลาดของชุมชน
7) การจัดตั้งตลาดนัดโคกระบือ
8) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.3 แนวทางการพัฒนา

1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร เน้นการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของสภาพป่าของชุมชนพื้นที่สูงสำหรับใช้ประโยชน์ด้านแหล่งอาหาร (Food bank) ยา สมุนไพร และพลังงาน รวมถึงการศึกษาและทดสอบเทคโนโลยีโครงการหลวงในพื้นที่ และเน้นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้การเพาะปลูกพืชและการเลี้ยงสัตว์ตามแนวทางโครงการหลวงและตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนเน้นการปรับปรุงบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของสินค้าแปรรูป และการส่งเสริมให้มีการรับรองมาตรฐานสินค้าแปรรูป ตลอดจนการส่งเสริมการจัดตั้งตลาดนัดโคกระบือของชุมชน

2) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นการสำรวจและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เน้นการพัฒนาแหล่งเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค และการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านการบริหารจัดการและตรวจสอบคุณภาพน้ำ

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด มีการส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพของเยาวชน การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และการส่งเสริมการจัดตั้งตลาดนัดโคกระบือ

แผนที่ภูมิประเทศ โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเขย่ง

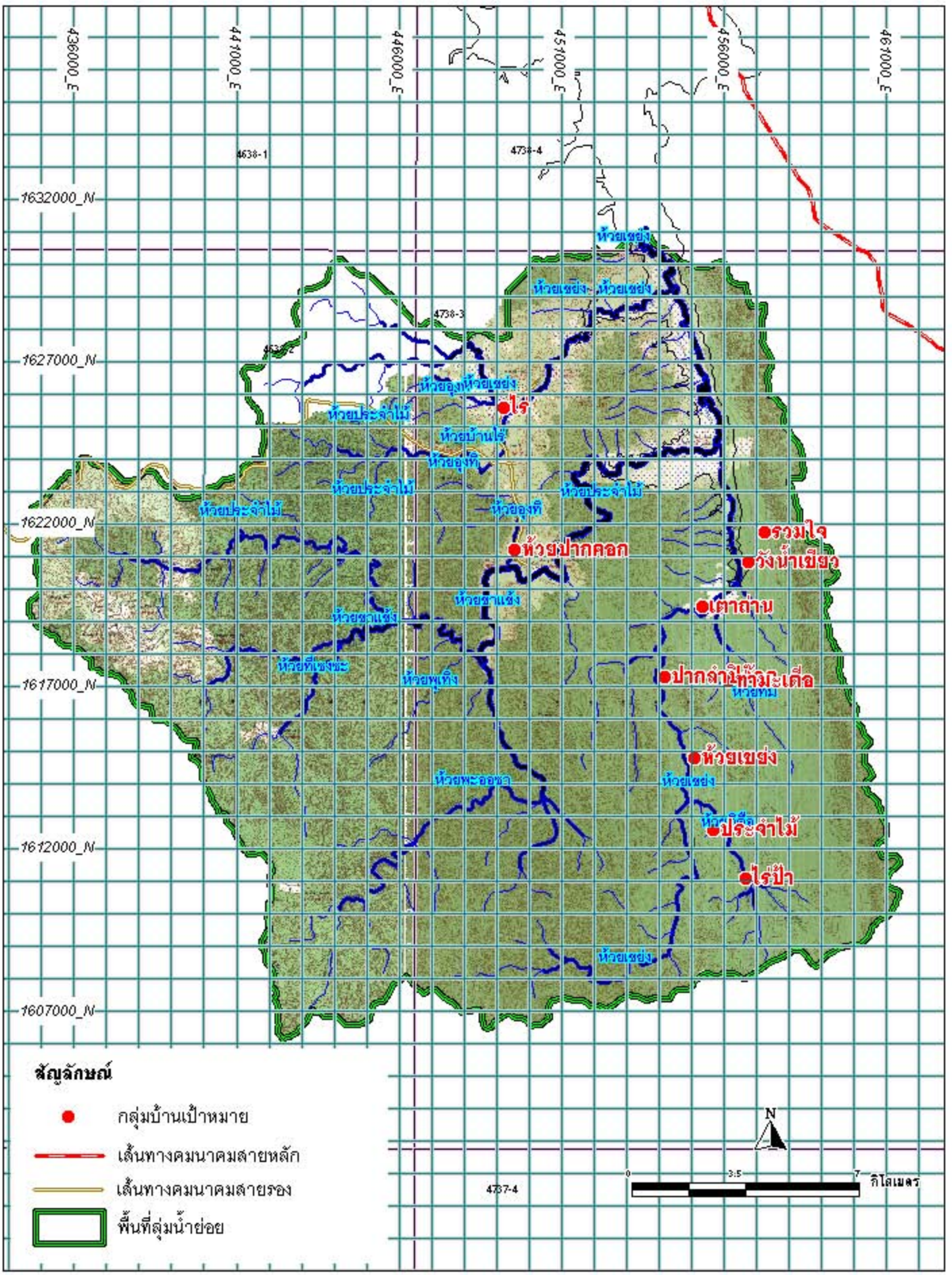

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	214,706	254,706	254,706	254,706	978,824
		2. กรมปศุสัตว์	1	30,000	-	-	-	30,000
		3. กรมทรัพยากรน้ำ	1	-	800,000	-	-	800,000
	2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	6	365,000	401,500	441,650	485,750	1,693,900
	3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	1. กรมส่งเสริมการเกษตร	10	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000	4,000,000
		2. กรมพัฒนาที่ดิน	2	71,000	6,000	6,000	6,000	89,000
		3. กรมปศุสัตว์	2	151,920	193,920	151,920	151,920	649,680
2. ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน	1. กรมป่าไม้	2	3,517,750	60,000	60,000	60,000	3,697,750
	2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	30,000	33,000	36,300	39,930	139,230
		2. กรมป่าไม้	4	-	1,363,970	1,613,970	1,663,970	4,641,910
	3. แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก	1. กรมพัฒนาที่ดิน	5	841,600	3,042,100	3,042,100	2,922,500	9,848,300
3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค	1. กรมทรัพยากรน้ำ	4	-	90,500,000	-	-	90,500,000
		2. กรมชลประทาน	1	-	-	9,000,000	-	9,000,000
		3. กรมพัฒนาที่ดิน	2	258,000	3,316,000	3,316,000	3,058,000	9,948,000
		4. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	2	-	2,640,000	400,000	4,400,000	7,440,000
	2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	1. กรมพัฒนาที่ดิน	2	246,500	1,819,850	1,295,400	1,048,900	4,410,650

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
4. ด้านการพัฒนาสังคมและตลาด	1. แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด 2. แผนงานการสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด 3. แผนการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง(องค์การมหาชน)	2	140,000	154,000	169,400	186,340	649,740
		2. สำนักบริการการศึกษา การศึกษานอกโรงเรียน	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
		3. กรมปศุสัตว์	1	-	30,000	-	-	30,000
		1. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	186,900	197,590	209,350	222,286	816,126
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง(องค์การมหาชน)	1	30,000	33,000	36,300	39,930	139,230
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงานสนับสนุน 2. การติดตาม/ประเมินผล	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	327,300	360,030	396,010	435,570	1,518,910
		2. กรมปศุสัตว์	2	4,000	49,000	4,000	4,000	61,000
		3. กรมป่าไม้	1	400,000	400,000	400,000	400,000	1,600,000
		4. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
	รวมงบประมาณ		**64**	**7,946,676**	**106,786,666**	**21,965,106**	**16,511,802**	**153,210,250**